

บทที่ 5

การวิเคราะห์ประเด็นเนื้อหาที่สะท้อนภาพประสบการณ์ชีวิตและสังคม ที่ปรากฏในรายการเจาะใจ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ศึกษาวิเคราะห์เนื้อหารายการเจาะใจ โดยการดูเทปที่ออกอากาศควบคู่กับการศึกษาบทโทรทัศน์รายการเจาะใจ ในช่วงเวลาที่ทีมงานรายการเจาะใจมีจุดยืนในการนำเสนอประเด็นเนื้อหาอย่างแน่ชัด และไม่มี ความแตกต่างในเรื่องการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบรายการ ตอนที่ออกอากาศ ช่วงเดือนมกราคม 2540 – เดือนธันวาคม 2545 โดยทำการวิเคราะห์รวมทั้งสิ้น 131 ตอน

ประเด็นเนื้อหาที่สะท้อนภาพประสบการณ์ชีวิตและสังคมที่ปรากฏในรายการเจาะใจ

ผลการศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์รายละเอียดของเนื้อหาสาระสำคัญรายการตอนที่นำเสนอในยุคที่ 3 (จากตารางในบทที่ 4) ซึ่งพบว่าสามารถจำแนกประเด็นสาระสำคัญที่นำเสนอภาพสะท้อนประสบการณ์ชีวิตและสังคมรวมทั้งสิ้น 15 ประเด็น อันได้แก่

ประเด็นที่ 1 การเผชิญชะตากรรมในชีวิต การสะท้อนภาพประสบการณ์เกี่ยวกับการเผชิญชะตากรรมของมนุษย์นี้ เป็นการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับบุคคลที่มีชีวิตลำบาก ประสบเคราะห์กรรมครั้งยิ่งใหญ่ในชีวิต สำหรับตอนที่ประเด็นหลักอยู่ในหมวดนี้ อันได้แก่ ตอน เจ็บปางตาย รอดได้ด้วยใจ (ตอน 358) ตอน ชัยชนะเหนือชะตากรรม (ตอน 396) ตอน ดอกไม้เหล็กบนถนนสายกลางคืน (ตอน 416) ตอน แพ้ชะตา-ชนะชีวิต (ตอน 435) ตอน มรสุมชีวิต (ตอน 578) และ ตอน โลกเจ็บแต่เหงา (ตอน 584)

เป็นชีวิตที่ต้องเผชิญกับชะตากรรม แสดงให้เห็นถึงการประสบเรื่องราวร้ายซ้ำแล้วซ้ำอีก และมักจะเป็นลักษณะการเกิดความทุกข์ยากลำบากกับหลายช่วงในชีวิต ดังเช่นชีวิตของคุณเกษมสุข เรื่องที่เกิดขึ้นนั้นก่อให้เกิดความยากลำบากในชีวิตอย่างยิ่งยวด หรือ กระแทบกระเทือนความรู้สึกอย่างรุนแรง ดังเช่น ตอนของคุณวินเดอร์ บัลบัวร์ ทั้งชีวิตผจญมาตั้งแต่เด็ก แล้วยังต้องเสียดูสาวด้วยโรคไต ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่สะเทือนใจอย่างยิ่ง แต่ทุกชีวิตกลับไม่ย่อท้อพยายามต่อ

สู้กับความลำบากนั้นเพื่อดำรงชีวิตอยู่รอดให้ได้ เพื่อให้ได้พบกับสิ่งที่ดีกว่าเดิม หรือได้แก้ไขปัญหา ให้ผ่านพ้นไป หรือแม้แต่การอยู่กับปัญหาได้อย่างไม่ทุกข์ทรมานจนเกินไป สาระสำคัญในประเด็นนี้ ได้แก่

□ สาระสำคัญ

ตอน *เจ็บปางตาย รอดได้ด้วยใจ* (ตอน 358) เรื่องราวของ คุณเกษมสุข ภภรสถิตย์ สุภาพสตรีซึ่งเคยผ่าตัดเนื้องอกในมดลูกสองครั้ง ผ่าตัดลำไส้ออกเหลือครึ่งเดียว นอกจากนั้นยังเคยประสบอุบัติเหตุมานับครั้งไม่ถ้วน ทั้งคอหัก แขนหัก ดับแตก ซ้ำร้ายมีลูกสาวก็พิการ ชีวิตสมรสมีปัญหา ซึ่งนับเป็นอีกหนึ่งประสบการณ์ซึ่งผ่านเคราะห์กรรมที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีกในช่วงชีวิตหนึ่ง ดังนั้นประสบการณ์การเอาชนะความเจ็บป่วยของเธอและรวมถึงทุกเรื่องราวร้ายที่เกิดขึ้น กำลังใจและวิถีคิดของเธอเป็นสิ่งที่รายการพยายามสะท้อนให้เห็นในการนำเสนอครั้งนั้น

ตอน *ชัยชนะเหนือชะตากรรม* (ตอน 396) เป็นการนำเสนอประสบการณ์ชีวิตของสตรีอินเดีย คนหนึ่ง คือ คุณวินเดอ์ บัลบีร์ ซึ่งมีชีวิตผกผันมาตลอด ประเด็นหลักของการนำเสนอคือการสู้ชีวิตจริงของหญิงอินเดียที่เหมือนนิยาย เธอต้องเผชิญชะตากรรมที่เธอไม่รู้ว่าใครขีดไว้ตั้งแต่เธอยังเด็กจนเป็นสาว แต่งงานกระทั่งมีลูก แต่ละช่วงชีวิตมีรสชาติ มีความเข้มข้น และมีน้ำตา กว่าที่สุดท้ายมีความสุขจากชัยชนะที่ไม่ยอมแพ้กับชะตากรรม การผ่านพ้นชะตากรรมอันโหดร้ายทุกช่วงชีวิตมาได้

เธอเริ่มต้นเล่าเหตุการณ์ที่ถือเป็นช่วงหลังของภาวะลำบาก ปัจจุบันอยู่เมืองไทยประกอบอาชีพสอนทำอาหาร ทำรายการโทรทัศน์รายการท่องเที่ยวและอาหาร แล้วจึงเล่าย้อนถึงชะตากรรมลำบากของเธอ ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่ครั้งเธอยังอายุ 10 ขวบ พ่อแม่เสียชีวิตในเหตุการณ์เกิดวิกฤตระหว่างคนจีนกับคนมาเลย์ในกัวลาลัมเปอร์มีปัญหากัน เธออยู่ในเหตุการณ์เห็นภาพการยิงตลอดเดือนหนึ่งผ่านไปมีคนนำภาพถ่ายของเธอออกประกาศทางหนังสือพิมพ์ ฟู้อึงมารับไป เธอและน้องสาวถูกส่งไปอยู่คอนแวนต์อยู่ในความดูแลของแม่ชี จนอายุ 16 ปี ขณะที่ฟู้อึงไม่ได้ไปเยี่ยมเลย แม่ชีให้เรียนศาสนาคริสต์ เรียนไบเบิล ต้องนับถือคริสต์ เวลาไม่ได้เรียนก็เข้าห้องครัวทำกับข้าวอิตาเลียน อยู่ 7 ปี แม่ชีชวนให้บวชเป็นแม่ชีด้วย สั่งสอนไม่ให้แต่งงาน ไม่ให้ดูโทรทัศน์เกี่ยวกับความรัก สอนว่าผู้ชายไม่ดี ซึ่งเธอก็เชื่อในตอนนั้น ต่อมาฟู้อึงมารับ แม่ชีบอกอยากได้โบสถ์ใหม่ ฟู้อึงเห็นใจให้ แม่ชีเปลี่ยนท่าทีทันทีบอกให้เธอลับไปกับฟู้อึง แต่กลับพบว่ารุ่งขึ้นต้องเข้าพิธีแต่งงาน ในสมองเธอยังคงสั่งว่าไม่ชอบผู้ชาย ไม่อยากแต่งงาน แต่ปู้ตตัดสินใจ ชีวิตที่เคยอยู่ได้บังคับบัญชาทั้ง

แม่ชีและปู่จึงไม่เถียง “ ถูกสอนว่าเราเป็นเด็กกำพร้าไม่มีโอกาสเถียง วันแต่งงานไม่รู้สึกดีเลย ผู้ชายที่ต้องแต่งงานดูไม่ดีเลย เป็นชาวซีกส์ที่เคร่งมากอาหารกินข้างนอกไม่ได้ ไม่มีความรักต่อกัน” เธอได้รับมรดกจากพ่อมาก ต้องเซ็นเช็คเอกสารยกทรัพย์สินให้ฝ่ายชายถือเป็นเหมือนสินสอดที่ต้องให้ผู้ชายตามประเพณี แต่แล้วเพื่อนแม่ช่วยพาหนีคืนก่อนแต่งงาน ส่งขึ้นรถไฟมาเมืองไทย ไปอยู่บ้านป่า สุดท้ายว่าที่เจ้าบ่าวคนแรกก็ยังไม่ได้เงินไปเพราะไม่ได้แต่งงาน ส่วนปู่ตัดขาดกันไปเลย ป้า 4 คนอยากให้แต่งงาน มีผู้ชายอินเดียมาให้ดูตัวทุกคืน จนกระทั่งมีคนหนึ่งดูธรรมดาตามาก บอกว่ามีเงินเพียง 100 บาทในธนาคาร “ ผิดกับคนอื่นที่มาแบบอวดรวย คนนี้บอกว่าไม่มีอะไร ตกงานด้วย จึงถามว่าจะดูแลเธอยังไง เขาบอกว่าเขาให้ได้เพียงความรัก ซึ่งเป็นสิ่งที่อยากได้มาก จึงตกลง” อีก 4 วันต่อมาก็แต่งงาน ไปหาบ้านอยู่ที่ฝั่งธน เล็กมาก ไม่มีหน้าต่าง ห้องน้ำไม่มีประตู เธอน้ำตาไหลรู้สึกว่าจะอยู่ไม่ได้ ป้าจึงให้อยู่ทาวนเฮาส์ของป้าเป็นผู้จัดการที่นั่น สามีทำงานขายผ้าเงินเดือน 1,500 บาท เธอจะสอนภาษาอินเดีย แต่สามีไม่ยอม จึงต้องกลับไปสอนทำอาหารบ้านข้าง ๆ เพราะเห็นว่าครอบครัวขัดสนยอมต้องช่วยกัน เรียนที่บ้านซึ่งโหดมาก นักเรียนจะให้เท่าไรก็ได้ ต่อมามีคนมาเรียนมากขึ้น สามีรู้โกรธมากแต่พอสามารถจ่ายค่าไฟได้ ก็ไม่ว่าอะไร

ต่อมาลูกสาวเกิดก็ไปเปิดร้านอาหารที่สุขุมวิท แต่แล้วก็เกิดเรื่องไม่ดีขึ้นอีก คือ ลูกสาวเป็นโรคไต อยู่โรงพยาบาล 3 เดือน มีรายจ่ายทุกวัน อาการหนักขึ้นโคมา เล่าถึงวันที่ลูกสาวจากไป เธอจับมือลูกแล้วบอกว่าถ้าจะไปก็ไปเถอะแล้วกลับมาเป็นลูกใหม่ให้มีร่างกายที่แข็งแรงกว่านี้ เมื่อลูกจากไป เธอรู้สึกตัวเธอไม่เหมือนเดิมเหมือนตาเปิดเลย “ เห็นว่าโลกนี้ temporary วันนี้ happy พรุ่งนี้เศร้า” ป้าก็ด่าว่า เธอเอาแต่ทำงานไม่รู้จักความรัก มัวแต่ทำงาน จริงๆ แล้วช่วงมีปัญหาไม่มีใครช่วยเลย แม้กระทั่งวันจะเอาศพออกมาไม่มีเงินจ่ายให้โรงพยาบาล โทรไปหาปู่ก็ไม่ช่วย โรงพยาบาลไม่ยอมแต่สุดท้ายคุณหมอสงสารเซ็นต์ส่งไปอย่างเสียไม่ได้ ไม่มีแม่เงินซื้อโลงศพ วันนั้นเธอไม่ร้องไห้เพราะร้องมาเยอะแล้วตลอด 3 เดือน บางคนว่าเธอเป็นแม่อย่างไร เธอไม่มีเงินจ่ายเงินเดือนพนักงาน 3 เดือน คนงานเอาเงินมาให้เพื่อจ่ายค่าไฟ

ก่อนหน้าลูกสาวเสียนั้นเธอมีลูกชายคนที่สอง เสียชีวิตตั้งแต่ 2 วันหลังคลอด เธอเห็นนางพยาบาลโทรศัพท์ขณะป้อนนมแก่ลูก อยู่ ๆ ลูกขาดอากาศไปเลี้ยงสมอง เธอบอกว่าเธอเป็นคนให้อภัยและลืมมันไป เมื่อลูกคนแรกเสียในอีก 2 ปีต่อมา เธอคิดว่าทั้งหมดเป็นกรรมของเธอเอง ต่อมาต้องลูกคนที่สามขณะใส่ห่วงคุมกำเนิดหมอแนะนำให้ทำแท้ง สามีไม่เห็นด้วยและยื่นคำขาดว่าถ้าเอาออกก็เลิกกัน เธอจึงต้องสู้ตลอด 9 เดือนด้วยความกลัวว่าลูกจะพิการ 50/50 แต่แล้ว ‘ชั้นนี้’ เกิดออกมาปกติ “ สิ่งแรกที่ถามคือเพศหญิงหรือชาย และอาการปกติหรือไม่ ถามหลายครั้งมาก เมื่อลูกปกติทุกประการทำให้หัวใจสว่างไสว ” (ทางรายการเชิญ ลูกชายมาร่วมพูดคุยด้วย) ชั้นนี้

เล่าว่าคุณแม่เลี้ยงแบบสมัยใหม่ ไม่ต้องไ้จุก เมื่อได้รับอนุญาตให้ตัดจุกเหมือนมีชีวิตใหม่ เธอมีวิธีการสอนลูกคือให้ลองทำได้ทุกอย่าง ลองผิดได้จะได้ไม่ทำอีก ให้อูรู้และเข้าใจได้ด้วยตนเอง ปัจจุบันชีวิตดีขึ้น ทำรายการโทรทัศน์ไม่ได้เงิน แต่เพราะมีความหวังว่าอยากได้โชว์ทำอาหารสักวันหนึ่ง กำลังฝึกทำโทรทัศน์อยู่ ถ้าทำได้ดีก็จะไปขอสปอนเซอร์ พิธีกรอวยพรขอให้พบเรื่องดีดี และกล่าวชื่นชมแนวคิดของเธอ คือ Forgive & Forget ให้อภัยและมองไปข้างหน้า เธอรู้สึกเสมอว่าคนไทยมีน้ำใจ “ คนไทย...หลายครั้งเค้าช่วยกันโดยที่ไม่ต้องขอ... คนงานไทยมาช่วยค่าไฟ “ คิดว่าที่มานขนาดนี้ได้ เพราะคนไทยมีน้ำใจกับเธอ ไปไหนก็เจดี ดูแลคนต่างชาติดีมาก ยิ้มไว้ก่อนแม้ภาษาไม่ดี แต่ก็มีใจพร้อมจะช่วยเหลือที่เสมอ

เรื่องราวของคุณวินเดอ์ บัลบีร์ นับเป็นอีกหนึ่งประสบการณ์ชีวิตที่ต้องเผชิญชะตากรรมอันโหดร้ายอย่างยาวนาน เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีกกว่าจะผ่านพ้นและดีขึ้นมาได้ ต้องอาศัยความอดทนและความคิดที่ตื้ออย่างที่สุดให้เห็นในรายการวันนั้น ตลอดจนสะท้อนแนวคิดของความไม่แน่นอนของชีวิตซึ่งเป็นสัจธรรมที่ทุกคนมีโอกาสประสบได้อีกด้วย

ตอน *มรสุมชีวิต* (25 กรกฎาคม 2545) สะท้อนประสบการณ์ชีวิตของคุณปัญญาจรส ไม้เหลียง ผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งมีสิ่งหวังในชีวิตเหมือนกับผู้หญิงทั่วไป คือการมีชีวิตครอบครัวที่สมบูรณ์ มีสามีที่ดี มีลูกที่น่ารัก แต่ถ้าสิ่งที่ได้รับกลับไม่เป็นอย่างที่หวังแม้แต่อย่างเดียว สามีเป็นโรคมะเร็งซ้ำร้ายยังนอกใจ ลูกที่เกิดมาป่วยด้วยโรคร้ายที่มีแต่รอวันตาย มรสุมชีวิตที่เกิดขึ้นนี้ มีสักกี่คนที่จะสามารถก้าวผ่านมันไปได้

เรื่องราวของเธอเริ่มต้นที่การอยู่กินกับสามีผู้เป็นเจ้าของสถานบันเทิงแห่งหนึ่ง คบกันโดยไม่ได้แต่งงาน ทางบ้านฝ่ายชายไม่เคยรับรู้ ตัวเธอก็ไม่เคยถาม หลังจากรู้จักกันประมาณ 2 ปี แล้วก็อยู่ด้วยกัน ช่วงแรกมีความสุขดี จนกระทั่งตั้งครรภ์ได้ 2 เดือนกว่า สามีหายไปครั้งละ 2-3 วันกลับบ้านที่ ตัวเธอก็ยังไม่สนใจถาม สามีไม่ค่อยใส่ใจดูแล ต่อมาเขาหายไปนาน เธอตามหาที่บ้านจึงพบว่าสามีเข้าโรงพยาบาล อีกทั้งยังกลับไปคืนดีกับแฟนเก่า ญาติพี่น้องฝ่ายสามีไม่รู้จักเธอมาก่อน เมื่อเข้าไปเยี่ยมก็เห็นสามีนอนกุมมือผู้หญิงคนนั้น เธอจึงขอเลิก แต่เพื่อนสามีแนะนำให้แสดงตัวว่าเป็นภรรยา ให้ญาติพี่น้องรับรู้ด้วย เมื่อมีโอกาสคุยกับพ่อแม่ ญาติพี่น้องของสามีจึงตัดสินใจจับตนเองเพราะมีเด็ก ตัวสามีเองไม่พอใจที่เธอแสดงตัว สามีป่วยเป็นมะเร็งตับ เมื่อรู้ก็สงสารทั้งที่เดิมอยากเลิก สงสารลูกที่อาจต้องกำพร้า จึงตัดสินใจดูแลเขา ความสัมพันธ์ดีขึ้น ให้ไปอยู่ที่บ้าน รักษาตัวและให้เธอไปอยู่ที่บ้านนั้น ชีวิตครอบครัวเหมือนจะดีขึ้น พอเริ่มรักษาเดินได้ออกจากโรงพยาบาลเพียงวันเดียว สามีบอกว่าจะไปบ้านยายแต่กลับหายไปถึงหนึ่งสัปดาห์ไปอยู่กับผู้หญิงคน

นั่น เมื่อไปถามที่อำเภอ พบว่าจดทะเบียนกับหญิงอื่น หลังจากที่หายไปประมาณเดือนเศษ ตอนนั้นร้องไห้ อายากตาย อายสังคมเพื่อนฝูง ที่อายที่สุดคือพ่อแม่ รู้สึกทำบาปให้มากเหลือเกิน ตอนที่คิดว่าอยากตาย ลูกโก่งตัว เหมือนดิน จึงได้สติว่าเรามีลูกอยู่ไม่ได้อยู่คนเดียว จึงตัดสินใจอยู่เพื่อลูก น้องชุตินพล เชนสุวรรณ (น้องแดนซ์) ลูกชายน่ารักมาก อารมณ์ดียิ้มบ่อย แต่พบอาการผิดปกติ ลูกขาทรุดรับน้ำหนักไม่ไหว ตัวเย็นและ ตัวนิ่มมาก ปัจจุบันอายุ 1 ขวบ 3 เดือน ยังทรงตัวไม่ได้ น้องแดนซ์ป่วยเป็น SMA (SPINAL MUSCULAR ATROPHY) โรคเส้นประสาทไขสันหลังเสื่อม ทำให้ความสามารถในการสั่งให้แขน-ขาทำงาน เป็นได้ยาก รวมถึงการหายใจ จะเหนื่อยหอบง่าย ไม่มีแรงเบ่งเมื่อขับถ่าย ต้องกินยาระบาย และต้องสวนออก ชันคอไม่ได้ พัฒนาการทางสมองปกติ เกิดเพราะกรรมพันธุ์ยืนด้อยของพ่อกับแม่มาจับคู่กัน ซึ่งทางการแพทย์ยังไม่สามารถตรวจได้ ไม่รู้ว่า จะเกิดอาการเมื่อใด เป็นโรคที่ป้องกันไม่ได้ ยิ่งไปกว่านั้นหมอบอกว่าจะมีชีวิตอยู่ได้แค่ราว 3 ขวบ ทุกวันนี้กายภาพบำบัดอย่างเดียวเพื่อไม่ให้แขนขาลีบ ยังรักษาไม่ได้...มีโอกาสเป็นโรคแทรกซ้อนคือ ปอดบวม และหลังคด ทำให้การทำงานของปอดไม่ปกติ...สามีกลับมาช่วยดูแลลูก เมื่อได้ฟังก็กอดคอกันร้องไห้ " สิ่งที่ทำให้เราทำอะไรไม่ได้คือ เมื่อเรายิ้มให้เค้า กอดเค้า เค้ายิ้ม เหมือนเค้ามีความสุขที่เรากอดเค้า...คุณหมอทุกคนบอกว่า อย่าคิดมาก ให้ทำวันนี้ให้ดีที่สุด ให้เค้ามีความสุขที่สุด ไม่ต้องหวังว่าจะเดินได้ นั่งได้ ไม่รู้ว่าจะไปจากเราเมื่อไร...." เธอต้องดูแลลูกโดยพาไปทำกายภาพบำบัดสัปดาห์ละสองวัน และกลับมาทำเองที่บ้าน มีค่าใช้จ่ายค่ายาซึ่งแพง ต่อไปต้องรับการผ่าตัดเสริมเมื่ออายุ 20 ปีและต้องเตรียมซื้อเครื่องช่วยหายใจไว้ที่บ้าน (150,000บาท) (ทางรายการขึ้นตัวหนังสือบอกเลขที่บัญชีออมทรัพย์ สำหรับผู้ที่ต้องการให้ความช่วยเหลือไว้ด้วย) การต่อสู้กับความทุกข์ที่เกิดซ้ำแล้วซ้ำอีกในชีวิต เป็นเรื่องยากลำบาก แต่คุณปัญญาจรสก็ยังมีดีที่มั่นที่จะสู้ต่อไป นับเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ชม อีกทั้งรายการยังเป็นตัวกลางเชื่อมความมีน้ำใจ ความช่วยเหลือกันของคนในสังคมที่มีให้ต่อกันอีกด้วย

ซึ่งบางชีวิตผ่านพ้นความทุกข์ยากมาแล้ว ชีวิตดีขึ้นบ้าง ดังเช่น ชีวิตของคุณวินเดอ์ บัลบีร์ ที่ดีขึ้นเมื่อได้ลูกชายที่มีความประพฤติดี เข้าใจและรักแม่ ตัวเธอก็มีความหวังในการทำงาน ส่วนบางชีวิตก็ยังต่อสู้ต่อไปอย่างไม่ย่อท้อ ดังเช่น คุณปัญญาจรส ไม่เหลือสิ่งที่ยังคงต้องดูแลลูกที่ป่วยต่อไปด้วยความหวังและกำลังใจเต็มเปี่ยม สิ่งสำคัญของสาระที่น่าเสนอในประเด็นนี้คือแนวคิดหรือการปฏิบัติ รวมทั้งกำลังใจที่ทำให้ผ่านเหตุการณ์ช่วงเลวร้ายมาได้ถือเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ชมในการชมอย่างยิ่ง การนำเสนอจึงเล่าให้เห็นเสมอ "สมมุติว่าเขายากจน แต่เขายังมีความสุขกับการมีชีวิต ทำไมเขาจึงคิดได้แบบนั้น แล้วในระหว่างที่เขาใช้ชีวิตแน่นอนมันต้องมีอุปสรรค หรือปัญหา เขามีวิธีมองอุปสรรค กับ ปัญหาเหล่านั้นอย่างไร ผมคิดว่าคนที่กว่าจะมาถึงตรงนี้ได้ มันต้อง

ผ่านอะไรมาพอสมควร และสิ่งที่เขาผ่านมันน่าจะบอกกล่าวกับคนอื่นได้เช่นกัน” (พุทธิดุลย์ ธรรม วุฒิ, สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2544)

ประเด็นที่ 2 การเผชิญโรคร้ายไข้เจ็บ รายการเจาะใจได้นำเสนอประสบการณ์ชีวิตที่เกี่ยวข้องกับโรคต่าง ๆ มากมาย ทั้งที่เป็นโรคร้ายของผู้ร่วมรายการเองหรือการเจ็บป่วยของบุคคลอันเป็นที่รัก สำหรับตอนที่มึประเด็นหลักอยู่ในหมวดนี้ ได้แก่ ตอน ภัยเงียบ(เส้นเลือดสมองโป่งพอง) (ตอน) ตอนเคราะห์กรรมที่กล้าเผชิญ (ตอน 415) ตอนโรคฮีโมฟีเลีย (ตอน427) ตอนโรคธาลัสซีเมีย (ตอน 437) ตอนลูก(ไม่) พิกการเพราะผม (ตอน471) ตอนลูกต้องไม่ตาย(แม่บริจาคตับให้ลูก) (ตอน475) ตอนน้องอ้อม (ตอน476) ตอนฝ่าวิกฤติด้วยอารมณ์ขัน (ตอน 489) ตอนต่อลมหายใจให้ลูก (ตอน 535)

โรคบางโรคที่นำเสนอไม่เคยได้พบเห็นมาก่อน หลายโรคมีความน่าจะเป็นในการที่จะเกิดโรคน้อยมาก เช่น โรคของ ดช.ลักษณณ์ ผิวนวล ป่วยเป็นโรค Stevens Johnson Syndrome ชนิดรุนแรง หรือ โรคเกล็ดหนังแข็งที่น้องอ้อม เสาวนีย์ ฤทธิโชติ ต้องเผชิญ ซึ่งการนำเสนอเรื่องโรคร้ายไข้เจ็บนี้ไม่ได้เป็นเพียงการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง เพื่อมุ่งให้เกิดประโยชน์ในการป้องกัน หรือ รักษาดูแลผู้ป่วยเท่านั้น แต่เป็นการสะท้อนการต่อสู้เพื่อผ่านทุกข์สาหัสนั้นให้ได้ บางกรณีเป็นการเผชิญปัญหาด้วยการคิดเชิงบวก บางกรณียังคงมีความหวังที่จะหายจากโรคร้ายด้วยกำลังใจที่เข้มแข็งทางทีมงานได้ให้แนวคิดในการสะท้อนสาระในประเด็นนี้ว่า “ เรื่องโรค แน่นนอนคนต้องได้รับรู้โรคใหม่ ๆ หรือโรคที่เราอาจจะไม่รู้ อาจจะเป็นโรคเก่าแต่เราไม่รู้เลย อันนี้คือ กรณีที่เกี่ยวกับโรค แล้วไม่ใช่กรณีเกี่ยวกับโรคนั้นเลยอย่างเดียว ก็คือว่า มันจะสะท้อนอะไรได้บ้าง...วิธีคิดของเขา “ (พุทธิดุลย์ สังขดุลย์, สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2544) ดังจะแสดงสาระสำคัญให้เห็น ต่อไปนี้

□ สาระสำคัญ

ตอน ภัยเงียบ (27 มีนาคม 2540) รายการเจาะใจนำเสนอเรื่องของคุณศิริกุล ทิวทอง ที่ต้องเผชิญการเจ็บป่วยแบบกะทันหัน คือ โรคเส้นเลือดโป่งพองและแตกในสมอง เป็นการเกิดในแบบที่ไม่มีอาการเจ็บป่วยบอกเหตุมาก่อนเลย ซึ่งอาการเจ็บป่วยในครั้งนั้นรุนแรงถึงขั้นที่เรียกว่าเฉียดใกล้ความตาย และอาการสุดท้ายที่เป็นผลจากการที่เส้นเลือดในสมองแตก คือ การที่เส้นโลหิตหลุดตัว ซึ่งคุณภูษิต ไล่ทอง เพื่อนสนิทผู้ร่วมในเหตุการณ์ ได้เล่าถึงภาพความรุนแรงที่เห็น

ภูษิต เรื่องที่น่าหดหู่ใจที่สุดก็คือ เต้าไม่เป็นตัวเขาแล้ว เป็นอะไรก็ไม่รู้ มันเป็นซาก...จะ

เรียกว่าอะไรดี คือ มือซ้ายที่เส้นประสาทยังใช้งานได้จะไขว่คว้าอะไรในอากาศไปเรื่อย บางทีดึงสายระโยงระยางที่เสียบอยู่ตามร่างกายของตัวเองออก ตอนหลังต้องรัดมือไว้ สาเหตุที่มือซ้ายเป็นอย่างนี้เพราะมันไม่มีคำสั่ง ตาก็ไม่โฟกัสอะไรทั้งนั้น เขาจะหลับ ๆ ตื่น ๆ ตลอด

จากการป่วยครั้งนั้นทำให้ เป็นการเผชิญการเจ็บป่วยอย่างหนักแบบเฉียบพลัน โดยมีสามีและเพื่อนสนิทอยู่เคียงข้าง หลังจากอาการเส้นโลหิตหดตัวหยุดลง อาการสุดท้ายคือ อวัยวะซีกขวาไม่ทำงานทั้งหมดรวมไปถึงกล้ามเนื้อที่ไหล่ ไม่ทำงานทั้งหมด นั่งไม่ได้ นั่งจะไหล พูดไม่ได้ ปากเบี้ยวไปข้างหนึ่ง อีกทั้งยังจำคนรอบข้างไม่ได้ ต้องค่อย ๆ รักษาร่างกายทั้งหมดให้ค่อยๆฟื้นคืนตามปกติ ต้องหมั่นฝึกด้วยอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้การใช้อวัยวะและการเคลื่อนไหวดีขึ้น (สาธิตการใช้อุปกรณ์ในรายการ) แต่ละขั้นตอนผ่านไปด้วยการใช้เวลาไม่น้อย ทั้งครอบครัวและเพื่อนฝูงต่างให้กำลังใจ โดยเฉพาะสามีซึ่งไม่เคยคิดจะทิ้งไปไหนไม่ว่าเหตุการณ์จะหนักหนาสักเพียงใดก็ตาม จนกระทั่งร่างกายฟื้นฟูกลับมาได้อย่างดีเยี่ยม

บางเรื่องที่สะท้อนภาพประสบการณ์ชีวิตและสังคมในรายการเจาะใจนั้น ก็มีความเป็นไปได้ในการเกิดยาก คือ การเกิดโรคดังกล่าว อาจมีความเป็นไปได้เพียงหนึ่งในล้าน แต่ได้มาเกิดกับชีวิตนั้นแล้ว เช่น ตอน โรคเกล็ดหนังแข็ง , ตอน เควาะห์กรรมที่กล้าเผชิญ

ตอน โรคเกล็ดหนังแข็ง (3 สิงหาคม 2543) นำเสนอเรื่องของน้องอ้อม (เสาวนีย์ ฤทธิโชติ) ป่วยเป็นโรคเกล็ดหนังแข็ง (Scleroderma) สภาพร่างกายเป็นแผลสดที่มีเลือดและน้ำเหลืองเต็มตัวมีผ้าพันแผลพันทั่วร่าง ซึ่งเป็นโรคที่ไม่ทราบสาเหตุที่แน่นอนคือสาเหตุใด เป็นโรคที่ไม่ติดต่อ แต่ก็ยังไม่มียารักษา ลูกกลมจากการเป็นแผลเล็ก ๆ ในร่างกายเท่านั้น

ตอน เควาะห์กรรมที่กล้าเผชิญ (27 พฤษภาคม 2542) เรื่องราวครอบครัวของ ด.ช.ลักษณะณิฉนวน ที่ต้องเผชิญความเจ็บป่วยของลูกชายคนเดียวอันเป็นที่รักยิ่ง โรคที่น้องลักษณะณิฉนวนเป็น คือ โรค Stevens Johnson Syndrome ชนิดรุนแรง ที่น้อยคนจะเป็นโรคร้ายนี้ มีความเป็นไปได้ในการเป็นโรคนี้น้อย ดังในตอนหนึ่งในการสัมภาษณ์ว่า

สัญญา อากาเหมือนแพ้ยาก็ไม่ใช่แพ้ยาก็
อภิภา(แม่) ค่ะ คุณหมอรักษาอยู่เชิญคุณหมอด้านติดเชื้อมาดูแลเพื่อยืนยันว่าใช่หรือไม่ คุณหมอดูติดเชื้อมาดูแล ก็บอกว่าใช่ นี่คือ สเตเวนส์ จอห์นสัน ซินโดรม เป็นโรคที่ทำลาย

- เนื้อเยื่อของคนเรา โดยทำลายจากข้างในออกมาข้างนอก
- สัญญา ถ้าไม่ได้แพ้ย่า แล้วแพ้อะไรครับ
- อภิภา แพ้เชื้อโรคค่ะ คือ 99% ของผู้ที่เป็นโรคนี้เกิดจากการแพ้ย่าหมด ที่เหลืออีก 1% เกิดจากการแพ้เชื้อโรค
- สัญญา น้องเป็นหนึ่งในเปอร์เซ็นต์นี้
- อภิภา ค่ะ น้องโชคร้าย

จากการพูดคุย แสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการเกิดน้อย ยิ่งแสดงถึงเคราะห์กรรมที่ได้เกิดขึ้นกับครอบครัวนี้ว่าการที่ต้องเผชิญกับสิ่งที่หนักหนา อย่างที่คนอื่นก็ไม่มีโอกาสได้พบนั้น จะต้องอาศัยกำลังใจอันแรงกล้าเพียงใดในความพยายามที่จะดำเนินชีวิตต่อไปอย่างไม่ท้อถอย

การสะท้อนภาพประสบการณ์ชีวิตและสังคมเกี่ยวกับการเผชิญโรคร้ายไข้เจ็บนี้ แกร็บเซียมักจะมีพลังใจด้านทานอุปสรรคสูง บ่อยครั้งที่การนำเสนอผู้ป่วยหรือครอบครัวของผู้ป่วยนั้นจะเป็นผู้ที่มีกำลังใจดีเยี่ยมเผชิญโรคร้ายยิ่งใหญ่อย่างไม่ย่อท้อ มีแนวคิดที่ดีในการต่อสู้ ทั้งนี้อาจจะต้องผ่านความท้อมาบ้าง หรือต้องหากำลังใจและการคิดในเชิงบวก เพื่ออยู่ต่อไปได้อย่างไม่ท้อถอยมากเกินไป ตัวอย่างเช่น

ตอน โรคทาสัสซีเมีย (4 พฤศจิกายน 2542) โรคทางพันธุกรรมที่เกิดกับลูกสาวทั้งสองคนของคุณ อักษรา ศิลป์สุข ทำให้ลูกทั้งสองมีอาการผิดปกติต่างจากเด็กทั่วไป คือ อ่อนเพลีย เหนื่อยง่าย ติดเชื้อง่าย เลือดกำเดาไหลบ่อย ต้องรับเลือดเป็นระยะ ๆ แต่น้องทั้งสองมีบุคลิกที่ร่าเริง มีแนวคิดที่ยึดเป็นหลักในการดำรงชีวิตที่ทำให้ไม่ย่อท้อ ไม่เป็นทุกข์กับสภาวะที่ต้องเผชิญอยู่ จากข้อมูลทางการแพทย์ที่ครอบครัวศึกษาพบว่าคนเป็นโรคนี้อายุไม่ยืน จะเสียชีวิตในวัยทีนเอง น้องทั้งสองผ่านความกลัวนั้นมาได้ คุณสัญญาถามน้องขวัญและน้องเพชรว่าทำไมจึงไม่กลัวการเสียชีวิตแล้ว น้องทั้งสองให้เหตุผลว่า

- น้องขวัญ ตอนนี้ไม่กลัวแล้วค่ะ เพราะทุกวันนี้ หนึ่ง หนูนับถือศีลห้าครบหมดทุกวัน สอง หนูไม่เบียดเบียนใคร แม้แต่ยุงก็ไม่ตบ และไม่คิดอิจฉาริษยาใคร สาม หนูพยายามทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อคุณแม่และน้อง เป็นลูกที่ดีและเป็นพี่ที่ดีของน้องเพชรด้วย
- สัญญา แล้วมันเกี่ยวอะไรกับการที่ทำให้หนูไม่กลัวตายครับ
- น้องขวัญ เราปฏิบัติดีอย่างนี้แล้ว ไม่ต้องหวังว่าเราจะตกรอก และไม่ว่าเราจะอยู่ที่ไหน เรา

เชื่อว่าเราจะอยู่ในสุคติภพ
 สัจญา น้องเพชรกลัวไหมคะ
 น้องเพชร ไม่กลัวค่ะ เราจะกลัวไปทำไมละคะคุณพี่สัจญา เพราะว่าคนเราทุกคนต้องตาย
 เราไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้อยู่แล้ว เราทำวันนี้ให้ดีที่สุด เราจะไปคิดถึงทำไมว่า
 เราจะตายวันไหน เราไม่เบียดเบียนใคร ไม่ริษยาใคร เท่านั้นเราก็สุขใจแล้วค่ะ

การเล่าถึงความคิดที่ทำให้เอาชนะความกลัวได้อย่างยิ้มแย้ม มีความสุขนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การเผชิญความทุกข์ครั้งนี้มีความหมายต่อผู้ชม เพราะไม่เพียงแต่ได้ฟังสิ่งที่เขารับเชื่อก็คิดได้แล้วจำเอาไปคิดตามได้เท่านั้น แต่ยังเป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นให้ผู้ชมได้จากสีหน้า แววตา และรอยยิ้ม การพูดคุย การเล่าเรื่องอย่างมีความสุข ยิ่งตอกย้ำความมีพลังใจอันแข็งแกร่งในการเผชิญอุปสรรคนั้นอย่างแท้จริง ทำให้เห็นว่าการเผชิญอุปสรรคทั้งหลายนั้นต้องอาศัยกำลังใจเป็นสิ่งสำคัญในการฟันฝ่าไปได้

ตอน ฝ่าวิกฤตด้วยอารมณ์ขัน (9 พฤศจิกายน 2543) เรื่องราวของคุณสุดาพร เทศณะนาวิน และครอบครัว อีกเรื่องหนึ่งที่น่าเสนอเรื่องราวของผู้หญิงอารมณ์ดี มองโลกในแง่ดีคนหนึ่งซึ่งประสบปัญหาคือความเจ็บป่วยของลูก แต่เธอเอาชนะได้ด้วยวิธีคิดและอารมณ์ขันนั่นเอง ภาวนาเสนอว่า

สัจญา คนเคยเจอวิกฤตมีส่วนมาก มักจะคิดอารมณ์ขันไม่ทัน
 นารากร แต่เขารับเชิญของเรา เขาฝ่าวิกฤตด้วยอารมณ์ขัน และเธอทำได้สำเร็จด้วยค่ะ
 สัจญา เป็นคุณแม่ลูกสามนะครึบ เธอบอกว่าเธอเจอวิกฤตแน่นอน ทุกคนก็เจอเหมือนกัน แต่เธอบอกว่าวิกฤตของเธอนั้น เธอมองเป็นทางด้านบวก หาเรื่องบวกบวกมามองคือ ไม่มองให้ลบ แล้วทำให้วิกฤตนั้นกลายเป็นเรื่องธรรมดาเสีย

เธอเล่าเรื่องราวชีวิตการทำงาน มีโอกาสพบสามี คุณสุดาพรเล่าทุกเรื่องด้วยสำนวนที่แสดงว่าเป็นคนอารมณ์ดี หัวเราะร่าเริงตลอด เธอสร้างครอบครัวจนกระทั่งเกิดวิกฤตกับลูกสาวคนที่สอง 'น้องเจน' มีความผิดปกติ หูไม่ได้ยินต้องใส่เครื่องช่วยฟัง แต่ก็สามารถดำรงชีวิตปกติได้เป็นเด็กร่าเริง สนุกสนาน

สัจญา ถ้ามแม่คุณแม่ที่มีลูกไม่ปกติ หรือไม่สบายบ่อย ๆ อยากบอกอะไร วิธีคิดแบบคุณนินนะคะ

สุดาพร จริง ๆ แล้ว การที่ลูกไม่สบายมันก็เป็นแค่ภาวะหนึ่งนะคะ หน้าที่ของเราก็คือทำ
อย่างไรให้ได้กลับมาปกติเร็วที่สุด เพราะฉะนั้นอย่าไปนึกว่า...คือคนที่มียูกที่ไม่
ปกติ บางคนอาจจะมากหรือน้อยกว่าน้องเจน ส่วนใหญ่แล้วที่จ้อยกันนี้เพราะเขา
มีความรู้สึกว่าเป็นภาวะไหงคะ เพราะฉะนั้นถ้าเกิดสมมุติตัดคำว่าภาวะไปแล้วเรา
มาดูว่านี่คือ ผลผลิตของเรา แล้วเราจะทำอย่างไรให้เขากลับมาเหมือนปกติให้เร็ว
ที่สุด ก็จะคลายความกังวลไปได้ และอย่าไปคิดไกลเกินไป คนที่มีลูกปกติก็สักวัน
หนึ่งก็ไม่แน่ อะไรก็เกิดขึ้นได้ เพราะฉะนั้นตั้งอยู่บนความไม่ประมาท ดูแลรักษา
กันให้ดี คุณแม่ที่มีลูกป่วยมาก ๆ ส่วนหนึ่งอยากให้หาความรู้เกี่ยวกับโรคนั้น ๆ
แล้วเราจะสบายใจขึ้นว่ามันมีทางแก้ทุกโรคแหละ

นารากร คุยกันก็สังเกตว่าที่หนูนิมมองโลกในแง่ดี อะไรที่ทำให้เป็นแบบนี้

สุดาพร ความเป็นประชาธิปไตยที่บ้านช่วยเยอะ ที่บ้านต้องยกเหตุผลเวลาจะหาอะไร
อีกด้านมันมีสนุก ทำให้รู้ว่าเหรียญก็มีสองด้าน ทุกอย่างก็ต้องมีทั้งดีและไม่ดี ถ้า
เราหาสิ่งที่ดีจากสิ่งที่ไม่ดีได้นั้นเป็นส่วนที่เก่ง และดีด้วย ถ้าคิดอย่างพระพุทธเจ้า
ทุกอย่างไม่จีรัง ทุกซึกไม่จีรัง สุขก็ไม่จีรัง เราจะได้พบแง่มุมที่ดีดี คนดีดีในสังคมมี
อีกมากมาย

เป็นการถ่ายทอดจากผู้ร่วมรายการ ซึ่งในที่นี้มีคุณสมบัติเป็นคนคุยเก่ง เล่าเรื่องได้สนุก
อยู่แล้ว เมื่อมีข้อคิด วิธีการดำเนินชีวิตที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ชมก็จะผ่านมาทางการเล่าเรื่องของเธอ
ได้อย่างสนุกสนาน

เห็นได้ว่าสาระสำคัญของประเด็นการเผชิญโรคร้ายไข้เจ็บนั้นสะท้อนภาพความเจ็บปวดทรมาน
มาณที่เกิดจากโรคซึ่งทุกชีวิตมีโอกาสพบ โดยไม่รู้อะไรจะเกิดเมื่อใด บางครั้งอาจสาหัสกว่าที่คนอื่น
พบเจอ แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้วทั้งตนเองและครอบครัวต้องดูแลรักษาร่างกายโดยเฉพาะอย่างยิ่งจิตใจที่
ต้องเข้มแข็งเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง โรคร้ายที่ร้ายแรงไม่อาจทำลายกำลังใจที่เข้มแข็งได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเด็นที่ 3 การเผชิญความสูญเสีย รายการเจาะใจสะท้อนประสบการณ์ชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการสูญเสีย ซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นธรรมชาติในชีวิตมนุษย์ทุกคนที่มีโอกาสพบ หากเป็นการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักแล้ว ย่อมยากที่จะทำให้คลายความเศร้า และดำรงชีวิตอย่างเป็นปกติสุขต่อไปได้ ดังนั้น วิธีคิดและกำลังใจของผู้ที่เคยประสบเหตุการณ์การสูญเสียมาแล้วในชีวิตจะเป็นตัวอย่างที่ดีต่อผู้ชม ประเด็นเนื้อหาที่สะท้อนการเผชิญการสูญเสีย ได้แก่ ตอนกัลยา ภูธนกิจ (ตอน 487) และ ตอนสู้ทั้งน้ำตา (ตอน 597)

□ สารสำคัญ

ตอน กัลยา ภูธนกิจ (26 ตุลาคม 2543) เจ้าของร้านเสื้อดั่งร้านหนึ่ง เปิดเผยเรื่องราวที่ครั้งหนึ่งที่ต้องเผชิญกับการเจ็บป่วยของสามี เธอต่อสู้ให้กำลังใจสามี ด้วยความหวังว่าจะหายจากโรคมะเร็งร้าย ทุกวิถีทางที่จะเยียวยารักษาได้ ทั้งการไปรักษาที่ต่างประเทศก็ทำมาแล้ว เมื่อมีช่วงที่สามีดีขึ้นจึงกลับมาทำงานต่อที่ประเทศไทยทั้งคู่ จนกระทั่งโรคร้ายลุกลามอีกครั้ง เธอก็ยังมีต่อสู้อย่างมีความหวังไม่เคยคิดว่าสามีจะจากไป แต่แล้วความพยายามก็ไม่เป็นผลไม่สามารถต้านทานโรคร้ายไว้ได้ เธอเสียสามีไปขณะที่ธุรกิจก็มีปัญหาเริ่มมากมาย แทบลุกขึ้นมาสู้ไม่ไหว แต่สุดท้ายเธอพบว่าเธอต้องยอมรับความจริงว่าชีวิตยังคงต้องดำเนินต่อไป ต้องลุกขึ้นมารับผิดชอบงานให้ได้ จึงค่อย ๆ ฟื้นฟูสภาพจิตใจขึ้นมาได้เป็นลำดับ

ตอน สู้ทั้งน้ำตา (12 ธันวาคม 2545) นำเสนอเรื่องราว พล.อ.ต. ผจญ การเที่ยง และ คุณสุภาพ การเที่ยง พ่อ-แม่ ที่ต้องทนทุกข์อยู่กับการจากไปของลูกชายที่มีอยู่เพียงสองคน ในระยะเวลาห่างกัน 6 ปี จากอุบัติเหตุเครื่องบินตก ทั้งที่สิ่งที่พ่อแม่ทุกคนอยากจะเป็นจากลูก ในช่วงชีวิตที่ทำงานยังมีลมหายใจอยู่ คือภาพความเติบโตก้าวหน้าของลูก แต่หากว่าต้องมาสูญเสียลูกอันเป็นที่รักก็ยากใจไปก่อนวัยอันควร รายการได้นำเสนอความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ที่ครอบครัวในแบบที่เกิดซ้ำแล้วซ้ำอีก คุณพ่อเผยว่าจนถึงวันที่บันทึกเทปนี้ต้องมีชีวิตอยู่ด้วยการไม่ได้นึกถึงเลยว่าตนเองไม่มีลูกอยู่แล้ว เพราะรับไม่ได้กับสิ่งที่เกิดขึ้น แต่สิ่งที่สำคัญที่ครอบครัว"การเที่ยง" ต้องการฝากผ่านรายการเจาะใจ คือ การดูแลของกองทัพอากาศไทยที่มีต่อครอบครัวที่สูญเสียนักบินขณะปฏิบัติหน้าที่ รวมถึงสภาพความเป็นอยู่ของนักบินที่ต่างระดับกันอย่างชัดเจน ซึ่งพ่อแม่สองนักบินกล่าวอีกว่า "ถึงแม้ลูกทั้งสองจะจากเราไป ทำให้สภาวะจิตใจเราปวดร้าว แต่ถ้าถามถึงสภาพความเป็นอยู่ เราพออยู่กันได้ แต่ถ้านักบินที่มาจากครอบครัวยากจน ที่พ่อแม่เป็นชาวบ้านธรรมดา ถ้ากล่าวถึงสิทธิ์ที่ครอบครัวจะได้รับหลังจากลูกเสียชีวิตไม่ว่าจะเป็น เงินค่าบำเหน็จ, ค่าเลี้ยงชีพ, ค่าปึก ,ค่าประกัน ที่มีให้ไม่เพียงพอ และสวัสดิการต่างๆ แทบไม่มี จึงอยากฝากไปถึงผู้ใหญ่ ช่วยดูแล

เรื่องนี้ด้วยรวมทั้งเรื่องสวัสดิการที่มีให้นักบินแต่ละระดับก็แตกต่างกันมากเหลือเกิน นักบินระดับนักบินขับไล่ ได้รับสวัสดิการที่ดีกว่าครูฝึกมากมายอย่างเห็นได้ชัด ทั้งๆ ที่ครูฝึกมีโอกาสเสี่ยงสูงมาก เช่นกัน" นี้ คือ ความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นกับครอบครัวการเที่ยง หวังว่าการสูญเสียที่เกิดขึ้นกับครอบครัวนี้ จะไม่เป็นความว่างเปล่าเหมือนทุกครั้งที่ผ่านมา หวังว่าจะเป็นการสูญเสียเพื่อจะสร้างสิ่งใหม่ๆ ให้แก่ผู้อื่นต่อไป

การสะท้อนภาพประสบการณ์ชีวิตและสังคมในประเด็นนี้ จะเน้นอารมณ์และความรู้สึกของการสูญเสียนั้น แล้วนำสู่จุดเปลี่ยนสิ่งที่ผู้ประสบความสูญเสียยึดมั่นไว้ เพื่อจะลุกขึ้นสู้ มีชีวิตต่อไปได้ การตาย เป็นธรรมชาติของชีวิต คนที่ยังมีชีวิตอยู่ต่อย่อมต้องพยายามทำให้จิตใจตนเข้มแข็งให้ได้ เป็นสิ่งที่ซึ่งถือเป็นสาระสำคัญที่ต้องการสื่อสารไปถึงผู้ชม

4.การเผชิญปัญหาหนึ่งในชีวิต หลายครั้งที่รายการเจาะใจนำเสนอประเด็นเรื่องที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้นกับช่วงหนึ่งในชีวิตได้ เช่น ปัญหาชีวิตคู่ การหย่าร้าง ปัญหาความผิดปกติทางภาวะจิตใจ ความกดดันต่าง ๆ จนทำให้เกิดผิดปกติถึงขั้นเรียกว่าเป็นบ้า หรือการประสบอุบัติเหตุ การโดนทำร้าย เป็นต้น การที่บุคคลผู้เคยประสบความสำเร็จมาก่อนแต่ชีวิตพลิกผันไปนั้น ย่อมต้องใช้ความพยายามมีชีวิตต่อไปให้มีความสุข การผ่านช่วงเวลาของปัญหาเป็นสิ่งสำคัญที่รายการสะท้อนสู่ผู้ชม ตอนของการเผชิญปัญหาที่พลิกผันนี้ ได้แก่ ตอนปิยะมาศ โมนยะกุล (ตอน 449) ตอนคนเคยบ้า (ตอน 490) และ ตอนรอดตายด้วยสติ (ตอน 508)

□ สาระสำคัญ

ตอน ปิยะมาศ โมนยะกุล (27 มกราคม 2543) เรื่องราวของดาราสาวผู้มีชื่อเสียงยาวนานในวงการบันเทิงไทย และสิ่งที่ควบคู่ไปกับความมีชื่อเสียงของเธอนั้นก็คือสภาพความหวานชื่นของชีวิตคู่ของเธอที่ผู้ชมทั่วประเทศได้เห็นเสมอมา จนเป็นเอกลักษณ์ของชีวิตเธอที่ใครนึกถึงเสมอเป็นตัวอย่างที่ดีของการครองชีวิตคู่ด้วยความรักความเอื้ออาทรกันอย่างยาวนาน แต่แล้วเรื่องไม่คาดคิดก็เกิดขึ้น ซึ่งในที่นี้เนื่องจากเป็นเรื่องที่อยู่ในการรับรู้ของผู้ชมมานานนั่นเอง เมื่อเหตุการณ์พลิกผันไปก็เป็นการช็อคผู้ชมไปด้วย ทุก ๆ ขั้นตอนของการตัดสินใจของเธอเป็นไปด้วยความยากลำบาก เธอมีความหวังตลอดเวลาว่าเหตุการณ์อาจจะดีขึ้นได้ กว่าที่จะแน่ใจและตัดใจแยกทางนั้นก็ก็เป็นสิ่งที่ยากแล้ว แต่สิ่งที่ยากกว่านั้น คือ การอยู่ต่อไปโดยไม่มีสามีเคียงข้าง คอยช่วยเหลือดูแลเหมือนที่เคยเป็นมานาน เธอต้องทำทุกอย่างด้วยตัวเองทั้งที่บางเรื่องไม่เคยทำมาก่อน ทุกวันนี้

สามารถอยู่ได้ ดูแลตัวเอง รวมถึงดูแลครอบครัว หลานที่เธอรัก การแบ่งปันความรักไปสู่ผู้อื่นบ้าง นั้นทำให้ชีวิตเธอดีขึ้นได้

ตอน รอดตายด้วยสติ (22 มี.ค. 2544) การประสบเหตุร้าย ของคุณนุ้ย-ปารีชาติ เนียมหอม ผู้เปิดเผยประสบการณ์ช่วงเวลาเกือบสามชั่วโมงของเย็นวันหนึ่งในชีวิตของเธอซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เราที่เลวร้ายที่สุด เธอเกือบถูกจี้ เกือบถูกข่มขืน และเกือบถูกฆ่า ขณะออกรายการ ต้องปกปิดหน้าตาและชื่อจริงเพื่อความปลอดภัยของเธอ เนื่องจากตำรวจยังจับผู้ต้องหาไม่ได้ บริเวณศีรษะและใบหน้ายังปรากฏร่องรอยของบาดแผลที่เกิดจากการถูกทำร้าย เป็นเหตุการณ์ซึ่งไม่มีใครอยากประสบเรื่องร้าย ๆ อย่างที่เธอประสบมาแต่ถ้าต้องพบกับเหตุการณ์แบบนี้ ทำอย่างไรจึงจะรอดชีวิตมาได้ เป็นประเด็นหลักที่รายการมุ่งสะท้อนออกมาจากการนำเสนอในวันนั้น การเอาชีวิตรอดจากเหตุการณ์นั้นด้วยสติสัมปชัญญะที่มีอยู่ รายละเอียดของเหตุการณ์และลำดับความคิดของคุณนุ้ย แสดงออกถึงการมีสติอย่างยั่งยืนจนสามารถเอาชีวิตรอดมาได้ การถ่ายทอดเรื่องราวของเธอยังคงเล่าด้วยความรู้สึกหวาดกลัวซึ่งคนดูรับรู้ได้จากน้ำเสียงของเธอ ประสบการณ์ของเธอนั้นมีประโยชน์ในการเตือนภัยแก่ผู้ชมเป็นอย่างดี ผลจากการออกรายการครั้งนั้นยังช่วยให้คนร้ายเข้ามอบตัวเพราะเห็นภาพตนเองปรากฏในสื่ออีกหลายสื่อที่ให้ความสนใจจึงเกิดการกลัวความผิดเข้ามอบตัว ซึ่งนับเป็นผลพลอยได้อย่างหนึ่งของการนำเสนอรายการในตอนนั้น

ตอน คนเคยบ้า (16 พฤศจิกายน 2543) คุณसानนท์ ศิริสมสกุล ครั้งหนึ่งในชีวิตเคยป่วยทางจิต จนต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลบ้า อาการแยกตัวออกจากสังคม ไม่ไว้ใจใคร เก็บตัว ขวางโลกไม่คุยกับใครเก็บกดจนกระทั่งเกิดอาการประสาทหลอน เห็นภาพหลอนและหูแว่ว เมื่อเข้ารับการรักษาสามารถหายเป็นปกติได้ มีชีวิตปกติ ทำงานได้ในที่สุด

การนำเสนอจะเน้นให้เห็นจุดพลิกผันที่ต่างจากเดิมมาก อย่างที่คุณปิยะมาศ และ คุณसानนท์เผชิญ หรือ เกิดเหตุการณ์ขึ้นอย่างกระทันหัน ดังที่คุณนุ้ยพบเหตุร้ายบนรถโดยสารนั้น จุดที่ผ่านเหตุการณ์ที่เป็นปัญหานั้น แต่ละชีวิตต้องใช้วิธีการที่ต่างกันไป แต่รายการนำเสนอให้เห็นสะท้อนอยู่นั้น คือ การดำรงชีวิตอย่างมีสติ ไม่ว่าความไม่แน่นอน ความพลิกผันในชีวิตจะเกิดขึ้นเมื่อใด ก็ยอมรับและมองอย่างมีสติ มองอย่างเข้าใจ มองได้แยกละเอียดถึงแต่ละจุดของปัญหา ดังเช่น ที่คุณนุ้ย เห็นทุกเหตุการณ์ที่เกิดกับตนแล้วคิดจัดการด้วยสติที่มี จนกระทั่งเห็นทางออกของปัญหานั้นได้ในที่สุด ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อทุกชีวิตเช่นกัน

ประเด็นที่ 5 ความอดุสาหะวิริยะซึ่งนำพาไปสู่ความสำเร็จ การสะท้อนประสบการณ์ชีวิตที่แสดงในรายการเจาะใจจะเน้นการนำเสนอผลงานที่เกิดขึ้น เป็นการประสบความสำเร็จจากผลของการกระทำ การฝึกฝน หรือความสำเร็จที่ได้มาในจุดที่ตั้งใจไว้ มีทั้งความสำเร็จของคนที่เป็นที่รู้จัก หรือแม้ว่าผู้ร่วมรายการบางท่านอาจยังไม่เป็นที่รู้จัก แต่ผลงานมีความโดดเด่นน่าสนใจ ซึ่งเมื่อได้ชมเนื้อหาเหล่านี้แล้วอาจสร้างแนวคิดและแนวทางในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นได้เช่นกัน ความอดุสาหะวิริยะที่จะทำให้สำเร็จในสิ่งที่ตั้งเป้าหมายไว้ ตอนที่สะท้อนภาพดังกล่าว

ได้แก่ ตอน เท่ง เกิดเทิง(ตลกใหม่มาแรง) (ตอน 338) ตอนชีวิตโคตรโหด(เป้า ปรปักษ์) (ตอน 383) ตอนสุนารี ราชสีมา (ตอน 442) ตอนลูกทุ่ง ตอน 1 (ตอน 446) ตอนลูกทุ่ง ตอน 2 (ตอน 447) ตอนกว่าลูกจะได้เรียน (ตอน 448) ตอนนักบินลูกทุ่ง (Tom Claytor) (ตอน 451) ตอนแชมป์โลกเดอะบอล (ตอน 463) ตอนนักวิทยาศาสตร์ ป. 4 (ตอน 501) ตอนพิง ลำพระเพลิง (ตอน 506) ตอนจตุพล ชมภูนิช (ตอน 513) ตอนคุณลำไย (ตอน 520) ตอนชีวิตดังเพลง (ตอน 533) ตอนตลกดาวรุ่ง (ตอน 536) ตอนพลร่มหญิง (ตอน 541) ตอนภราดร ศรีชาพันธุ์ (593) ตอนเดินทาง 1500 ไมล์เพื่อแม่ (ตอน 599)

□ สารสำคัญ

ตอน แชมป์โลกเดอะบอล ที่สะท้อนประสบการณ์ชีวิตที่ตั้งใจจริงของคุณ สำออง สุวรรณศรี ชายหนุ่มผู้มีความสามารถพิเศษในการเตะฟุตบอลยาวนานถึง 15 ข.ม.และประกอบลีลา ได้บันทึกลงกินเนสส์บุ๊ก ประเด็นหลักของการนำเสนอ คือเล่าเรื่องเพื่อให้เห็นว่าเพราะเหตุใดจึงบ้าเตะบอลขนาดนั้น ฝึกฝนหนักขนาดไหน ในรายการแขกรับเชิญได้แสดงความสามารถในการเตะบอลทุกรูปแบบ รวมถึงเตะลูกเทนนิส ลูกปิงปอง ต่ำล้มต่ำพร้อมเตะบอล เตะทุเรียน และยังเตะบอลพร้อมกับเล่นดนตรีไทยไปด้วย แขกรับเชิญเล่าว่าเป็นคนลพบุรี เล่นบอลและทำงานไปด้วย ทำงานโรงงานน้ำตาล อยู่ช่อมบารุง ใจรักฟุตบอล เริ่มหัดเตะมาตั้งแต่ อายุ 18 ปี ปัจจุบันอายุ 29 (11 ปีที่เดียว) ถ้าฝนตกก็เตะในร่ม หลายคนว่าบ้า เล่นบอลอยู่คนเดียว ปัจจุบันก็ได้รับการยอมรับ....ได้พบ คุณสุชาติ แจสุรภาพ และทีมสิ่งห്യุสตาตาร์ที่ให้ความสนใจและให้การสนับสนุนต่อมา การนำเสนอประสบการณ์ชีวิตของคุณสำออง ซึ่งเป็นถึงแชมป์โลกเดอะบอลไปแล้ว

ด้วยความตั้งใจจริง สะท้อนให้ผู้ชมเห็นชัดถึงความสำเร็จที่ได้มาจากความวิริยะอุตสาหะ ความพยายามที่นำมาซึ่งผลดีในชีวิต เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ชม

ตอนของ อ.จตุพล ชมภูนิช (26 เมษายน 2544) นำเสนอเรื่องการใช้เวลาในการฝึกพูดทุกวัน ช่วงเดินจากป้ายรถเมล์เข้าบ้าน ต้องคิดพล็อตเรื่องตั้งแต่อยู่บนรถ เมื่อเริ่มเดินก็เกริ่นนำ-เข้าเรื่อง-สรุปประเด็น ฝึกทุกวัน ถ้าเบื่อก็จะพูดแต่เปลี่ยนเป็นพูดเรื่องเบา ๆ อย่างไรก็ตามการพูดต่อสาธารณะชนครั้งแรก ๆ ก็ไม่ได้ประสบความสำเร็จเป็นที่ชื่นชอบในทันทีทันใด ต้องอาศัยการปรับปรุงอีกหลายครั้งกว่าจะหาแนวทางที่เป็นที่ชื่นชอบของผู้ฟังได้ และยังเน้นให้เห็นว่าเป้าหมายหรือความสำเร็จเมื่อได้มาแล้วจะมีผลดีต่อชีวิต เป็นลักษณะที่สะท้อนถึงภาพความสำเร็จที่ได้มาแล้วสร้างผลดีต่อชีวิต ไม่ว่าจะเป็นด้านความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การมีชื่อเสียง หรือ การเป็นที่ยอมรับในสังคม เป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้ชมถึงการมีเป้าหมายในชีวิต ให้ตระหนักในผลสำเร็จของชีวิตว่านอกจากความภาคภูมิใจ ความอึดอ้อมใจที่ได้รับในทันทีทันใดแล้ว ยังมีส่วนที่ส่งผลดีเป็นรูปธรรมชัดเจนแก่ชีวิตอีกด้วย ต้องมีความพยายามที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีก แสดงให้เห็นว่าการประสบความสำเร็จในเป้าหมายนั้นไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างง่ายดาย หรือ บางครั้งสิ่งที่ทำนั้นต่างจากอุปนิสัย ความเคยชินที่เป็นอยู่ทำให้ต้องมีความตั้งใจจริง มุ่งมั่นฝึกฝนอย่างแรงกล้าด้วย

รายการสะท้อนภาพความแตกต่างระหว่างความสำเร็จกับสภาวะการณ์ในอดีตอย่างมาก เปรียบเทียบให้เห็นชัดเจนถึงความแตกต่างระหว่างอดีตกับปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น การเป็นคนยากจนมาก่อนของนักร้องลูกทุ่งแทบทุกคน เปรียบเทียบกับสภาพปัจจุบันที่เป็นนักร้องดัง มีชื่อเสียงและเงินทองมากมาย หรือ ตอน แชมป์โลกเดอะบอล คุณสำอาง สุวรรณศรี ชายหนุ่มผู้มีความสามารถพิเศษในการเตะฟุตบอลยาวนานถึง 15 ช.ม.และประกอบลีลา ได้บันทึกลงกินเนสส์บุ๊ก คุณสำอางค์ได้เล่าถึงชีวิตหลังจากที่ได้รับการสนับสนุนจากสิงห์ (บริษัท บุญรอดบริวเวอรี่) และสามารถทำสถิติเดอะบอลได้นั้น ชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงไป ก่อนหน้าที่เป็นช่างเชื่อม ล้าปากมากทำไร่นานา ปัจจุบันดีกว่าเดิมมีอาชีพเดอะบอล มีรายได้สม่ำเสมอจากผู้สนับสนุน เป็นต้น

การนำเสนออ้างอิงถึงเรื่องชีวิตส่วนตัวบ้าง เมื่อประวัติชีวิตที่น่าสนใจและเป็นพื้นฐานให้เกิดแรงบันดาลใจให้ทำสิ่งนั้น เช่น เรื่องของคุณภราดร ศรีชาพันธุ์ที่เติบโตมาในครอบครัวที่เล่นเทนนิส มีคุณพ่อที่สนับสนุน โดยเน้นการสัมภาษณ์เจาะลึกเพื่อให้เห็นถึงความคิดของผู้ร่วมรายการ เพื่อเข้าถึงสาเหตุที่ทำให้ก้าวมาอยู่ในจุดนั้นได้ เป็นเพราะอะไร และมีจุดยืนอย่างไร ทำไมจึงได้ทำสิ่งต่าง ๆ เช่นนั้น และลงรายละเอียดทุกขั้นตอนที่ต้องล้มลุกคลุกคลานบ้าง ต้องเผชิญความ

ยากลำบากอย่างยิ่ง ต้องใช้ความอดสาหะวิริยะอันแรงกล้ากว่าจะถึงเป้าหมายเช่นที่เห็นนี้ เพื่อให้ผู้ชมรายการได้รับรู้และเรียนรู้เพื่อเป็นแบบอย่าง ในการปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ หลีกเลียงสิ่งที่ไม่ดี และมีความตั้งใจจริงที่จะให้การกระทำนั้นสำเร็จ

ประสบการณ์ชีวิตของแซกรับเชิญแต่ละคนในช่วงเวลาหนึ่งที่ต้องมีความมานะพยายาม เพื่อให้ได้ผลสำเร็จใดใดนั้น นับเป็นตัวอย่างอันดีแก่ผู้ชมทางบ้าน เพื่อให้เกิดความวิริยะอดสาหะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างตั้งใจจริงเพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จ

ประเด็นที่ 6 ความมุ่งมั่นต่อสู้เพื่อความถูกต้องยุติธรรม เป็นอีกหนึ่งประสบการณ์ที่ต้องอาศัยความอดทน ต้องใช้ระยะเวลาของความพยายามยาวนาน แสดงให้เห็นว่า ต้องผ่านความอดทนอย่างยิ่งยวด ตอนที่สะท้อนประสบการณ์ชีวิตและสังคมประเด็นนี้ได้แก่ ตอนไม่ผิด ไม่กลัว จึงไม่แพ้ (ตอน 521) และ ตอนชัยชนะ 10 ปีที่รอคอย (ตอน 537)

□ สารสำคัญ

ตอน ไม่ผิด ไม่กลัว จึงไม่แพ้ (21 มิถุนายน 2544) ประสบการณ์การต่อสู้เพื่อความถูกต้องของ คุณพงษ์ศิริ ยศสิงห์ ไปปฏิบัติงานที่สิงคโปร์ แล้วประสบเหตุถึงกับเกือบทำให้เสียชีวิต เพราะการที่ปอดถูกทำลายด้วยสารเคมีเข้มข้นที่หายใจเข้าไป จากห้องอบไอน้ำ (Stream Room) ของโรงแรมแห่งหนึ่ง สภาพเกือบไม่รอดชีวิตนั้นไม่ได้รับการดูแลจากทางโรงแรมเลย การกระทำที่เหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น ดังนั้นเมื่ออาการดีขึ้น คุณพงษ์ศิริและคุณแม่ ตัดสินใจฟ้องเอาผิดกับทางโรงแรม ด้วยความคิดที่ว่าไม่ต้องการให้เหตุการณ์ร้ายอันปราศจากความรับผิดชอบเช่นนี้ไปเกิดกับคนอื่นอีก

ตอน ชัยชนะ 10 ปีที่รอคอย (18 ตุลาคม 2544) ผลพวงจากอุบัติเหตุโกดังเก็บสารเคมีระเบิด ที่การทำเรือแห่งประเทศไทย เมื่อ 10 ปีก่อน (2534) ได้ก่อให้เกิดผลร้ายกับหลายชีวิตที่อาศัยอยู่ละแวกนั้น คุณ อูษา โรจนพงศ์เกษม เป็นคนหนึ่งที่ตักเป็นเหยื่อในเหตุการณ์ครั้งนี้ สภาพร่างกาย หูขวาไม่ได้ยิน หูซ้ายได้ยินไม่ชัด ตาซ้ายมองเห็น ตาขวาไม่เห็นเลย มีรอยผ่าตัดสมองที่ขมับขวา แขนขวาไม่มีแรง เจ็บหน้าอก เป็นหวัดบ่อย คุณอูษาและแม่ตัดสินใจฟ้องร้องเพื่อสิทธิอันพึงมีพึงได้ การต่อสู้เพื่อความยุติธรรมซึ่งใช้เวลายาวนานถึง 10 ปี กว่าที่จะได้รับการตัดสินให้ชนะคดี ได้รับเงินชดเชยจากการทำเรือแห่งประเทศไทย รายการสะท้อนบทพิสูจน์ว่าความยุติธรรมยังคงมีอยู่

ในสังคมนี้ แม้ว่าจะไม่คุ้มกับสิ่งที่เสียไปทั้งหมด และต้องเสียเวลายาวนาน แต่ความกล้าที่จะต่อสู้เพื่อสิ่งที่ถูกต้อง เพื่อความยุติธรรม ก็ยังคงเป็นสิ่งที่รายการเจาะใจสะท้อนให้เห็นอยู่เสมอ

สาระสำคัญที่นำเสนอในประเด็นการต่อสู้เพื่อความถูกต้อง ยุติธรรมนั้น สะท้อนให้เห็นว่า ครั้งหนึ่งในชีวิตมนุษย์อาจมีเรื่องราวแรงที่ส่งผลกระทบต่อชีวิต เมื่อสาเหตุนั้นเกิดโดยการกระทำหรือความมั่งงายใดใดของมนุษย์ด้วยกัน แบบที่ไม่มีผู้ได้รับผิดชอบ เรื่องของการเรียกร้องสิทธิอันพึงมีพึงได้จึงเกิดขึ้น ไม่ว่าจะต้องต่อสู้ด้วยเป็นเวลายาวนานเพียงใด มีอุปสรรคเพียงใดก็ตาม แต่การต่อสู้ก็นับเป็นสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรมที่ควรเกิดขึ้นเป็นตัวอย่างให้คนในสังคมเห็นว่า มนุษย์ควรดูแลชีวิตของกันและกัน ไม่มองข้ามคุณค่าของคนอื่น ไม่ทำร้ายกันโดยไร้ความรับผิดชอบ และเมื่อใดที่ถูกละเมิดสิทธิควรลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อสิทธิที่ควรจะได้

ประเด็นที่ 7 ความอุตสาหะวิริยะของคนพิการหรือผู้มีความบกพร่องใดใดที่จะดำรงชีวิตอย่างคนปกติ รายการได้นำเสนอภาพคนพิการทางร่างกายที่บางครั้งไม่เพียงแต่ดำรงชีวิตอย่างคนปกติเท่านั้นแต่ยังพยายามทำให้มีผลงานดีเยี่ยมกว่าคนทั่วไปให้เห็นอยู่เสมอ ทั้งที่คนเหล่านั้นต้องมีชีวิตอยู่ภายใต้แรงกดดันสูง แต่กลับถือเป็นแรงจูงใจให้ตั้งเป้าหมายและมุ่งไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายนั้น ตอนที่นำเสนอประเด็นนี้ ได้แก่ ตอนตาบอดเขียนคอมพิวเตอร์ (ตอน 409) ตอนประสพโชค กลั่นเงิน (ตอน 478) ตอนมุ่งมั่นแม่ก้าวยาก (ตอน 503) และ ตอนบันทึจากเด็กพิเศษ (ตอน 551)

□ สาระสำคัญ

ตอน มุ่งมั่นแม่ก้าวยาก (5 กุมภาพันธ์ 2544) รศ.พญ.ผาสุก มหรรฆานุเคราะห์ หมอและอาจารย์ประจำ คณะแพทยศาสตร์ ม.เชียงใหม่ พิการเป็นโพลิโอแขนซ้ายและขา 2 ข้าง ประเด็นหลักของการนำเสนอ คือ ความมุ่งมั่นที่จะสร้างประโยชน์แก่คนอื่น ๆ ของคุณหมอแม้ว่าร่างกายตนจะผิดปกติไป และยังคงประสบความสำเร็จหลายอย่างกว่าจะฟันฝ่าเพื่อเป็นในสิ่งที่มุ่งหวังได้ไม่เคยย่อท้อต่อสิ่งที่ประสบเลย อาการผิดปกติตั้งแต่วัยเด็กทำให้ถูกกดดันจากครอบครัว ถูกเพื่อนล้อ เรียกตนว่า 'ซาเป้' สิ่งที่จะทดแทนได้คือ การเรียน คุณหมอยุบายเรียนให้เก่ง เมื่อเพื่อนต้องการถามต้องเรียกชื่อ ไม่ใช่เรียก 'ซาเป้' ต่อมา คุณหมอต้องผ่านการผ่าตัดถึง 4 ครั้ง ผ่ามือเพื่อให้ทำงานได้ จับปากคิบในการเรียนแพทย์ได้ , ผ่าขาซ้ายที่ตีแต่บิดเบี้ยวเนื่องจากรับน้ำหนักมากให้ตรง , ผ่าขาขวาที่เป็นโพลิโอ เท้าห้อย จากการผ่าตัดครั้งที่ 3 ทำให้เดินได้ คุณหมอกล่าวถึงความรู้สึกที่ " แต่ก็ไม่ท้อเพราะการผ่าตัดแต่ละครั้งมีจุดหมายให้ชีวิตเราดีขึ้น...จุดมุ่งหมายแต่ละครั้ง

ทำให้เราทำงานได้ ...เพราะเราทรมาน มันมีความจำเป็นที่จะต้องฝ่า ทำให้เราทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น” คุณหมอยอมรับการเป็นคนพิการของตนแล้วดึงเอา สิ่งนี้มาเป็นประโยชน์ “...คือ คนพิการปกติพบหอบปกติจะมีความรู้สึกว่าคุณจะอะไรหอบก็ไม่เข้าใจเขา ถ้าหอบก็หอบไม่ต้องพูดเขาก็รู้ว่าเราเข้าใจกัน มันน่าจะเป็นประโยชน์มากจึงใช้ประโยชน์ตรงนี้” ความมุ่งมั่นและตั้งใจดีนี้แม้ว่าต้องฟันฝ่าสภาพร่างกายที่ไม่ปกติ ยากลำบากกว่าคนปกติหลายเท่า แต่ผู้ร่วมรายการท่านนี้ไม่ได้ย่อท้อยังคงดึงเอาศักยภาพของตนเองออกมาทำประโยชน์เพื่อสังคม สิ่งนี้มีส่วนช่วยเสริมความภาคภูมิใจในคุณค่าตนเองยิ่งขึ้นด้วย สิ่งที่ยากการสะท้อนออกมานั้นเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับผู้ชมได้มากที่สุดทีเดียว

ตอน *ประสพโชค กลั่นเงิน* (24 สิงหาคม 2543) และ ตอน *ตาบอดเขียน คอมพิวเตอร์* (15 เมษายน 2542) ก็เป็นตอนที่สะท้อนความอดสาหัสดำรงชีวิตปกติเหมือนคนทั่วไปที่ไม่ได้พิการ แสดงให้เห็นถึงศักยภาพซึ่งตนเองมั่นใจว่าไม่มีสิ่งใดที่คนปกติทำได้แล้วตนจะทำไม่ได้ อีกทั้งยังมีผลงานบางอย่างโดดเด่นกว่าคนปกติด้วย คุณประสพโชค กลั่นเงิน มีความพิการตั้งแต่กำเนิดไม่มีขาทั้งสองข้าง แต่เป็นนักกีฬาพาราโอลิมปิก เดินทางแข่งขันไปในหลายประเทศ ด้วยตัวคนเดียว ไม่กลัวอะไร การเดินทางไม่ต้องให้ใครช่วย สามารถขับรถยนต์ได้แม้จะเป็นรถดัดแปลงพิเศษสำหรับคนพิการใช้งานก็ตาม สิ่งที่ต้องเอาชนะในช่วงเริ่มต้นมีเพียงความอายที่จะต้องออกไปเผชิญโลกภายนอกมากกว่า เมื่อผ่านมาได้และรู้สึกว่าคุณทำได้อย่างไม่ด้อยกว่าใครแล้วนั้น ความรู้สึกจึงเหมือนคนปกติทั่วไป คุณ ธีรพันธ์ สิทธิพลพาณิชย์ ชายตาบอดเพราะประสบอุบัติเหตุเมื่ออายุเพียง 4 ขวบ แต่เป็นผู้ไม่หยุดนิ่ง มีความใฝ่เรียนใฝ่รู้ และสนใจเรื่องคอมพิวเตอร์ ได้ทุนไปเรียนต่างประเทศ เริ่มต้นเรียนเขียนโปรแกรมด้วยตนเอง ทั้งยังฝึกฝนซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์มาลองรื้อถอดออกมาจับดู จำไว้ว่าถอดออกมาจากตรงไหน แล้วประกอบกลับไป ฝึกหัดลงโปรแกรม จนในที่สุดสามารถประกอบ ซ่อม และติดตั้งโปรแกรมได้ มีรายได้จากตรงนี้ ความพยายามในการมองหาจุดเด่นในตัวเอง สร้างพลังใจให้ตนเอง ดันร่นที่จะมีชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่าได้ในที่สุด

สาระสำคัญของเนื้อหาประเด็นนี้ สะท้อนความสามารถของคนพิการ หรือผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย การดำเนินชีวิตประจำวันก็ยากลำบากมากอยู่แล้ว แต่จากแรงกดดันที่อาจทำให้รู้สึกท้อแท้ในการดำรงชีวิตอยู่ สามารถผันเปลี่ยนมาเป็นแรงผลักดันให้มุ่งมั่นทำให้ชีวิตดีขึ้นได้ ด้วยการแสดงถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพยายาม ความมุ่งมั่นใดใดในชีวิต ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้คนดูเทียบเคียงกับชีวิตตนได้

ประเด็นที่ 8 ความรัก ความผูกพัน การเลี้ยงดูของคนครอบครัว ประเด็นของเรื่องที่จะสะท้อนภาพความรัก ความผูกพัน ความเชื่ออาทรที่มีต่อกันของคนในครอบครัวที่ปรากฏในรายการเจาะใจ มักจะมีลักษณะการนำเสนอเนื้อหาที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันอบอุ่นในครอบครัว จะแสดงให้เห็นถึงความรัก ความเชื่ออาทรที่มีให้กันระหว่างพ่อ แม่ และลูก ๆ เป็นการนำเสนอเรื่อง บทพิสูจน์ในความรักของพ่อแม่ ความสัมพันธ์อันอบอุ่นของสมาชิกในครอบครัวอันเป็นบ่อเกิดแห่งความสำเร็จในเรื่องต่างๆ ต่อไป หากครอบครัวนั้นอยู่กันอย่างร่มเย็นและมีความสุข ตอนที่มีการสะท้อนประเด็นดังกล่าว ได้แก่ ตอนที่สุดของแม่ (ตอน 410) ตอน อรรณภา กฤษฏี ตอนที่ 1 (ตอน 428) ตอน อรรณภา กฤษฏี ตอนที่ 2 (ตอน 429) ตอน พิเศษวันแม่ (ตอน 579) ตอน พิเศษวันพ่อ (ตอน 596) และตอนครอบครัวเปี่ยมสมบูรณ์ (ตอน 550)

□ สารสำคัญ

ตอนที่สุดของแม่ (22 เมษายน 2542) เขกรับเชิญ คือ ผศ.ทิพย์วัลย์ สีจันทร์ อาจารย์สอนสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ผู้ที่มีลูกชายและลูกสาวผู้พิการถึง 2 คน ออกรายการพร้อมกับลูกทั้งสอง น้องบอมบ์-ไผท สีจันทร์ และน้องกุ้ง-มุสดี สีจันทร์ คุณแม่ได้เล่าให้ฟังโดยละเอียด ถึงการป่วยของลูกทั้งสอง น้องบอมบ์ไม่ได้พิการแต่กำเนิด แต่ป่วยเมื่ออายุเพียง 4 เดือนครึ่ง ต้องผ่าตัดด่วน ซึ่คอจนเลือดไม่ไปเลี้ยงสมอง 2-3 นาที เซลล์สมองตาย “ถ้าเซลล์สมองที่ตายทำหน้าที่ควบคุมอวัยวะส่วนไหนของร่างกาย มันก็ควบคุมอวัยวะตรงนั้นไม่ได้ เลยเหลือเท่านั้นแหละค่ะ ” ส่วนน้องกุ้งคลอดออกมาด้วยน้ำหนักเพียง 1,600 กิโลกรัม ซึ่งไม่ปกติ เมื่อตรวจพบว่าสมองไม่ปกติ ทำให้คุณแม่รู้สึกว่ทำไมต้องเกิดขึ้นกับตน จนถึงกับเสียหนึ่งของความคิดไม่ยอมามีชีวิตอยู่ต่อไป

ทิพย์วัลย์คืนนั้นกลับมาบ้านก็เริ่มรู้สึกว่ เอ๊ะ..มันซ้กจะหลายอย่ก คุณพ่อ(คุณเผด็จ สีจันทร์) ก็ไม่อยู่ คุณพ่อเขาอยู่กรมพัฒนาที่ดิน ต้องออกไปทำงานต่างจังหวัด เดือนหนึ่งเขาอยู่บ้านอย่กมากแค่ 7-8 วัน วันนั้นพี่เลี้ยงนอนอยู่ข้างล่าง เรานอนอยู่ข้างบนกัน มีบอมบ์ กุ้ง พอลูกหลับก็คิดไปเรื่อกว่ ทำไมต้องมาเกิดแต่กับเรา คิดไปคิดมาก็คิดว่าจะอยู่ไปทำไม ซ้กไม่อย่กอยู่แล้ว

แต่แล้วเมื่อได้สติ อาจารย์ทิพย์วัลย์ก็ยืนหยัดต่อสู้ ดูแลลูกน้อยทั้งสอง อุทิศเวลาทั้งหมดของชีวิต ในการฝึกเพียงอย่กเห็นลูกทั้งสองช่วยเหลือตัวเองได้บ้างเท่านั้น ความสุขของแม่บางคน

แค่เพียงลูกจับช้อนได้ แปร่งฟันได้ก็สุขใจแล้ว ภาพการฝึกลูกทั้งสองอย่างอดทน ยิ้มแย้มแจ่มใส ของอาจารย์ทิพวัลย์นั้นสะท้อนความรักยิ่งใหญ่ที่มีแม่มีต่อลูกโดยปราศจากเงื่อนไขใดใด

ตอน *พิเศษวันแม่* สะท้อนภาพความรักของคุณกัญญา ศิลปะอาชา แม่บุญธรรมที่รับเลี้ยงคุณ้องจำ เปิดเผยความรู้สึกว่า "เริ่มจากความรู้สึกสงสารเค้ามามากๆ เพราะนาคิดว่าคนที่ควรจะรักเค้ามามากที่สุด คือพ่อกับแม่ของเค้าเองยังทำร้ายเค้าได้ลงคอแล้วเค้าจะเหลือใคร จึงไปเยี่ยมเค้าทุกวันพูดคุยกับเค้าตั้งแต่เค้ายังไม่รู้สึกตัว ก็เริ่มเป็นความผูกพัน และรักมากขึ้นทุกวันๆ 5 ปีแล้วนะคะ ที่น้องแคทเป็นสิ่งเติมเต็มในชีวิตนา เพราะนามีเพียงครอบครัวคุณพ่อคุณแม่ และน้องๆ เท่านั้น น้องแคทเป็นคนที่นาจะต้องรับผิดชอบต้องกลับมาดูแลแต่ไม่ใช่เป็นภาระนะคะ และนาก็ไม่คิดหวังบุญกุศลใดๆ ขอเพียงได้ชื่นใจที่ได้ทำให้เค้ามีความสุข ได้คิดถึงเค้าแทบทุกนาที่ ทุกวันนี้อาการเค้าเริ่มดีขึ้น แม้ว่ายังพูดไม่ได้ก็สื่อสารบอกรักเม่นาได้ ก็ชื่นใจแล้วคะ นานาไม่คิดว่าจะสร้างชีวิตใหม่ มีลูกที่เกิดจากนาเอง เพราะรู้ว่าการสร้างชีวิตหนึ่งให้เติบโตขึ้นมาอย่างมีคุณค่าไม่ใช่เรื่องง่าย ต้องมีความรับผิดชอบสูงมาก อยากบอกผู้หญิงว่า ถ้ายังไม่พร้อมคุณอย่ามีลูกเลยหาทางป้องกันให้ดีแล้วถ้ามีแล้วอย่าทิ้งลูกเลย เพราะขนาดสัตว์อื่นๆ ที่เราดูในสารคดีเขายังรักยังห่วงลูก คนเราที่ยกตัวเองว่าเป็นสัตว์ประเสริฐก็น่าจะเลี้ยงดูลูกให้ดีได้" นี่เป็นความรู้สึกของผู้เป็นแม่ที่แม่ไม่ได้อุ้มท้องแล้วคลอดออกมา ก็ยังยิ่งใหญ่ และพร้อมจะให้ลูกได้เสมอโดยมิได้หวังอะไรตอบแทน

นอกจากนี้ยังมีตอนที่สะท้อนเหตุการณ์ที่แสดงถึงความรักที่แม่ลูกมีต่อกัน ตัวอย่างเช่น ตอน *อรณา กฤษฏี* (2,9 กันยายน 2542) การที่คุณแม่ประมวล เลี้ยงลูกโดยลำพัง เพราะพ่อเป็นคนเจ้าชู้มีหลายบ้านและมีลูกถึง 14 คน แม่เป็นบ้านเล็กจึงต้องเลี้ยงดูลูกตามลำพัง พ่อเพียงแต่ส่งเสียเงินทองเท่านั้น แต่แม่ก็ยังต้องหาเลี้ยงชีพตัวเองด้วย ยิ่งไปกว่านั้นกรณีเป็นเรื่องของครอบครัวนี้ จะแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของการเป็นแบบอย่างของพ่อแม่ที่มีต่อลูกและคำสอนของพ่อแม่ที่ฝังอยู่ในจิตสำนึกของลูก เช่น ตอน *พิเศษวันแม่* (12 สิงหาคม 2545) คุณม้า อรณา กฤษฏี เล่าถึงอิทธิพลของแม่ที่มีต่อตนว่า "สิ่งที่ดิฉันได้จากแม่คือ ความอดทน แม่เป็นผู้หญิงที่อดทนมาก เพราะชีวิตของผู้หญิงที่เป็นบ้านเล็กไม่มีความสุขสบายแน่นอน แต่คุณนายก็ยังทนได้ เรื่องความซื่อสัตย์มีความรับผิดชอบ ดิฉันจำได้แม่นเมื่อตอน ป.2 ดิฉันไม่สบายไข้ขึ้นอย่างหนักแต่แม่อังเขินให้ดิฉันไปโรงเรียน เพราะแม่ไม่เคยได้เรียนหนังสือเลยไม่อยากให้ลูกโดดเรียน แล้วนิสัยนี้ก็ติดตัวมาจนแก่ทำงานต้องมีความรับผิดชอบ และ เรื่องความประหยัด ของทุกอย่างกว่าจะได้มาก็ต้องเรียนรู้คุณค่าของเงินก่อน ดิฉันอยากได้ตุ๊กตาบาร์บี้ ร้องให้ตื่นพราดๆ กลางพายุฤดู คุณนายก็ไม่ซื้อให้ ให้เก็บเงินจากการขายของจับฉลากด้วยตัวเอง หรือเคยไปเล่นกองทรายทำรองเท้าแตะ

หาย คุณนายก็ลากจอบไปขุดหารองเท้าจนเจอ ก็นี่ขอบคุณเค้าเสมอที่เค้าสอนเราด้วยการปฏิบัติให้ดูมาโดยตลอด” เห็นได้ชัดถึงการเป็นแบบอย่างของแม่ที่มีต่อลูก

ตอน พิเศษวันพ่อ (5 ธันวาคม 2545) รายการนำเสนอภาพสะท้อนของการปฏิบัติหรือความคิดที่แสดงความรู้สึกห่วงใย เอื้ออาทรกัน นั่นคือ รายละเอียดของการแสดงพฤติกรรมความห่วงใยที่มีต่อกัน ในที่นี้หากเป็นกรณีของครอบครัวมักจะสะท้อนมาจากการกล่าวถึงรายละเอียดของลูกที่พ่อแม่มักจะจดจำไว้ได้เสมอ สามารถพรรณนาได้อย่างละเอียดราวกับว่าได้เห็นอยู่ในขณะนั้น ซึ่งในตอนนั้น คุณดำรง เล่าถึงอุปนิสัยของลูกทั้งสองอย่างละเอียด “น้องมั่งคุณพระเจ้าไม่ได้ประทานต่อมร้องไห้มาให้ เป็นเด็กที่ไม่เคยร้องไห้เองเลย แต่พระเจ้าชดเชยด้วยการให้ต่อมพุดเพิ่มอีก 1 อัน จึงเป็นเด็กช่างพูดช่างเจรจา ซักถามตลอด สนเหมือนเด็กผู้ชายปกติ ส่วนกระต๊อจะคล้ายแม่เค้าเป็นกุลสตรี เรียบร้อย มัธยัสถ์ อยากได้หนังสือจะเก็บเงินซื้อเอง”

กรณีของคุณสัญญาก็ได้แสดงความรู้สึกว่า “ลูกเป็นแรงใจสำคัญให้ผม โดยเฉพาะตอนที่เค้าพูดเป็นใหม่ๆ จะโทรศัพท์มาคุย บอกพ่อทำงานดีๆ ครัวบ ชั้บรดีๆ นะครั้บ ชื่นใจมาก ทุกวันเราจะเล่นด้วยกันตลอด ผมเป็นช่างให้เค้าขี่หรือลอดท้องบ้าง เล่านิทานทำเสียงต่างๆ เรื่องกังวลก็แค่เรื่องถ่ายอุจจาระทุกวันนี่ ยังถ่ายใส่ผ้าอ้อม มีวันหนึ่งยอมถ่ายกลางสนาม กันขาวตัดกับหญ้าเขียว เป็นภาพที่น่ารักมาก ผมชอบพาลูกไปเที่ยวทุกที่ที่จะสามารถพาไปได้ ตั้งแต่ยังอยู่ในท้องก็พาอุ้บไปขี่ช้างอยู่เลย ไปทำงานต่างประเทศก็จะพาไปด้วย ชีวิตส่วนตัวที่จะไปเที่ยวเตร็ดเตร่เฮฮา ก็ยกให้ครอบครัวหมด บางเรื่องที่สอนลูกเป็นสิ่งที่ผมได้จากพี่เลาะห์ เช่น ไม่หลอกเรื่องความมืด ฝึ ตำรวจหรือ หมอ ให้ลูกเห็นทุกอย่างเป็นเรื่องปกติ “ผมถือว่าลูกเป็นผู้สืบสันดาน เราสอนเค้าด้วยตัวเราอย่างไรเขาก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่เช่นนั้น ผมอาจจะไม่กังวลเท่าพี่เลาะห์ เพราะเชื่อว่ารุ่นพ่อผมเองก็คงเห็นว่าสภาพแวดล้อมเริ่มแยกลง แต่เขาก็เลี้ยงผมโตมาได้แบบนี้ ผมเชื่อว่าถ้าเราให้ต้นทุนเขาด้วยความรัก เป็นเกราะป้องกันตัวเขาตลอดไป เขาก็จะอยู่รอดได้ในสังคมในอนาคตของเขา”

สาระสำคัญในประเด็นนี้ รายการได้สะท้อนให้เห็น ความรัก ของครอบครัว ความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูก ซึ่งแสดงให้เห็นในหลายบทพิสูจน์อันยิ่งใหญ่ ดังเช่น เรื่องของอาจารย์ทิพย์วัลย์ที่มีลูกพิการทั้งสองคน ไม่ว่าจะอะไรจะเกิดกับลูกต้องยอมรับด้วยวิธีคิดเชิงบวก แล้วมอบความรักแก่ลูกทั้งสองดูแลห่มเทฝักให้ลูกช่วยตนเองได้ นอกเหนือไปจากความรัก ความผูกพันที่มีต่อกันในครอบครัวที่รายการมักจะสะท้อนให้เห็นเสมอแล้วนั้น ยังมีความผูกพันอีกแบบหนึ่งซึ่งมีอยู่ในสังคม นั่นคือ ความผูกพันอันเกิดจากการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม เช่น ความเอื้ออาทรของ ‘แม่กับลูก’ ซึ่ง

ไม่ได้มีความเกี่ยวพันกันทางสายเลือดแต่มีความผูกพันต่อกันเสมือนเป็นแม่ลูกกันอย่างแท้จริง สิ่งเหล่านี้เสมือนเป็นการนำเสนอเพื่อให้ผู้ชมทางบ้านได้เห็นแบบอย่างที่ดีจริงใจจริงใจไปด้วย

ประเด็นที่ 9 การประกอบคุณงามความดีที่เกิดขึ้นในสังคม (พฤติกรรมสร้างสรรค์สังคม)
 ประเด็นของเรื่องที่จะสะท้อนภาพการประกอบคุณงามความดีที่ปรากฏในรายการเจาะใจ มีลักษณะที่สะท้อนความตั้งใจในการช่วยเหลือผู้อื่นอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือที่ลงมือทำคนเดียวหรือการรวมกลุ่มจัดตั้งกันขึ้นมา เป็นความตั้งใจทำเพื่อส่วนรวมอย่างแท้จริงโดยมิได้หวังสิ่งตอบแทนใดใดกลับคืนมา ในการช่วยเหลือสังคมของคนเหล่านี้อาจเป็นที่รู้จักในวงแคบเท่านั้น แต่เมื่อรายการเจาะใจได้นำเสนอแล้วพบว่าการกระทำของบุคคลเหล่านั้นล้วนน่าสนใจยิ่ง การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมสร้างสรรค์สังคม ด้วยจิตใจที่เต็มไปด้วยความเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันอย่างไม่คาดคิดว่าจะมีเหตุการณ์เช่นนี้ได้ ทางรายการคัดสรรการกระทำที่มีใช้การช่วยเหลือแบบธรรมดา บางคนให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่โดยไม่จำเป็นต้องใช้เงินทองมากมายเพียงใด เพราะมีปัจจัยเอื้อให้สามารถทำได้ ในทางตรงข้ามบางคนไม่มีความพร้อมทั้งร่างกายและทรัพย์สิน แต่ก็ได้พยายามช่วยเหลือคนที่ด้อยโอกาสกว่าตนให้มีชีวิตที่ดีขึ้น นอกจากนี้ยังมีลักษณะการช่วยเหลือสังคมที่เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เพื่อทำประโยชน์ให้แก่สังคมด้วย แบ่งได้ดังต่อไปนี้ :

9.1 การอุทิศตนเพื่อทำประโยชน์แก่สังคม ในที่นี้คือการสะท้อนประสบการณ์ชีวิตที่ไม่ว่าจะเป็นคนปกติ มีชีวิตเพียบพร้อม หรือ คนที่มีความบกพร่อง คนพิการ ต้องดำรงชีวิตอยู่อย่างยากลำบาก แต่รายการสะท้อนภาพให้เห็นว่า ไม่ว่าจะเป็นใคร มีข้อจำกัดเพียงใดในการดำรงชีวิต แต่ทุกคนมีจิตใจที่จะอุทิศตนเพื่อทำประโยชน์แก่สังคมได้ แม้ว่าจะต้องลำบากเพิ่มขึ้น ต่อสู้มากขึ้น แต่ก็ยินดีทำด้วยความอยากเห็นผู้ร่วมสังคมมีความเป็นอยู่ มีชีวิตที่ดีขึ้น หรือ พ้นจากสภาพที่เป็นปัญหาต่าง ๆ ตอนที่สะท้อนการอุทิศตนเพื่อทำประโยชน์แก่สังคม ได้แก่ ตอนนักรบบุญคนยาก (ตอน 417) ตอนผู้ด้วยปัญญา คารม และใจ (ตอน 442) ตอนครูของคนกลางคืนที่พัฒนาพงศ์ (ตอน 436) ตอนพระปราบยาเสพติด (ตอน 485) ตอนแม่พระของเด็กเอดส์ (ตอน 509) ตอนนาที่เป็น-นาที่ตาย (ตอน 524) และตอนบริจาคอวัยวะ (ตอน 534)

□ สาระสำคัญ

ตอน ครูของคนกลางคืนที่พัฒนาพงศ์ (28 ตุลาคม 2542) การอุทิศตนเป็นคุณครูที่ให้ความรู้แก่กลุ่มคนที่มีอาชีพทำงานกลางคืนที่พัฒนาพงศ์ ทั้งหญิงชายบริการ พนักงานบริการต่าง ๆ ต้อง

ต่อสู้ต่อสายตาที่มองมาอย่างไม่เข้าใจเพราะใช้ชีวิตคลุกคลีกับผู้ที่ทำงานกลางคืน การกระทำ ประโยชน์เพื่อสังคมของบุคคลหลายหลากที่ปรากฏในรายการเจาะใจ ต้องเน้นให้เห็นถึงความทุ่มเทและความตั้งใจอย่างมาก มุ่งสะท้อนภาพให้เห็นว่าผู้ที่ทำประโยชน์นี้เป็นผู้ที่มีความตั้งใจดี มีความมุ่งมั่นอย่างแท้จริงในการที่จะประกอบคุณความดีให้แก่สังคม บางครั้งต้องอาศัยกำลังใจอันแรงกล้าที่ต่อสู้กับการต่อต้าน หรือความไม่เข้าใจถึงเจตนาดีนั้น เพื่อเป็นการจุดประกายของผู้ชม อย่างน้อยที่สุดคือ หันมาสนใจในเรื่องของสังคม หรืออาจขยายผลถึงขั้นทำประโยชน์เพื่อสังคมดัง เช่น แกร็บ เติญ ในรายการบ้าง

หลายครั้งที่รายการสะท้อนภาพการช่วยเหลือกันในสังคม การอุทิศตนเพื่อทำ ประโยชน์แก่สังคม จากคนหลายสาขาอาชีพ ทั้งพระสงฆ์ในศาสนาพุทธ, บาทหลวงในศาสนาคริสต์ , ตำรวจจราจร, คนพิการ, ครูอาจารย์ หรือ แม้แต่คนที่เสียชีวิตไปแล้วอวัยวะก็ยังเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ได้ แสดงให้เห็นว่าไม่ว่าจะเป็นใครก็ตามสามารถอุทิศตนทำประโยชน์เพื่อสังคมได้ คนที่สร้างประโยชน์แก่สังคมที่รายการเจาะใจนำเสนอมีทั้ง 'พระสงฆ์' ผู้อุทิศตนช่วยคนติดยา เสพติด ตั้งแต่การทำให้คนเหล่านั้นยอมรับสารภาพออกมาด้วยตนเอง และสำนึกได้ว่าอยากเลิก ด้วยตนเอง ท่านต้องอาศัยความคิดหากวิธีที่จะทำให้เกิดการสารภาพขึ้น ต้องใช้สื่อการเรียนการสอน กิจกรรมมากมายที่จะนำพาสู่จุดประสงค์ดังกล่าว ยิ่งไปกว่านั้นยังเคยถูกลอบฆ่าจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ผลประโยชน์ในการนี้ ซึ่งรายการได้นำเสนอรายละเอียดการสอนและชีวิตของท่านไว้ใน ตอน พระ ปรายยาเสพติด (12 ตุลาคม 2543)

นอกจากนี้ยังมีเรื่องราว ของคุณพ่อไมเออร์ (บาทหลวงโจเซฟ เอช ไมเออร์) บาทหลวงผู้ ซึ่งบอกว่าความสุขของท่าน คือ การได้อยู่ในสลัมกันนอนในชุมชนแออัด อยู่กับเด็กเร่ร่อน เด็กมี ปัญหา อยู่กับผู้ป่วยโรคเอดส์ ทั้งวันอยู่กับสิ่งที่ชวนรันทดหุดหู่ น่าเศร้าใจ แต่ท่านกลับบอกว่ามี ความสุขที่สุดในชีวิต หากสุขใดเท่านี้ไม่มีอีกแล้ว ท่านอุทิศทั้งชีวิตไปกับ 'การให้' เป็นตอนที่ออก อากาศ เมื่อ 10 มิถุนายน 2542 สะท้อนภาพของคนที่เป็นชาวต่างชาติแท้ ๆ แต่เห็นความสำคัญ ของปัญหาที่เกิดในประเทศไทย และลงมือจัดการกับปัญหาอย่างไม่รีรอ ทำเท่าที่ตนจะทำได้ เป็น เสมือนเทพบุตรของชาวสลัมเลยทีเดียว

เรื่องราวของ คุณป้า ทองเจียร หงส์ดารมภ์ ในตอน *สู้ด้วยปัญญา ความ และใจ* (15 กรกฎาคม 2542) สะท้อนภาพชัดเจนว่าคนพิการไม่ได้เป็นคนที่ควรจะถูกเฉย ๆ เพราะแม้แต่จะดูแลตนเองก็ลำบากยิ่งแล้ว แต่คุณป้าทำได้มากกว่านั้น เธอสู้เพื่อคนพิการมานานกว่านานถึง 15 ปี ทั้ง ๆ ที่มีแค่ครีษะที่สมบุรณ์ แขนและมือขยับได้เล็กน้อย พยายามเขียนหนังสือเพื่อหาเงินให้คน

พิการที่เดือดร้อน พยายามเรียกร้องสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการจากรัฐบาล เช่น ทางเดินเท้า, ทางขึ้นรถไฟฟ้า การที่อยากจะให้คนพิการอยู่ในสังคมได้ ต้องช่วยดูแลอำนวยความสะดวก ตั้งแต่ทางเท้า ป้ายรถเมล์ รถเมล์ สะพานลอย ตลอดจนการไปติดต่อราชการ ไปสมัครงาน ไปกินข้าวที่บ้าน ควรจะมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการรองรับ

ตอน นาทิเป็น-นาทิตาย (12 กรกฎาคม 2544) นับเป็นการเสนอกฎหมายหนึ่งของหน้าที่รับผิดชอบของตำรวจจราจรที่เข้าร่วมโครงการในพระราชดำริ ที่จะช่วยเหลือดูแลผู้ประสบเหตุต่าง ๆ บนถนน เช่น การทำคลอดเด็กที่คลอดฉุกเฉินบนท้องถนน ซึ่งจะต้องมีการฝึกหัดการปฏิบัติหน้าที่เฉพาะกิจนี้ รวมทั้งต้องมีอุปกรณ์สำหรับทำคลอดนี้ติดตัวตลอดเวลา เป็นการทำให้เพิ่มด้วยจิตใจที่ต้องการช่วยเหลือคนในสังคมอย่างแท้จริง อีกทั้งต้องพยายามปฏิบัติให้ดีเพราะเกรงจะเสียชื่อเสียงที่เป็นการในพระราชดำริ ในรายการเชิญครอบครัวที่มีลูกน้อยซึ่งถือกำเนิดมาอย่างปลอดภัยด้วยความช่วยเหลือในการทำคลอดของตำรวจจราจรโครงการพระราชดำรินี้ เป็นภาพของความปลื้มปิติที่เกิดขึ้นในรายการ ซึ่งนอกจากผู้ปฏิบัติจะได้รับความอึ้งอึ้งแล้ว การสะท้อนสิ่งดีที่เกิดขึ้นในสังคมเช่นนี้ ยังช่วยจรรโลงใจ สร้างความประทับใจให้แก่ผู้ชมอีกด้วย

ยิ่งไปกว่านั้นรายการเจาะใจได้สะท้อนภาพการ 'ให้' ที่ยิ่งใหญ่อีกครั้งหนึ่งของมนุษย์ที่พึงกระทำแก่กันได้ นั่นคือ การบริจาคอวัยวะ การทำกุศลอันยิ่งใหญ่ ซึ่งแม้ตัวสิ้นลมหายใจแล้วแต่อวัยวะของตนยังทำประโยชน์ต่อชีวิตคนอื่นได้อีกมากมาย รายการเจาะใจชี้ให้เห็นชัดเจน ด้วยการให้ข้อมูลเบื้องต้นว่า หนึ่งในนั้นสามารถบริจาคอวัยวะช่วยเหลือได้ถึง 8 ชีวิต นั่นคือ หัวใจ, ตับ, ปอด, ไต และ ดวงตา รายการในวันนั้นเชิญทั้งผู้ที่มีชีวิตอยู่ต่อไปได้เพราะได้รับอวัยวะที่มีผู้บริจาคไว้ คือ คุณพรทิพย์ ต้นไชย ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนหัวใจ แสดงความรู้สึกขอบคุณต่อการให้อันยิ่งใหญ่นี้ ตนเหมือนเกิดใหม่ รอดชีวิตมาสามารถอยู่ดูแลครอบครัวที่รักให้สมบูรณ์ได้ และยังคงเชิญคุณแม่สมวรรณ มุกดาสนิท แม่ผู้มีลูกชายที่บริจาคอวัยวะ เล่าถึงความผูกพันที่มีต่อกัน ความเสียใจขณะวินาทีที่สูญเสียลูกไป และความภาคภูมิใจที่เกิดขึ้นเมื่อได้สร้างกุศลครั้งนี้ นอกจากนี้รายการ ได้เชิญแพทย์ผู้เชี่ยวชาญมีส่วนมาให้ความรู้ความเข้าใจอันถูกต้องเกี่ยวกับการบริจาคอวัยวะ แม้ว่ารายการในวันนั้นจะเป็นส่วนหนึ่งของการประชาสัมพันธ์โครงการ "1 คนให้หลายคนรับ" และโครงการบริจาคอวัยวะสัจจธรรมที่รายการทำร่วมกับไทยประกันชีวิต แต่สาระที่ได้ให้แก่คนดูนั้นสำคัญกว่า การให้ที่ยิ่งใหญ่โดยต้องฝากความเชื่อดั้งเดิมหลาย ๆ อย่าง เมื่อให้แล้วมีผลต่อชีวิตมนุษย์ได้จริง จึงเป็นเรื่องสำคัญที่รายการเจาะใจพยายามสะท้อนให้เห็นและเป็นสื่อกลางที่จะผลักดันให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม

9.2 การเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อสังคม รายการจะสะท้อนภาพว่ากิจกรรมที่ทำเป็นประโยชน์ต่อคนในสังคมอย่างเห็นได้ชัด นั่นคือ ผลงานหรือสิ่งที่ผู้ร่วมรายการทำเป็นสิ่งที่คนในสังคมเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นประโยชน์จริง และเขารับเชิญเองมีชีวิตพื้นฐานและอาชีพการงานที่สามารถสร้างความสุขให้แก่ตนเองได้ แต่กลับหันมาทำประโยชน์แก่สังคมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ตอนที่สะท้อนภาพประสบการณ์ประเด็นนี้ได้แก่ ตอนหมอนักพัฒนา(หมอชนบท) (ตอน 425) และ ตอนหญิงกล้าป่าสะเทือน (ตอน 430)

□ สารสำคัญ

ตอน หมอนักพัฒนา(หมอชนบท) เขารับเชิญ คือ คุณหมอหนุ่มนักพัฒนาจากอำเภออุ้มผาง ที่ทุ่มเทพัฒนาโรงพยาบาลในที่รกร้างดาร ด้วยความรู้ความสามารถที่มีทั้งหมด เพื่อให้เป็นโรงพยาบาลที่เจริญหวังจะดึงดูดให้หมอคนอื่น ๆ เต็มใจมาทำงานรักษาพยาบาลชาวบ้านในพื้นที่นั้น ซึ่งเป็นที่ประจักษ์ว่าผลงานของคุณหมอนั้น จะช่วยให้ชาวบ้านในพื้นที่รกร้างดารนั้นได้ประโยชน์อย่างแท้จริง

ตอน หญิงกล้าป่าสะเทือน (16 กันยายน 2542) สะท้อนชีวิตของ หม่อมเจ้าหญิงรังษิณภดล ยุคล กับชีวิตที่อุทิศเพื่อป่าและสัตว์ป่ากว่า 30 ปี ใช้เงินส่วนตัวทั้งหมด เป็นหม่อมเจ้าที่ไม่ได้อยู่ในวัง แต่ชีวิตนอนกลางดิน กินกลางป่า ถ้าดวลกับพวกตัดไม้ทำลายป่า สะท้อนภาพการเสียสละชีวิตที่ควรจะมีความสุขสบาย ซึ่งตรงข้ามกับสิ่งที่ท่านเลือกทำโดยสิ้นเชิง ทั้งหมดนั้นเกิดจากความรักที่จะทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เห็นความสำคัญของป่าไม้ สัตว์ป่า และสิ่งแวดล้อม ท่านไม่เคยกลัวใคร ทำชนแหวกกับพวกตัดไม้ทำลายป่า ปลอมตัวเข้าป่า ขึ้นเฮลิคอปเตอร์ล่าคนตัดไม้ มีด่านดักจับไม้เถื่อนส่วนตัว การเสียสละเท่าที่กำลังทั้งหมดเท่าที่จะทำได้ เป็นภาพที่จะช่วยกระตุ้นจิตสำนึกของคนในการหันมาสนใจดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมบ้าง

9.3 การทำประโยชน์เพื่อสังคมแบบที่ตนไม่เดือดร้อน การทำประโยชน์อีกแบบหนึ่งที่พบคือการกระทำโดยที่ตนไม่เดือดร้อนเพิ่มขึ้น สามารถให้การช่วยเหลือได้ อันได้แก่ ตอนกระเทาะเปลือกไฮโซ ไฮซ้อ (ตอน 540)

□ สารสำคัญ

ตอน *กระเทาะเปลือกไฮโซ ไฮซ้อ* (8 พฤศจิกายน 2544) ก็เป็นอีกตอนที่สะท้อนการทำสิ่งที่ดีให้แก่สังคมโดยเป็นส่วนที่เพิ่มขึ้นมาในชีวิต คุณดารุณี กฤตบุญญาลัย ได้ใช้เวลาไปในการเตรียมการแสดง การแต่งกายสร้างสีสันให้กับงานสังคม ช่วยในงานสังคมต่าง ๆ ที่มักจัดขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะการช่วยเหลือผู้ร่วมสังคมด้วยกัน แม้ว่าจะถูกมองว่าเป็นการทำตัวเด่นดัง แต่เธอยังคงทำต่อไปเพราะนอกจากจะได้ทำการแสดงซึ่งเป็นสิ่งที่เธอรักแล้ว เธอยังได้ช่วยเหลือสังคมไปด้วยโดยที่เธอไม่ได้เดือดร้อนใดใด ยังคงดำเนินชีวิตปกติ ไม่ได้ละทิ้งความสุขส่วนตัว แต่ถือว่าได้ทำในสิ่งที่รักไปพร้อมกับการช่วยเหลือคนในสังคมบ้าง ได้ทำประโยชน์บ้างเพิ่มความอึดใจให้ตนด้วย ขณะที่ครอบครัวก็เข้าใจ และเห็นว่าไม่ใช่เรื่องเสียหาย นับเป็นอีกแนวทางหนึ่งของการกระทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่สังคม การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมดีดี ไม่ทำความเดือดร้อนให้เกิดแก่ผู้อื่น

สาระสำคัญของการทำประโยชน์เพื่อสังคมนั้น รายการได้สะท้อนให้เห็นว่า ไม่ว่าจะเป็ใครในสังคม ก็สามารถช่วยเหลือกระทำสิ่งดีต่อกันได้ ไม่ว่าจะเป็คนพิการ คนร่ำรวย คนต่างชาติต่างภาษา คนทุกเพศทุกวัย ล้วนทำได้ตามกำลังที่ตนมี จิตใจที่มุ่งมั่นจะกระทำสิ่งดีนั้นมักจะมีข้อพิสูจน์ ทำให้ต้องฝืนกว่าจะสำเร็จผลดังตั้งใจได้ เป็นการสะท้อนภาพตัวอย่างที่ดี ความอึดใจที่ได้รับจากการทำประโยชน์เพื่อคนอื่น ส่งผลดีย้อนกลับมาสู่ตนเองได้

ประเด็นที่ 10 ความผิดพลาดและผลของการกระทำอันต่อต้านสังคม มุ่งสะท้อนบทเรียนครั้งสำคัญในชีวิตของเขารับเชิญให้คนดูได้รับทราบ สะท้อนประสบการณ์ด้านที่เลวร้ายผลเสียที่เกิดขึ้นจากการกระทำต่อต้านสังคม (Anti-social) ตัวอย่างเช่น การติดยาเสพติด, การเกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ายา ค้าผู้หญิง การหลอกลวงประชาชน เป็นต้น ซึ่งไม่ว่าสาเหตุของการเกิดนั้นจะมาจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ จากแรงกดดันต่าง ๆ ในสังคมหรือครอบครัว หรือจากการเลือกที่จะทำผิดด้วยตนเองด้วยเหตุและปัจจัยใดใดก็ตาม แต่รายการจะสะท้อนว่าการกระทำนั้นย่อมส่งผลร้ายแก่ตัวผู้กระทำและครอบครัวอันเป็นที่รักเสมอ ตอนที่สะท้อนประสบการณ์ดังกล่าวนี้ได้แก่ ตอนติดคุกที่อเมริกา (ตอน 492) ตอนเซลซี ตอน 1 (ตอน 515) ตอนเซลซี ตอน 2 (ตอน 516) ตอนตะ บอยสเก๊าท์ (ตอน 523) ตอนกระสุนเปลี่ยนชีวิต (ตอน 544) และ ตอนอดีตอาจารย์กู้ (ตอน 545)

□ สาระสำคัญ

รายการสะท้อนประสบการณ์ตรงของผู้ที่เคยกระทำคามผิด กระทำในแนวทางต่อต้านสังคมนี้ เป็นบทเรียนสำคัญที่จะถ่ายทอดถึงผู้ชมโดยไม่จำเป็นต้องมีประสบการณ์นั้นด้วยตนเอง รวมทั้งเป็นการเตือนไม่ให้เข้าไปข้องเกี่ยวกับเรื่องราวดังกล่าว ข้อควรระวังในการดูแลชีวิตให้อยู่ในเส้นทางที่ถูกต้อง เช่น ตอน *เซลซี* (10 พฤษภาคม 2544) เด็กสาววัยรุ่นที่เคยมีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน ครอบครัวอบอุ่น เรียนดี เล่นดนตรี เล่นกีฬา ทำกิจกรรมมากมาย ชีวิตดำเนินไปในเส้นทางที่ดูฝัน ๆ แล้วไม่น่าเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ แต่แล้วด้วยการคบเพื่อน ความอยากรู้อยากลอง และต้องการเป็นที่ยอมรับ ต้องการเข้าพวกกับเพื่อนฝูง ทำให้ชีวิตพลิกผันไปสู่ช่วงเวลาเลวร้ายที่สุด เธอติดยาเสพติดทุกประเภท ก้าวไปสู่วงการค้ายา เป็นผู้จำหน่าย มีเครือข่ายมีลูกน้องกว่าที่จะหันกลับมาได้ ต้องอาศัยการช่วยเหลือและกำลังใจจากครอบครัว ซึ่งกว่าที่ทั้งครอบครัวจะผ่านความทุกข์สาหัส สภาพของลูกที่ติดยาแบบไม่รู้สติ ทำร้ายพ่อแม่โดยไม่รู้ตัว ทุกสิ่งที่ต้องเผชิญเป็นความทรมานอย่างยิ่งที่รายการเน้นย้ำว่าไม่ต้องการให้เกิดกับครอบครัวใดเลย ในเรื่องของกรกระทำผิดนี้ที่ทีมงานเน้นเป็นอย่างยิ่งว่าสภาวะปัจจุบันต้องเลิกกระทำสิ่งนั้นแล้ว เรื่องนี้ที่ทีมงานคัดสรรอย่างมากตั้งแต่ต้นว่าต้องมีสำนึกในสิ่งที่ทำแล้ว รับผิดชอบ ยอมรับแล้วจึงจะเชิญให้มาออกรายการ เพราะจะเป็นผลดีต่อผู้ชมเมื่อได้รับฟังเรื่องราวจากประสบการณ์ตรงของเขารับเชิญ ทำให้รับรู้ถึงผลร้ายที่เกิดขึ้นได้ชัดยิ่งขึ้น

ตอน *กระสุนเปลี่ยนชีวิต* (6 ธันวาคม 2544) เป็นอีกตอนหนึ่งที่แสดงถึงพิษภัยชัดเจนของยาเสพติดและผลพวงของการไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ภาพของเขกรับเชิญที่มาร่วมสนทนาด้วยสภาพพิการต้องนอนอยู่บนเตียง เพราะโดนยิงจากกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดที่ตนไปเกี่ยวพันด้วย นับเป็นภาพที่สะเทือนใจผู้ชม และทำให้จดจำได้เป็นอย่างดีถึงผลร้ายที่เกิดขึ้น อีกทั้งเขกรับเชิญเองก็เล่าอย่างตลอดว่าอย่าทำแบบตน อย่าเอาเป็นเยี่ยงอย่าง อย่าเข้าใกล้ยาเสพติด มีความเจ็บปวด ได้รับผลเสียจากการกระทำอันต่อต้านสังคมอย่างเห็นได้ชัด รายการเจาะใจจะสะท้อนภาพให้เห็นถึงผลเสียที่ได้รับ ทั้งในการสนทนาและภาพที่เห็น

ตอน *ติดคุกที่อเมริกา* (30 พฤศจิกายน 2543) เป็นเรื่องราวของคุณอัน (นามสมมุติ) ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการค้าผู้หญิงในต่างแดน โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ไม่นึกว่าการเกี่ยวข้องกับคนที่กระทำผิดทั้งที่ตนไม่ได้ทำจะนำความเดือดร้อนมาให้ ไม่รู้ว่าการขับรตรับส่งผู้หญิงขายบริการจะเป็นการผิดกฎหมายของประเทศนั้น ได้รับข้อกล่าวหาว่าเกี่ยวข้องกับกระบวนการนั้น ทำให้ต้องโทษติดคุกอยู่ถึง 13 เดือน จึงต้องการออกรายการเจาะใจเพื่อเตือนให้ผู้ชมได้ศึกษากฎหมายของประเทศที่จะไปอยู่ให้ดี แต่ยิ่งไปกว่านั้นรายการสะท้อนให้เห็นว่าควรระวังตัวไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องมากกว่า เช่นเดียวกับ ตอนของ *คุณต๊ะ บอยสเก๊าท์* (5 กรกฎาคม 2544) ที่

ถูกจับกุมหลายข้อหาด้วยกัน ที่สำคัญคือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด แต่ในเวลาต่อมาคดียาเสพติดถูกยกฟ้อง เหตุว่าพยานแวดล้อมรวมทั้งหลักฐานนำสู่การยืนยันการเสพไปโดยไม่ได้มีเจตนาแม้ว่าจะหลุดพ้นจากข้อหามาได้แต่บทเรียนจากความผิดพลาดในครั้งนั้นทำให้เกิดความทุกข์ใจตลอด 2 ปีที่ผ่านมา หน้าที่การงานสะดุดหยุดลง ชื่อเสียงเสียหาย ต้องฟื้นฟูดูแลจิตใจตนเองว่าจะดีขึ้นได้ สิ่งที่ย้ำเตือนให้แก่ผู้ชมคือ อย่าเข้าไปในที่ที่ล่อแหลม ที่มีแนวโน้มจะมีสิ่งไม่ดีเกิดขึ้นหรือเป็นแหล่งอบายมุขทั้งหลาย ความผิดพลาดที่เกิดกับชีวิตอาจจะหนักหนาสาหัสกว่าที่คุณติจะประสบก็เป็นได้

ประเด็นที่ 11 เปิดเผยแง่มุมพิเศษ ความสามารถพิเศษ ทักษะอาชีพของคนในสังคม

เนื่องจากในสังคมมีคนอยู่มากมายหลายประเภท แตกต่างกันด้วย วัย,สถานภาพ,การดำรงชีวิต การสะท้อนแง่มุมพิเศษ ความสามารถพิเศษ ทักษะอาชีพของคนในสังคม เป็นการเปิดโลกทัศน์ให้แก่ผู้ชม ทำให้มีความรอบรู้มากขึ้น รวมทั้งได้ทัศนะมุมมองที่แปลกใหม่ออกไปด้วย ตอนที่มีการสะท้อนประเด็นดังกล่าว ได้แก่ ตอนชีวิตแสนสนุกของหมอม่าศพ (ตอน 349) ตอนเบื้องหลังภาพร้อน (ตอน 418) ตอนพิศาล อัครเศรณี (ตอน 426) ตอนของกลุ่ม 108 มงกุฏ (ตอน 462) ตอนเบื้องหลังภพมาชา ชั้นนี้ ยูโฟร์ (ตอน 467) ตอนน้องพี มกจ๊ก (ตอน 502) ตอนแอด คาราบาว (ตอน 511) ตอนเปิดโปงรัฐบาลหุ่น (ตอน 590) ตอนสู้ดเพื่อการศึกษา (ตอน 542) และ ตอนรวมกันระเบิดเถิดเทิง (ตอน 510)

๐ สาระสำคัญ

ตอน สู้ดเพื่อการศึกษา (22 พฤศจิกายน 2544) สะท้อนอาชีพ นางแบบเปลือยสำหรับเด็ก นักศึกษาศิลปะเพื่อวาดภาพสรีระของมนุษย์ตามหลักสูตรวิชาที่เรียน ก็เป็นอีกอาชีพที่มีมานานแล้วแต่คนไม่รู้จัก เป็นอาชีพที่ถือว่ามีความแปลกใหม่ที่คนในสังคมไม่เคยรู้มาก่อนหรือรู้กันในวงแคบ รวมทั้ง ตอน ชีวิตแสนสนุกของหมอม่าศพ (29 มกราคม 2541) นำเสนอให้ผู้ชมรู้จักอาชีพของหมอม่าศพ พญ.พรทิพย์ โรจนสุนันท์ นำเสนอทั้งในด้านรายละเอียดของการทำงาน และการที่หน้าที่การงานของคุณหมอส่งผลต่อคนในสังคม สามารถคลี่คลายคดีต่าง ๆ ได้ นำเสนอประโยชน์ของอาชีพต่อคนในสังคม ซึ่งคนไม่รู้มาก่อน และยังสะท้อนความเอาใจใส่ ผักไผ่ รักในสิ่งที่ทำ หรือมีแรงบันดาลใจที่ผลักดันให้ทำสิ่งนั้น กรณีของคุณหมอพรทิพย์กับการทำงานกับศพ ก็แสดงให้เห็นความรักในอาชีพและเห็นความสำคัญในอาชีพที่ตนทำอยู่ แม้ว่าจะต้องเผชิญกับสิ่งที่คนทั่วไปไม่ปรารถนาที่จะพบก็ตาม

ตอน *กลุ่ม 108 มงกุฎ* (27 เมษายน 2543) ซึ่งขณะนั้นเป็นกลุ่มนักแสดงที่แสดงตลกเสียดสีสังคมอย่างตรงไปตรงมาซึ่งในช่วงเวลานั้นยังไม่มีการแสดงของตลกกลุ่มใด ที่เลือกแนวทางแบบนี้ รายการได้เสนอความเป็นมาของแต่ละคนก่อนจะมารวมกลุ่มกัน หรือ ตอน *เปิดโปงรัฐบาลหุ่น* (23 ตุลาคม 2545) นำเสนอการแสดงหุ่นล้อเลียนการเมืองในรายการ'รัฐบาลหุ่น' ที่เป็นอีกแนวทางหนึ่งซึ่งแตกต่างจากการใช้คนแสดง หรือเขียนการ์ตูนล้อเลียนที่เคยมีมาแล้ว เป็นการสะท้อนเนื้อหาที่มีลักษณะแนวทางที่แตกต่างจากที่เห็นทั่วไปอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังมี ตอน *น้องพี มิกจิก* (8 กุมภาพันธ์ 2544) นักแสดงตลกที่มีอายุน้อยที่สุด มีความสามารถในการจดจำ มีพรสวรรค์ในการแสดง และชอบที่จะแสดงออก ไม่อายที่จะอยู่ต่อหน้าคนดูมากมาย มีความน่าสนใจ เป็นความสามารถพิเศษอีกรูปแบบหนึ่งที่รายการเจาะใจนำเสนอ

ตอน *รวมกันระเบิดเถิดเทิง* (5 เมษายน 2544) เป็นการเล่าเรื่องราวทั้งการทำงานร่วมกันของกลุ่มนักแสดงตลกจากคณะต่าง ๆ ที่มาเล่นละครร่วมกันในรายการ'ระเบิดเถิดเทิง' ซึ่งนอกเหนือไปจากการแสดงบทบาทของแต่ละคน รวมภาพการแสดงมุขต่าง ๆ ที่เล่นเพื่อให้นักดูสนุกสนานเฮฮา ซึ่งมีทั้งฮาและไม่ฮา บางครั้งก็มีอุบัติเหตุเกิดขึ้น รายการยังสะท้อนถึงการอยู่ร่วมกันของนักแสดงตลกเหล่านี้ ซึ่งจะมีทั้งความเข้าใจและไม่เข้าใจกันบ้างในบางเรื่อง การให้ความช่วยเหลือ เอื้ออาทรต่อกัน ความสนิทสนมที่มีต่อกันทำให้การทำงานเหมือนมาพักผ่อน มาพบกับคนที่รู้จักกัน ทำให้บรรยากาศผ่อนคลายไม่เครียด และบางครั้งการเริ่มต้นคบกันใหม่ ๆ แล้วมีการหยอกล้อกันแรงไปบ้าง ก็อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดขึ้นได้ นับเป็นการสะท้อนเรื่องราวที่พบเห็นได้ทั่วไปในกลุ่มต่าง ๆ ของสังคม แต่สร้างความประทับใจได้เช่นกัน

และในอีกหลาย ๆ ตอนที่รายการได้เจาะลึกลงไปในอาชีพการทำงานที่น่าสนใจ รวมทั้งตัวตนจริง ๆ ของผู้ประกอบอาชีพนั้น รวมถึงแนวคิดในการทำงาน เช่น ตอน *เบื้องหลังภาพพร้อม* (17 มิถุนายน 2542) เสนอแง่มุมของอาชีพการเป็นช่างถ่ายภาพแนว Sexy ของคุณอมตย์ นิमितภาคย์ ช่างภาพประจำนิตยสารอิมเมจที่มีผลงานเป็นที่รู้จักในแนวหรือหวานี้ ได้มาเปิดเผยถึงการสร้างสรรค์งานในอาชีพที่ตนรัก ตอน *พิศาล อัครเศรณี* (19 สิงหาคม 2542) รายการได้สะท้อนมุมมองของชีวิตที่ต่างไปจากผลงานที่มีเอกลักษณ์ จนได้ฉายาว่า 'ผู้กำกับชาดิสัม' แต่ชีวิตจริงเป็นคุณพ่อน่ารัก อบอุ่น เรียกลูก ๆ ว่า 'พี่' ทาทางยิ้มน้อย ๆ แสดงออกถึงความเกรงใจลูกสาว สะท้อนอุปนิสัยที่ต่างไปอย่างชัดเจน ตอน *แอด คาราบาว* (12 เมษายน 2544) นำเสนอภาพชีวิตของนักร้องเพื่อชีวิตคนดังที่ถือเป็นผู้นำทำให้แนวเพลงเสียดสีสังคม แบบที่เรียกว่าเป็นเพลงเพื่อชีวิตโด่งดังขึ้นมาอีกคนหนึ่ง เส้นทาง 20 ปีของคาราบาวที่ยังคงอยู่ในความนิยมของผู้คนเสมอมา ชีวิตจริงที่

ยังคงดำเนินไป แบบที่ต้องทำงานสร้างสรรค์ ผสานไปกับความใส่ใจในธุรกิจและการตลาดเข้าด้วยกัน มีทั้งอุดมการณ์และการทำธุรกิจรวมกันไป เป็นเรื่องที่น่าทึ่งที่รายการจะสะท้อนให้เห็นเสมอทั้งในแง่มุมมองที่นำเสนอ และยังคงมีแง่มุมของชีวิตที่น่าสนใจยิ่งขึ้นไปอีกด้วย

ประเด็น 12 แนวคิดและการปฏิบัติที่เอื้อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต สภาวะสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นแรงกดดันให้เกิดภาวะการณ์ทางจิตใจที่แตกต่างกันขึ้น การดำเนินชีวิตให้เป็นปกติสุข เป็นเรื่องที่ทำได้ยากขึ้นทุกวัน ดังนั้น การสะท้อนแนวคิดและการปฏิบัติที่เอื้อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต นับเป็นสิ่งที่ต้องมีการชี้นำมีการให้ความหมายตอกย้ำไว้ในจิตสำนึกของผู้ชม เพื่อการนำไปปรับใช้ต่อไป ตอนที่นำเสนอประเด็นนี้ ได้แก่ ตอนจรัสพงษ์ สุรัสวดี ตอนที่ 1 (ตอน 419) ตอนจรัสพงษ์ สุรัสวดี ตอนที่ 1 (ตอน 420) ตอนชาติ เกียรติ วินัย ทหาร และลิโอ พุฒ (ตอน 421) ตอนความสุขที่แท้จริง ม.ร.ว. สุพินดา จักรพันธ์ (ตอน 438) ตอนใครว่าผมเพี้ยน (ตอน 443) ตอนอัจฉราพรรณ ไพบูลย์สุวรรณ (ตอน 419) ตอนไม่มีคำว่า “แก่เกินเรียน” (ตอน 494) ตอนสิริเยม ไอแกน + วิภาวดี ตริยะกุล (ตอน 532) และตอนสมดุลชีวิตใหม่ เจริญปุระ (ตอน 539)

□ สารสำคัญ

ตอน อัจฉราพรรณ ไพบูลย์สุวรรณ (23 พฤศจิกายน 2543) และ ตอน คุณสิริเยม ไอแกน สะท้อนภาพของผู้ที่เป็นดารานักแสดง อยู่ในวงการบันเทิง แต่ได้ยึดมั่นแนวคิดอันเป็นประโยชน์แก่ชีวิตอีกแนวคิดหนึ่ง คือ มีการปฏิบัติถือศีล นั่งวิปัสสนา การรับประทานมังสวิรัต การปฏิบัติตนอยู่ในทางสายกลาง ยึดมั่นในหลักการของพุทธศาสนา นับเป็นสิ่งที่แตกต่างจนแทบเรียกได้ว่าตรงกันข้ามกับงานที่ทำอยู่ รายการแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างสถานภาพปัจจุบันกับแนวคิดหรือการปฏิบัติที่พอสมควร ต้องแสดงลำดับของความสนใจที่เกิดขึ้นและเมื่อพบแล้ว ปฏิบัติแล้วเกิดผลดีอย่างไรต่อชีวิตที่ตนสัมผัสได้ เป็นการแนะแนวคิดที่เป็นประโยชน์แก่คนดูด้วย

ตอน สมดุลชีวิต ของคุณใหม่ เจริญปุระ (1 พฤศจิกายน 2544) คุณใหม่เล่าถึงก่อนที่จะเลือกดำเนินชีวิตแบบที่รู้จักสมดุลในชีวิตนั้น คุณใหม่เป็นคนรักงาน จริงจังกับงาน จนถึงขั้นที่เรียกว่า เป็น ‘คนบ้างาน’ มาก่อน เธอเล่าว่าทุกครั้งที่ทำจะหวังผลเลิศเสมอทำให้ไม่มีความสุขในการทำงาน จบงานแล้วได้แต่หาจุดบกพร่องของงานตลอดเวลา ความเครียดและความกดดันต่าง ๆ เกิดขึ้นในชีวิตแต่ละครั้งจะถูกเก็บกดไว้จนกว่าจะถึงวันที่ระเบิดออกมา วันหนึ่งความผิดปกติทางร่างกายเป็นสิ่งเตือนให้ได้สติว่า ต้องรู้จักหันมาดูแลร่างกายและจิตใจตนเองด้วย เมื่อพบแล้วว่าต้องทำชีวิตให้สมดุล เธอเริ่มเปลี่ยนนิสัยตัวเอง เริ่มบอกตัวเองว่า “ถ้าไม่สำเร็จก็ช่างมันเถอะ” เริ่ม

ทำใจ ทำให้เรารู้จักปล่อยวางบ้าง รวมทั้งเพื่อเวลาให้กับการพักผ่อน การมีสังคม การผ่อนคลาย รวมไปถึงการนั่งสมาธิ ปฏิบัติธรรม รายการเจาะใจได้สะท้อนให้เห็นว่ามีความแตกต่างระหว่างแนวทางเดิมที่เคยปฏิบัติอยู่กับหลังจากการปฏิบัติแล้วอย่างชัดเจน จากการพูดคุยและการเล่าถึงความคิดทั้งหมดของคุณใหม่นั้นเอง

นอกจากนี้รายการยังนำเสนอภาพสะท้อนแนวคิดในการกระทำบางสิ่งบางอย่างที่เป็นประโยชน์อีกอย่างหนึ่งซึ่งทำให้มีชีวิตที่มีคุณค่าขึ้น ภาคภูมิใจและมีความสุขในชีวิต อย่างเช่น ตอน ซาดิ เกียรติ วินัย ทหาร และลีโอ พุฒ (8 กรกฎาคม 2542) และ ตอน ความสุขที่แท้จริง ม.ร.ว สุพินดา จักรพันธ์ (11 พฤศจิกายน 2542) ซึ่งแสดงออกถึงการละทิ้งการใช้ชีวิตในแง่มุมที่คนทั่วไปเห็นว่าเพียงพร้อมมีความสุข หันมาทำเรื่องที่ตนรักหรือเรื่องที่สร้างความภาคภูมิใจ เป็นเกียรติประวัติให้แก่ชีวิตบ้าง เช่น การตัดสินใจเข้ารับคัดเลือกเป็นทหารของลีโอ พุฒ โดยไม่ได้ขอ ผัดผ่อนอย่างที่ดารานักแสดงชายหลาย ๆ คนกระทำกันในช่วงนั้น ทั้งที่ช่วงเวลาดังกล่าวก็เป็นเวลาที่ตนกำลังมีชื่อเสียง มีรายได้ดี แต่ละทิ้งมาเพื่อเรียนรู้อีกประสบการณ์หนึ่งในชีวิตลูกผู้ชาย ซึ่งสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ตนเองได้ ส่วน ม.ร.ว สุพินดา จักรพันธ์ นั้นได้รู้สึกถึงความสุขที่แท้จริงเมื่อได้ทำงานที่ตนรัก ทำรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ทั้งที่ก่อนหน้านี้ชีวิตที่สุขสบายบนทรัพย์สินสมบัติที่มี กลับไม่ได้สร้างความสุขความอิ่มเอมใจให้เท่ากับสิ่งที่ได้ทำนี้เลย เป็นการสะท้อนอีกแง่ มุมหนึ่งของความคิดว่าแท้จริงแล้วมนุษย์สามารถหาความสุขได้จากที่ใด ความสุขในชีวิตไม่ใช่เพียงความสุขทางกาย ความร่ำรวยทรัพย์สินเงินทองแต่ความรู้สึกกลับว่างเปล่า รายการได้สะท้อนแนวคิดเช่นนี้ซึ่งมีส่วนจุดประกายความคิดให้แก่ผู้ชมได้บ้าง เป็นการมีส่วนร่วมในการตีความ คำว่า 'ความสุข' ในชีวิตออกมาในอีกแบบหนึ่ง

ประเด็น 13 เหตุการณ์หรือบุคคลที่ปรากฏเป็นข่าวหรือในความสนใจตามกระแสสังคม
เป็นการนำเสนอเรื่องราวเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวทางสังคม ซึ่งประสบการณ์ทางสังคมที่น่าเสียดายนี้มักเกี่ยวข้องกับ หรือสร้างผลกระทบต่อผู้คนในสังคม เกิดขึ้นในสังคมขณะนั้น ทั้งที่อยู่เพียงวงสังคมแคบ ๆ หรือ เป็นเหตุการณ์ที่ถูกกล่าวถึงอย่างกว้างขวาง โดยให้แขกรับเชิญที่มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม รายการสัมภาษณ์เจาะลึกเพื่อให้รายละเอียดของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เสมือนเป็นการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และมุมมองที่กว้างมากขึ้น ตอนที่สะท้อนเรื่องราวเหตุการณ์และบุคคลที่ปรากฏเป็นข่าว หรืออยู่ในกระแสความสนใจ ได้แก่ ตอนชีวิตจิต (361) ตอนปณิธานและพามะลา (ตอน 434) ตอนของปลอดประสพ สุรัสวดี ตอน1 (ตอน 481) ตอนของปลอดประสพ สุรัสวดี ตอน2 (ตอน 482) ตอนสุวัจน์ ไชยมุสิก (ตอน 493) ตอนรมช.ขวัญใจคนจน (ตอน 507) ตอนกว่าจะรู้ว่าไตก็เกือบตาย (ตอน 514)

ตอนพล.ต.อ.สันต์ ศรุตานนท์ (ตอน 519) ตอนพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร (ตอน 525) ตอนเบื้องหลัง สุริโยไท (ตอน 528) ตอนปฏิรูปทีวีวิทยุเพื่อใคร? (ตอน 529) ตอน ร.ต.อ.ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (ตอน 531) ตอนปลัด กทม. (ตอน 594) ตอนผอมง่าย-ตายเร็ว (ตอน 543) ตอนถูกใจ ถูกกฎหมาย (ตอน 581) ตอนปุย ภรณ์ทิพย์ แต่งงาน (ตอน 592) และ ตอนเบื้องหลังบางระจัน 125 ล้าน (ตอน 500)

□ สารสำคัญ

ตอน เบื้องหลังสุริโยไท (16 สิงหาคม 2544) ตอน ปฏิรูปทีวีและวิทยุเพื่อใคร? (23 สิงหาคม 2544) และ ตอน ถูกใจ ถูกกฎหมาย (22 สิงหาคม 2545) ล้วนแล้วแต่เป็นตอนที่รายการเจาะใจนำเสนอเหตุการณ์ที่กำลังอยู่ในความสนใจในช่วงเวลานั้น หรือ เป็นข่าวที่มักจะได้รับกรกล่าวถึงเสมอในสื่อต่าง ๆ หรือ เป็นเรื่องที่กำลังอยู่ในกระแสการรณรงค์ของสังคม รายการมุ่งสะท้อนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น เช่น ตอน เบื้องหลังสุริโยไท (16 สิงหาคม 2544) รายการได้เชิญทีมงานผู้เกี่ยวข้องกับการผลิตผลงานเรื่องยิ่งใหญ่นี้ ทั้ง เหล่าดารานักแสดง ทีมฉาก ทีมเสื้อผ้า ผู้ช่วยผู้กำกับ ผู้กำกับศิลป์ ได้มาเล่ารายละเอียด ความยากลำบากในการทำงานแต่ละขั้นตอน ซึ่งภาพยนตร์เรื่องนี้ถูกพูดถึงความยิ่งใหญ่ ในแง่ทุนในการสร้างภาพยนตร์มหาศาล ใช้ดารานักแสดงที่มีชื่อเสียงมากมาย รวมทั้งใช้เวลาในการถ่ายทำและผลิตนานถึง 5 ปี รายการจึงได้สะท้อนให้เห็นถึงความทุ่มเท ความพิถีพิถันในทุกขั้นตอนการผลิตที่จะออกมาเป็นภาพยนตร์ยิ่งใหญ่นี้ ทีมงานทุกฝ่ายทำงานอย่างตั้งใจทุ่มเทเพียงใด แต่ละครากกว่าจะผ่านไปยากเพียงใด

ตอน ปฏิรูปทีวีและวิทยุเพื่อใคร? (23 สิงหาคม 2544) ก็เป็นอีกตอนหนึ่งที่เป็นข่าวครึกโครมในขณะนั้น เรื่องของการไม่ลงชื่อในบัญชีรายชื่อ กสท. ซึ่งคณะกรรมการสรรหา กสท. ได้คัดเลือกตามกระบวนการต่าง ๆ ร่วมกันมา และถึงขั้นตอนของการจะส่งชื่อแก่สมาชิกวุฒิสภาพิจารณาต่อไป นับได้ว่าเป็นข่าวใหญ่ข่าวหนึ่งเนื่องจากเป็นเรื่องที่ใช้เวลายาวนาน และอยู่ในความสนใจเพราะเกี่ยวข้องกับคนหมู่มากในสังคม จะมีผู้ได้รับและเสียผลประโยชน์มากมายจึงเป็นที่เฟื่องเฟิงของสังคม รายการเจาะใจพยายามจะนำเสนออย่างเป็นกลาง ได้บอกในรายการว่าเชิญผู้เกี่ยวข้อง คือ คณะกรรมการสรรหา กสท. นี้หลายท่าน เพื่อให้ได้ความเห็นครบทั้งสองฝ่ายที่เสมือนมีความขัดแย้งทางความคิดกันอยู่ในขณะนั้นมาออกรายการ แต่แล้วก็ได้มีการปฏิเสธจากหลายท่าน จึงมีผู้ร่วมรายการ 5 ท่าน ซึ่งมีความเห็นสอดคล้องกันไปในทางเดียวกัน แต่ทั้งนี้เนื่องจากการนำเสนอรายการในตอนนั้นเป็นรายการสด ทำให้ทีมงานพยายามสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์

คุณมนตรี ซึ่งเป็นหนึ่งในคณะกรรมการสรรหา ที่มีความคิดเห็นต่างจาก 5 ท่านที่มาร่วมรายการ ได้เป็นผลสำเร็จ รายการในวันนั้นถือเป็นตอนที่เกาะกระแสสังคมอย่างมากตอนหนึ่ง

ตอน ถูกใจ ถูกกฎหมาย (22 สิงหาคม 2545) เป็นการนำเสนอเรื่องราวที่อยู่ในกระแสการรณรงค์ของสังคม มีการสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์เทปและซีดี มีการค้าขาย 'เทปซีดีเถื่อน' กันทั่วไป เป็นการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ของผู้ที่สร้างสรรค์ผลงาน ทั้งศิลปินและทีมงานผู้ผลิตทั้งหมด รายการในวันนั้นมีนักร้องจากทั้งสองค่ายเพลง คือ อาร์.เอส.โปรโมชัน และ แกรมมีเอ็นเตอร์เทนเมนท์ กว่า 20 ชีวิต มาร่วมกันเล่าถึงการลูกกลาม ความรุนแรง ของปัญหา เล่าประสบการณ์ของแต่ละคนที่เป็นไปพบเทปและซีดีของตนที่ไม่ถูกลิขสิทธิ์วางขายอยู่ในที่ต่าง ๆ บางครั้งมีการนำไปรวมกับผลงานของศิลปินคนอื่นในแผ่นเดียวกัน นอกจากเล่าประสบการณ์แล้วยังช่วยกันร้องขอให้ประชาชนหันมาสนใจ ร่วมกันต่อต้านสิ่งผิดกฎหมายนี้ ช่วยกันสนับสนุนผลงานของศิลปินที่ชื่นชอบด้วยการซื้อเทปและซีดีที่ถูกกฎหมายเท่านั้น เพราะทุกคนที่ทำงานออกมาด้วยความตั้งใจและไม่ใช่มียิ่งศิลปินเท่านั้น ยังมีทีมงานเบื้องหลัง ทีมคิดสร้างสรรค์อีกมากมายที่ต้องเหนื่อยและรู้สึกท้อถอยเมื่อเกิดเหตุการณ์นี้ขึ้น รายการในตอนนั้นเป็นช่องทางหนึ่งของกรรมการรณรงค์ซึ่งในขณะนั้นทำไปในหลายสื่อหลายช่องทาง ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณา การแสดงคอนเสิร์ต เป็นเรื่องที่ทุกสื่อต้องช่วยกันประชาสัมพันธ์การรณรงค์อย่างยิ่งยวด

ตอน ชิวจิต (30 เมษายน 2541) ก็เป็นตอนที่ได้รับความนิยมพูดถึงมากในสังคมขณะนั้น ยิ่งหลังจากเจาะใจออกอากาศไปแล้วก็มีกระแสพูดถึงอีกมากมาย รายการในตอนนั้น นำเสนอหลักการดูแลสุขภาพตามแนวทาง 'ชิวจิต' ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้รู้ที่นำหลักการนี้มาเผยแพร่ คือ ดร.สาทิส อินทรกำแหง ได้อธิบายหลักการและให้รายละเอียดการปฏิบัติตนตามแนวทางนี้ รวมถึงข้อดีในการปฏิบัติด้วย โดยมีพิธีกรผู้ดำเนินรายการคอยซักถามถึงการนำไปปฏิบัติจริง หรือการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจและได้ประโยชน์อย่างแท้จริง มีการนำอาหารที่เรียกว่าเป็นอาหาร 'ชิวจิต' มาแสดงในรายการ นอกจากนี้ ยังมีผู้ถ่ายทอดประสบการณ์อีกสองท่าน ท่านหนึ่งเป็นผู้หญิงที่ป่วยเป็นมะเร็ง อากาสาหลังจากการทำเคมีบำบัด เมื่อดูแลรักษาตนเองตามแนวชิวจิตนี้อย่างเคร่งครัดทำให้ร่างกายดีขึ้นมาก และอีกท่านหนึ่งเป็นนักบินที่เริ่มต้นดูแลตัวเองด้วยการรับประทานอาหารชิวจิตก็ทำให้ผลการตรวจเลือดดีขึ้น

นอกจากนี้รายการยังนำเสนอเรื่องราวของบุคคลที่กำลังมีชื่อเสียง หรือบุคคลผู้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักยาวนานมาแล้วและเกิดอะไรขึ้นกับชีวิตของเขาในขณะนั้น มีผลงานโดดเด่นขณะนั้น หรือ การกระทำของเขามีผลต่อความเป็นอยู่ของคนในสังคม ก็จะนำเสนอในรายการด้วย เช่น

ตอน ร.ม.ช.ขวัญใจคนจน (15 มีนาคม 2544) , ตอน พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร (19 กรกฎาคม 2544) หรือ ตอน บุญ ภรณ์ทิพย์ แต่งงาน (7 พฤศจิกายน 2545) เห็นได้ว่ามีตอนที่นำเสนอเรื่องของบุคคลผู้มีชื่อเสียงจากหลายสาขาอาชีพ ทั้ง นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ผู้มีส่วนสำคัญยิ่งในการบริหารประเทศ ภายหลังได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รายการสะท้อนแง่มุมสบาย ๆ ในชีวิตท่านมาให้ชมบ้าง , ข่าวราชการตำรวจ อย่างตอน พล.ต.อ.สันต์ ศรุตานนท์ (7 มิถุนายน 2544) ซึ่งในสถานการณ์ขณะนั้นมีหน้าที่รับผิดชอบความเกี่ยวข้องกับคดีดังหลายคดีอันเป็นที่สนใจของสังคม แง่มุมของการดำเนินชีวิตของท่าน การทำงานในกรมตำรวจ รวมทั้งความคิดที่จะพัฒนาตำรวจไทยให้เป็นที่ยึดถือของประชาชน รายการยังเสนอเรื่อง นักการเมือง รัฐมนตรีผู้นำแนวนโยบายที่ดีมาบริหารประเทศ ทั้ง นายแพทย์ สุรพงษ์ สืบวงศ์ลี ผู้นำแนวคิด 30 บาทรักษาทุกคนมาใช้ และ ร.ต.อ.ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (6 กันยายน 2544) ซึ่งโด่งดังจากการจัดระเบียบสังคมขณะนั้น รายการได้สะท้อนภาพชีวิตของทั้งสองท่านปฐมหลังก่อนเข้ามาทำงานการเมือง การใช้ชีวิตส่วนตัว ตลอดจนแนวความคิดที่ใช้ในการบริหารงานนั้นเป็นอย่างไร ให้ความสำคัญกับสิ่งใด จึงออกแนวนโยบายมาอย่างเห็น

ประเด็นที่ 14 ปราบปรามการฉ้อโกงในสังคม เนื้อหาสะท้อนปรากฏการณ์ในสังคมช่วงเวลานั้น ๆ หรือเกิดขึ้นมานานแล้วแต่คนในสังคมยังไม่มีโอกาสรับรู้ในวงกว้าง ที่รายการนำเสนอมักเป็นเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดผลกระทบในสังคม ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้างมากที่สุด บางเหตุการณ์เป็นข่าวที่สื่อกันอย่างมากในสังคม รายการจะนำเสนอเพื่อเป็นการบอกเรื่องราวให้คนในสังคมได้รับรู้ความจริง ทันทต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม และที่สำคัญคือ เพื่อเปิดโลกทัศน์และมุมมองในการพิจารณาเรื่องราวต่าง ๆ ให้ละเอียดถี่ถ้วนรอบคอบ ให้ข้อมูลเพื่อเป็นส่วนหนึ่งให้ผู้ชมได้พิจารณาอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจเชื่อเรื่องใดใด ตอนที่สะท้อนปรากฏการณ์ทางสังคม ได้แก่ ตอนคนทรงเจ้า ตอนที่ 1 (ตอน 332) ตอนคนทรงเจ้า ตอนที่ 2 (ตอน 333) ตอนอาการกลัวที่ผิดปกติ (ตอน 432) ตอนฉันไม่ได้เป็นมะเร็ง (ตอน 450) ตอนแฉกลโกงพนัน ตอน 1 (ตอน 517) ตอนแฉกลโกงพนัน ตอน 2 (ตอน 518) ตอนโจรในคราบน้ำกรูธุรกิจเงินเถื่อน (ตอน 522) ตอนเอกชัย ศรีวิชัย (ตอน 526) ตอนแฉเบื้องหลังคนทรงเจ้า (ตอน 527) ตอนปรากฏการณ์สุริยุปราคา (ตอน 530) และ ตอนรวมมิตรคนทรงเจ้า (ตอน 546)

□ สารสำคัญ

ตอน คนทรงเจ้า ตอนที่ 1-2 (25 กันยายน และ 2 ตุลาคม 2540) , ตอน แฉเบื้องหลังคน

ทรงเจ้า (2 สิงหาคม 2544) จนมาถึง ตอน รวมมิตรคนทรงเจ้า (20 ธันวาคม 2544) ล้วนสะท้อนเรื่องราวมีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อถือ หรือความนิยมดั้งเดิมของคนไทย นั่นคือ ผู้ชมมีการรับรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ มาแล้ว ในแง่มุมใดแง่มุมหนึ่งที่คล้าย ๆ กัน ในที่นี้การทรงเจ้าเป็นเรื่องที่ดังมาก โดยเฉพาะช่วงเทศกาลกินเจของทุกปี สำนักทรงเจ้ามีอยู่มากมายในประเทศไทย รายการได้สะท้อนปรากฏการณ์ใหม่ที่เรียกได้ว่าหักล้างจากความเชื่อดั้งเดิมทีเดียว นั่นคือ การเปิดเผยว่าการทรงเจ้า การแสดงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ที่เห็นนั้น ไม่ใช่สิ่งที่เกิดจากพลังพิเศษ หรือ เป็นการแสดงอิทธิฤทธิ์ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์อย่างที่เชื่อถือกันมายาวนาน คุณชูชาติ งามการ และคณะ ได้อุทิศเวลาในการศึกษาค้นคว้าและฝึกฝนการแสดงทุกขั้นตอนเพื่อนำมาเปิดเผยให้ผู้ชมได้รับรู้ รายการได้นำเสนอแต่ละตอนโดยเน้นการสาธิตแต่ละการแสดงอย่างละเอียด อีกทั้งยังเสนอต่อเนื่องมาด้วยเมื่อคุณชูชาติค้นคว้าฝึกฝนได้เพิ่มเติมก็นำมาแสดงเพิ่มในรายการอีกครั้งใน ตอน แฉเบื้องหลังคนทรงเจ้า (2 สิงหาคม 2544) ซึ่งเพิ่มการแสดงเดินลุยเศษขวดที่แตกอยู่ในกระบะ ตอนนี้ผู้ดำเนินรายการทั้งคุณนารากร และคุณสัญญาได้ทดลองทำตามที่คุณชูชาติแนะนำ ยิ่งเป็นการยืนยันให้ผู้ชมเห็นชัดขึ้นว่าคนทั่วไปสามารถทำได้ถ้ารู้หลัก จนมาถึง 20 ธันวาคม 2544 ก็มีการรวบรวมภาพทั้ง 3 ตอนมาต่อกันให้ผู้ชมอีกครั้ง

ตอน ใจในคราบนักธุรกิจเงินเดือน (28 มิถุนายน 2544) รายการสะท้อนปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำต่อเนื่องมา ทำให้ผู้คนในสังคมหาทางออกโดยการนำเงินไปลงทุนใดใดที่มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดรายได้ที่เพิ่มพูนขึ้น มากกว่าการนำเงินไปฝากธนาคาร จึงเป็นช่องทางให้เกิดธุรกิจหลอกลวงประชาชน คือ การค้าเงิน เกิดขึ้น ประเด็นหลักเน้นให้เห็นกระบวนการในการชักชวน วิธีการโน้มน้าวให้เกิดความเชื่อถือ เจาะลึกลงไปถึงบทพูดที่มักจะใช้เพื่อทำให้คนเชื่อ ดึงให้นำเงินมาลงทุนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ รายการในตอนนั้นมีทั้งผู้เสียหาย เป็นมูลค่ามากบ้าง น้อยบ้าง มาให้ข้อมูล และยังมีพนักงานบริษัทนี้ ซึ่งเป็นเด็กที่จบการศึกษามาทำงานนี้โดยไม่รู้ว่าเป็นธุรกิจผิดกฎหมายเพราะได้รับการอบรมอย่างดีน่าเชื่อถือ จนกระทั่งถูกหลอกให้ต้องนำเงินมาลงทุนเองกลายเป็นผู้เสียหายไปอีกคน

สาระสำคัญของเนื้อหาในประเด็นนี้เป็นการให้ข้อมูลแก่ผู้ชมในเชิงเจาะลึก ถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น ตามสภาพสังคมและเหตุการณ์รอบด้านที่ทำให้เกิดขึ้น ดังเช่น ที่เห็นในตอนปรากฏการณ์สุริโยไท ที่จากภาพยนตร์ทำให้มีการพูดถึงเรื่องประวัติศาสตร์ สนใจเรื่องความถูกต้องของประวัติศาสตร์กันอย่างมากของคนในสังคม หรือ เป็นการเปิดเผยมุมมองใหม่ของเรื่องเดิม ๆ ที่มีอยู่ในสังคมมานาน อาทิเช่น เรื่องแฉเบื้องหลังคนทรงเจ้า สะท้อนให้เห็นภาพการ

ทรงเจ้าอันเป็นที่เชื่อถือของคนส่วนใหญ่ในสังคมมานานว่าเป็นเรื่องอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์นั้น แท้จริงเป็นเพียงการแสดงที่ได้ฝึกฝนและใช้เทคนิคต่าง ๆ เท่านั้น สารระสำคัญเหล่านี้สะท้อน

ประเด็นที่ 15 ปัญหาสังคม สะท้อนเรื่องราวในสังคม ที่เป็นปัญหาหลากหลาย บางปัญหาที่สะท้อนจากผู้มีประสบการณ์ตรงเพียงคนเดียวแต่สะท้อนให้เห็นสภาพปัญหาสังคม ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี เช่น ตอนใคร่ข่มขืน และตอนเด็กน้อยในกรงขัง เนื้อหาที่สะท้อนประเด็นปัญหาสังคมในรายการเจาะใจ ได้แก่ ตอนข้างเจ็บเพราะคนป่วย (ตอน 433) ตอนเด็กน้อยในกรงขัง (ตอน 441) ตอนเบื้องหลังนักศึกษาชายตัว (ตอน 504) ตอนใคร่ข่มขืน (บนรถไฟ) (ตอน 538) ตอนสืบสาว (ตอน 587) และตอนแจกลมนต์เรียกสามี (ตอน 595)

□ สารสำคัญ

ตอน *สะกดรอย...คนนอกใจ* (3 ตุลาคม 2545) รายการในตอนนั้นสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมไทยปัจจุบันซึ่งมีปัญหาเกาะติดอย่างมากมาย เช่น ปัญหาวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหายาเสพติด หรือแม้กระทั่งปัญหาภายในสถาบันครอบครัว สามีนอกใจภรรยา ภรรยาอกใจสามี จนถึงขั้นทะเลาะวิวาทหรือฆ่าโหดที่ขึ้นพาดหัวข่าวหน้าหนึ่งให้เห็นกันอยู่เป็นประจำนั้น จึงทำให้ปัจจุบันมีอาชีพที่กำลังมาแรงแบบเงียบๆ “นักสืบเฉพาะเรื่องคู่สาว” ซึ่งเป็นเรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาครอบครัวในสังคมไทยปัจจุบันเป็นอย่างมาก

แซกรับเชิญในรายการคือ ชายผู้มีอาชีพเป็นนักสืบ นาย มานะ (นามสมมุติ) เปิดเผยสถิติจากบริษัทนักสืบของนายมานะ พบว่าฝ่ายหญิงจะเป็นผู้จ้างวานมากกว่าฝ่ายชายประมาณ 60 % และผลของการสืบ ว่าสามีนอกใจภรรยาจริงมีถึง 80-90 % พร้อมกันนั้นยังสามารถวิเคราะห์ถึงอายุของทั้งเพศชายเพศหญิงที่เริ่มมีพฤติกรรมนอกใจกัน โดยเพศชายจะเริ่มที่อายุตั้งแต่ 30 ปี – เสียชีวิต เพศหญิงเริ่มตั้งแต่อายุ 29 ปี – 35 หรือ 40 ปี สำหรับผู้มาใช้บริการนั้นมีทุกสาขาอาชีพ รวมทั้งระดับคนใหญ่คนโต ซึ่งบางเรื่องก็ไปสืบมาทำให้ภรรยาถึงกับช็อกก็มี ที่คิดว่าสามีตัวเองคงแอบไปมีภรรยาบ่อย แต่แท้ที่จริงปรากฏว่า สามีไปแอบหลับนอนอยู่กับเพศเดียวกัน ซึ่งวิธีการสืบหาจนกระทั่งจับได้นั้น ทีมนักสืบของนายมานะใช้เวลาทำงานประมาณ 5-7 วันก็สำเร็จ พร้อมกับสรุปรายงานให้กับผู้ว่าจ้างเสร็จสรรพ การทำงานต้องให้การสะกดรอยตาม ใช้อุปกรณ์ถ่ายภาพ เครื่องบันทึกเสียง นักสืบมานะ ฝากข้อคิดถึงผู้ใช้บริการ และผู้ที่คิดจะใช้บริการให้ทราบถึงพิษภัยของการว่าจ้างนักสืบ เพราะบางครั้งอาจจะเจอเหตุการณ์ไม่คาดฝันถูกนักสืบที่ไม่มีจรรยาบรรณ ย้อน

กลับมาแปลคเมล์ภายหลังด้วยภาพที่ถูกตัดต่อหรือซ่อมแซมที่จะนำภาพเหล่านั้นเผยแพร่ออกไปในสื่ออื่น ๆ เช่น อินเทอร์เน็ตเพื่อเรียกเก็บเงินกับลูกค้าได้อีก

ต่อมาวันที่ 28 พฤศจิกายน 2545 เจาะใจนำเสนอเรื่องเมียสาวพึ่งไสยศาสตร์ตามล่าสามี แกร็บเชิญ คือ คุณเจี๊ยะ (นามสมมติ) ซึ่ง“เจาะใจ” ต้องการกระตุ้นเตือนใจผู้หญิงไทย หลายคนที่ยังต้องพึ่งไสยศาสตร์เช่นเดียวกับแกร็บเชิญอยู่ ผู้หญิงไทยหลายคนเมื่อเกิดปัญหาในชีวิตคู่สารพันหนทางจึงถูกนำขึ้นมาใช้ หวังเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจให้อยู่คู่กัน ไปทั้งวิธีดูหมอเซ็ดดวง พึ่งพระ หรือกระทั่งพึ่งไสยศาสตร์ แต่กลวิธีเหล่านั้น เป็นการแก้ปัญหาที่ถูกทางหรือไม่ คุณเจี๊ยะหญิงสาวผู้ผ่านประสบการณ์ ตระเวนหาหมอดูมากกว่า 100 แห่ง พึ่งวิธีทางไสยศาสตร์นับครั้งไม่ถ้วน ยอมทำทุกวิธีหวังจะได้สามีกลับมา เงินทองที่สูญเสียไปมากมาย หลายเหตุการณ์เกือบจะทำให้พลังเปลวเสียหายมากกว่าเงินทองอีกด้วย

คุณเจี๊ยะเล่าเรื่องราวชีวิตระหว่างเธอกับสามี ซึ่งตลอด 5 ปี ที่คบกันมาทำร้ายจิตใจมาตลอดเพราะเป็นคนเจ้าชู้มาก แต่ก็ตกลงใจ ที่จะมาใช้ชีวิตคู่ร่วมกับคุณเจี๊ยะ แล้วสัญญาว่าจะเลิกนิสัยเจ้าชู้ จึงตกลงที่จะอยู่กับเขา โดยไม่ได้แต่งงานหรือจดทะเบียนสมรสกัน มีเพียงผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายที่รับรู้เท่านั้น ตลอด 3 ปีต่อมา เราทำงานธุรกิจส่วนตัว ที่ต้องลุยทุกอย่าง เพื่อให้จะให้ครอบครัวมั่นคง ทำให้ไม่มีเวลารับผิดชอบงานบ้าน จนทำให้พ่อแม่ สามีไม่ชอบ มาถึงในช่วงปีหลัง ๆ เขาตัดสินใจที่จะผันตนเองไปลงเล่นการเมือง และยังมีผู้หญิงใหม่อีกด้วย คุณเจี๊ยะจึงกลับมาอยู่กับแม่ 1 ปีหลังเธอเดินออกจากชีวิตเขาแล้ว เธอยังซึ้งเศร้าหวังให้สามีกลับมางอนอนคืนดี จนฟุ้งซ่านคิดหาวิธีการ เริ่มด้วยการพึ่งหมอดู และ ไสยศาสตร์ โดยครั้งแรกมีญาติแนะนำให้ไปดูหมอกับแม่ชีนุ่น ชาวหม่ขาว ที่ราชบุรีเอาวันเดือนปีเกิดของสามี และตนเองให้แม่ชีทำพิธีสะเดาะเคราะห์ เธอเปิดเผยว่าเสร็จพิธีดิฉันเหมือนเป็นบ้า ที่ต้องมานั่งคอยสามีกลับมาหา พอเขาไม่กลับก็ยิ่งทำให้จิตใจเรายังฟุ้งซ่านมากขึ้น เมื่อได้ยินใครว่าที่ไหนมีหมอดูคุณแม่ก็จะเดินทางไปหา แต่จะไปคนเดียว เพราะวากลัวคนอื่น ๆ หัวเราะ มีทั้งการเอาเทียน 3 เล่ม มาทอธคาธาเอ่ยชื่อสามี ให้สามีกลับมา แต่เมื่อไม่กลับ ก็มีวิธีเอาธูป 16 ดอกมาทอธคาธา หรือแม่แต่การให้หมอดูดูจากหยดน้ำตาเทียน แต่ที่เด็ดสุด คือการทำผังรูปผังรอย ที่มีรูปปั้น 2 รูป พร้อมทั้งรูปถ่าย สามี และเรามาไว้ตรงกลาง แล้วเอามาประกบกัน เอาด้ายมัดไปฝังในป่าช้า แม้แต่การเพิ่มเสน่ห์ให้สามีรัก สามีหลง โดยการเอาแผ่นทองเปลว มาติดที่หน้าผาก ลั่น และในที่ลับก็ทำมาหมดแล้วทั้งนั้น แต่ดูเหมือนยิ่งทำเท่าไร สามีก็ยังไม่กลับมา เสียทั้งเงินทอง และเวลาไปเปล่าประโยชน์ ที่แย่ที่สุด คือเกือบโดนข่มขืนจากหมอดูที่จะลงอาคมให้“ ทุกวันนี้คุณเจี๊ยะทำใจได้ว่า ถึงอย่างไรสามีเธอก็คงจะไม่กลับมาเหมือนเดิม เธอต้องอยู่ได้ด้วยการพึ่งตนเองไม่ใช่ไสยศาสตร์

สาระสำคัญของปัญหาสังคมที่สะท้อนในรายการเจาะใจ มักเป็นเรื่องที่ผู้คนในสังคมสามารถช่วยกันป้องกันดูแลได้ เป็นเรื่องควรระวัง ตั้งแต่ระดับบุคคล ไปจนถึงส่วนรวม การถ่ายทอดปัญหาสังคมนี้แม้จะเป็นเรื่องราวของคนเพียงคนเดียว หรือคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งแต่ก็จะสะท้อนให้เห็นภาพของปัญหาที่แท้จริงแล้วคือ ปัญหาของสังคมส่วนรวมนั่นเอง ไม่ว่าจะป็นปัญหานักศึกษาขายบริการทางเพศที่สะท้อนถึงความนิยมในวัตถุที่ซึ่มซบเข้าสู่จิตใจคนในปัจจุบันมากมายเสียจนก่อให้เกิดปัญหา สิ่งที่พึงระวังได้ส่วนหนึ่งก็คือครอบครัวพ่อแม่ควรให้ความเอาใจใส่ดูแลลูกให้มากขึ้น บางปัญหาสะท้อนความสัมพันธ์ในสังคม เช่น ความอ่อนแอของสถาบันครอบครัว ที่สะท้อนในตอนสะกดรอยคนนอกใจ และ พึ่งไสยศาสตร์ตามล่าสามี บางปัญหาสะท้อนความสัมพันธ์ในจิตใจของคนในสังคมปัจจุบัน เช่น การที่ผู้หญิงคนหนึ่งประสบเคราะห์กรรมโดนข่มขืนบนรถไฟ แต่ที่ทำร้ายความรู้สึกของเธอยิ่งกว่านั้นคือเวลาหลังจากเกิดเหตุ รายการสะท้อนเรื่องราวทุกชั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการเข้าแจ้งความ การรับการตรวจที่โรงพยาบาล การร้องเรียนต่อการรถไฟแห่งประเทศไทย เธอบอกความรู้สึกผ่านทางรายการว่าเธอเหมือนถูกข่มขืนซ้ำแล้วซ้ำเล่า เพราะผู้เกี่ยวข้องในทุกหน่วยงานปฏิบัติต่อเธอแบบที่ไม่มีความเห็นใจ ไม่ให้เกียรติ จากการนำเสนอรายการตอนนั้นทำให้โรงพยาบาลตำรวจมีจดหมายตอบมาถึงความเสียใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นและรับจะให้ความเอาใจใส่ในการทำงานทุก ๆ หน่วยมากขึ้น เห็นได้ชัดว่าสิ่งเหล่านี้ร่วมกันดูแล แก้ไขได้เพียงได้รับความสนใจ แก่ปัญหาอย่างจริงจังทุกฝ่ายเท่านั้น

แบบแผนในการนำเสนอ

การนำเสนอเรื่องราวในประเด็นเนื้อหาทั้งหมดที่กล่าวมานั้น มีแบบแผนในการนำเสนอ ซึ่งครีเอทีฟผู้เขียนบทจะทำการกำหนดหัวข้อสนทนาเป็นเค้าโครงไว้ ส่วนมากจะเป็นการเรียงลำดับเหตุการณ์ (Chronological) ผูกโยงความสัมพันธ์ของเรื่อง โดยเริ่มต้นเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นการเริ่มต้นชีวิต เช่น การเริ่มต้นลำดับชีวิตในวัยเด็กจนโต หรือ เริ่มต้นเหตุการณ์ เช่น จุดเริ่มต้นของการเจ็บป่วย จุดเริ่มต้นของปัญหา จุดเริ่มต้นของชะตากรรมอันโหดร้าย จากจุดเริ่มต้นนั้น จะสอบถามเจาะลึกถึงความรู้สึกที่มีต่อสิ่งที่ประสบในแต่ละช่วงชีวิต คำถามที่พบเสมอ ได้แก่ รู้สึกท้อถอยหรือไม่ รู้สึกโกรธหรือไม่ รู้สึกอย่างไรต่อชะตากรรมที่ประสบต่อแท้เพียงใด รู้สึกมีปมด้อยหรือไม่ จากนั้นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีผลกระทบอย่างไร มีจุดเปลี่ยนหรือจุดคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ เกิดความสุขหรือกำลังใจมาจากสิ่งใด จุดเปลี่ยนดังกล่าว เช่น การมองเห็นลูกแล้วอยากมีชีวิตอยู่เพื่อลูก การมีครอบครัวอันเป็นที่รักดูแล การมองคนที่มีชะตากรรมเลวร้ายกว่าตนจึงผันตนเองมาทำประโยชน์ แล้วถามถึงปัญหาว่าจะได้ข้อสรุปที่เป็นแนวคิด คือ การทำคุณงามความดี

จากเค้าโครงที่วางไว้ ผู้ดำเนินรายการมีบทบาทสำคัญมากในการคอยฟังและจับประเด็นเพื่อถามคำถามต่าง ๆ

ตัวอย่างเช่น ตอน ดอกไม้เหล็กบนถนนสายกลางคืน (3 มิถุนายน 2542) บทโทรทัศน์จะเขียนหัวข้อสนทนาเป็นเค้าโครงไว้ ดังนี้

หัวข้อสนทนา

1. เริ่มจากชีวิตวัยเด็กที่ไม่เหมือนคนทั่ว ๆ ไปส่วนใหญ่
 - โตบนเรือ พ่อตาย / แม่กลับไปอยู่กับยาย / ปทุมพรโตกับย่า
2. รู้สึกเป็นปมด้อยไหม
3. จากที่อยู่กับย่ามาอย่างดี ชีวิตเปลี่ยนตอนไหน (ย่าตาย ต้องไปอยู่กับลุง)
4. เปลี่ยนไปอย่างไร
 - มีปัญหากับป้า เหมือนแม่เลี้ยงทารุณลูกลูกเลี้ยงในนิยาย แก่ล้งสารพัด
 - วันหนึ่ง ลุงบังเอิญรู้ว่าป้าแก่ล้งหลาน
 - วันหนึ่ง ป้าจับปทุมพรผูกกับซื่อ ดี ปล่อยทิ้งไว้คนเดียว แต่บังเอิญมีคนมาช่วย
 - ตัดสินใจหนีออกจากบ้านไปหาแม่ที่กรุงเทพฯ
5. รู้ได้ยังไงว่าแม่อยู่ที่ไหน (บังเอิญก่อนจะถูกป้าตี ลุง ๆ มีคนเอาแผนที่บ้านแม่มาให้)
6. เดินทางไปบ้านแม่อย่างไร / จนเจอบ้านแม่ (เดินทาง 3 วัน 2 คืน จาก จ.เลย-กทม. จากพระราม 4 – สีแยกบางนา)
7. ถึงตอนที่สำคักรู้ได้ยังไงว่าเป็นแม่ลูกกัน (ไปเจอยาย พอปทุมพรตามหาแม่ ยายก็เปิดดูรอยแผลเป็นที่ขมับ)
8. อยู่กับแม่มีความสุขดีหรือมีปัญหา (จากที่เคยถูกป้าทำร้ายร่างกาย พอเห็นพ่อเลี้ยงทะเลาะและตีแม่เลยเกลียดพ่อเลี้ยง)
9. เลยหนีปัญหาด้วยการแต่งงาน
 - * ตอนนั้นยังเด็กจึงตัดสินใจง่าย ๆ ตอนนั้นมองย้อนไปอยากให้เป็นอุทาหรณ์ไม่ควรตัดสินใจเร่งด่วน
10. ชีวิตคุณมีเรื่องเกิดขึ้นอีก
 - (วันนั้นบังเอิญได้ยินสามีคุยกับเพื่อนว่า แม่หาผู้หญิงให้แล้วไม่ยอมรับปทุมพร ถ้าไม่เลิกจะตัดออกจากกองมรดก)
11. เกิดเรื่องอย่างนี้ขึ้นทำอย่างไร
 - (หอบลูกหนีออกจากบ้าน โดยไม่รู้ว่าตั้งท้องลูกอีกคน / ไปอยู่กับแม่)

12. ทำงานอะไรเพื่อเลี้ยงลูกบ้าง ** เอาแต่งงานอะไร ไม่เอารายละเอียดว่ามาทำงานนี้ได้ยังไง**
(เป็นครูชั่วคราว รับจ้างเขียนจดหมายภาษาอังกฤษ , รับจ้างซักผ้า)
 13. คุณปทุมพรปัจจุบันเป็นเจ้าของบาร์ The old Other office ที่พัฒนาพงษ์และทำงานบนถนนสายนี้มาหลายสิบปี ไม่มีใครไม่รู้จักปทุมพร จุดเริ่มทำงานที่พัฒนาพงษ์ได้อย่างไร
 14. ไม่กล้าคนคิดว่าทำงานขายบริการหรือ
 15. ทำอะไรมาบ้างกว่าจะได้มีบ้านเป็นของตัวเอง
*** เอาแต่งงานอะไร ไม่เอารายละเอียดการไต่เต้าที่ละขั้น ๆ ***
(เด็กล้างแก้ว , บาร์เทนเดอร์ , คนดูแลผู้หญิง , ผู้จัดการบาร์)
 16. จบเรื่องงานมาต่อเรื่องความรัก พุดกันตรงไปตรงมา คุณปทุมพรมีสามี 2 คน มีสามีมาแล้วกี่คน คิดยังไงที่เป็นผู้หญิงไทยอยู่บนค่านิยมผัวเดียวเมียเดียว
(ไม่มีใครอยากเป็นคนมากู้ผู้ชาย / แต่ก็ไม่ได้มีใครมาคนเดียวหลายคน / ชีวิตมันเป็นไปเอง)
 17. พ่อของแหม่มมาริสสา เจอกันได้อย่างไร
 18. เลิกกันเพราะอะไร / ลูกเข้าใจไหม
 19. ตอนนั้นคิดใหม่ว่าจะมีแฟนใหม่
 20. เรื่องที่ไม่น่าเชื่อ คือ สามีคนปัจจุบันอายุน้อยกว่า 15 ปี เจอ.....สามีคนปัจจุบัน
 21. เจอกันได้อย่างไร / ชอบอะไรในตัวคุณปทุมพร
 22. คิดยังไงถึงมี...อายุมากกว่า/ มีคนทักใหม่/รู้สึกอย่างไร
 23. ลูกมีปัญหาไหม
 24. (ถ้ามปทุมพร / แหม่มอยู่ในวงการบันเทิงแล้วก็รู้กันว่าแหม่มเปรี๊ยะมาก ช่างส์สุด ๆ แม่มีชีวิตเลี้ยงลูกอย่างไรเข้มงวดหรือให้อิสระอย่างไร
 แม่เป็นคนซบถให้แหม่ม
 พิธีกร ชีวิตจริงไม่เคยมีเรื่องบังเอิญ (ถ้าหากมีเรื่องที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้นจะทำยังไง พุ่มพวย , วิ่งหนีหรือสู้กับความจริง ผাগไว้ให้คิดดู
 ขอขอบคุณแขกรับเชิญ
 ปิดรายการ
- ซึ่งจะเห็นได้ชัดว่าเป็นเค้าโครงแนวสัมภาษณ์ จะมีการใส่วงเล็บแนวของคำตอบไว้ด้วย ส่วนการนำเสนอบางจุดต้องการถามเพื่อให้ได้ข้อมูล หรือบางจุดต้องการเน้นประเด็นของเรื่องก็จะแสดงไว้ด้วย เพื่อให้ผู้ดำเนินรายการและทีมผลิตเข้าใจในลำดับนำเสนอร่วมกัน และในการทำงานจริงการสนทนาขณะบันทึกเทปอาจมีความแตกต่างไปบ้าง เช่น เล่าถึงประเด็นใดประเด็นหนึ่งนาน

เกินไป หรือมีเรื่องน่าสนใจเพิ่มเติมขณะนั้นก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้ แล้วควบคุมให้กลับมาอยู่ในเค้าโครงเพื่อเข้าสู่ประเด็นต่อไป

ลักษณะสำคัญของแบบแผนการนำเสนอนี้ใช้วิธีการดำเนินเรื่องในเชิงศิลปะการละคร ที่มีจุดเริ่มต้นของเหตุการณ์ มีจุดสูงสุดของปัญหา ประเด็นสำคัญ ซึ่งมักจะใช้คำถามให้เห็นถึงจุดสะเทือนใจ จุดที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกมาก มีจุดสุดท้ายยุติเหตุการณ์ แล้วจะสรุปตอกย้ำให้เห็นแนวคิด บทเรียนสำคัญ

จากแบบแผนในการนำเสนอที่พบแล้วนั้น ในส่วนนอกเหนือจากเค้าโครงนี้สิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดการกระตุ้นความรู้สึกร่วมของคนดู คือให้คล้ายตามเรื่องราวที่นำเสนอ นั้น ยังต้องใช้เทคนิควิธีการอื่น ๆ อีกมากมาย ทำให้การสื่อความหมายให้ชัดเจนยิ่งขึ้นได้ด้วยวิธีต่าง ๆ ซึ่งรายการเจาะใจจะไม่มีวิธีการที่ตายตัว แต่จะทำทุกวิธีเพื่อให้เรื่องราวสมบูรณ์ขึ้น ชัดเจนขึ้นโดยไม่ได้ปรุงแต่ง ใช้กลวิธีการเล่าเรื่อง การเปิดเรื่อง การดำเนินการสนทนา และการสรุปเรื่องโดยพิธีกร รวมทั้งการใช้ภาพ และการแสดงสาธิตช่วยทำให้ผู้ชมเห็นภาพ จึงได้อธิบายให้เห็นถึงลักษณะวิธีการนำเสนอ ดังต่อไปนี้

การเล่าเรื่องและการสัมภาษณ์ เป็นช่วงที่ต้องดำเนินไปอย่างสอดคล้องทั้งรายการซึ่งผู้ มีบทบาทในเรื่องนี้ก็คือทั้งผู้ดำเนินรายการและผู้ร่วมรายการ ทั้งผู้ร่วมรายการหลักและผู้ร่วมรายการที่เข้ามาเสริมให้เรื่องราวสมบูรณ์ยิ่งขึ้น การถ่ายทอดความหมายในช่วงดำเนินการสัมภาษณ์นั้น นอกจากจะเป็นการเล่าเรื่องแล้ว การเน้นย้ำไปยังความรู้สึกของผู้ร่วมรายการเพื่อกระตุ้นความรู้สึกของคนดู ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกซาบซึ้ง ความรู้สึกสะเทือนใจ ความเห็นนอกเหนือใจ การดำเนินการสัมภาษณ์นั้นต้องอาศัยวิธีการต่าง ๆ อันได้แก่ การเล่าเรื่องโดยผู้ร่วมรายการ การใช้คำถาม การแสดงความคิดเห็นประกอบและโดยการเปรียบเทียบจากประสบการณ์ของผู้ดำเนินรายการ

ผู้มีบทบาทสำคัญในส่วนของ การเล่าเรื่อง คือ ผู้ร่วมรายการเจาะใจนับเป็นองค์ประกอบหลักของรายการ เจาะใจสะท้อนประสบการณ์ของผู้ร่วมรายการที่หลากหลาย ทุกคนมีชื่อเสียงและคนทั่วไป แต่ทั้งหมดเน้นที่ประเด็นที่ต้องการสะท้อนให้ผู้ชมได้สาระประโยชน์เป็นที่ตั้ง เนื่องด้วยการคัดเลือกเรื่องของรายการเจาะใจนั้น เน้นเรื่องราวสาระที่ผ่านการเล่าที่สนุกดังเช่นที่กล่าวไว้ในบทที่ 4 ดังนั้นการสะท้อนสาระต่าง ๆ ในการนำเสนอ ความสำคัญส่วนหนึ่งจึงอยู่ที่การเล่าเรื่องของผู้ร่วมรายการด้วย ดังเช่นที่คุณพูนพิศดารย์ ศรีเอทีฟรายการให้ความเห็นไว้ว่า “ ต้องคุยสนุกด้วย เพราะถ้าไม่สนุกคนก็จะเปลี่ยนช่อง แล้วเปลี่ยนกลับมาอีกที ซึ่งช่องว่างตรงนั้น มันอาจทำให้

พลาดสิ่งที่น่าสนใจหรือประเด็นที่น่าสนใจที่สำคัญไป ซึ่งพอเขาเปลี่ยนช่องไปเขาอาจพลาดตอนที่สนุกไป ... ดังนั้นคน ๆ นั้น สำคัญมากกว่าต้องพุดดี ซึ่งจะทำให้เป็นตัวอย่างให้ข้อคิดกับคนอื่น ๆ ได้ " (พุทธิคุณย์ สังขคุณย์ , สัมภาษณ์ , 20 สิงหาคม 2544) ในช่วงการดำเนินการสนทนานั้น นอกจากการที่ผู้ร่วมรายการเล่าประสบการณ์ตามเค้าโครงที่มีการกำหนดไว้คร่าว ๆ ข้างต้น โดยอาศัยการถามจากผู้ดำเนินรายการประกอบไป ยังเป็นหน้าที่ของผู้ดำเนินรายการที่จะต้องคอยฟังและจับประเด็นเพื่อถามให้ได้สาระเรื่องราวขึ้นมา ตัวอย่างเช่น

ตอน พล.ต.อ. สันต์ ศรุตานนท์ (7 มิถุนายน 2544) เริ่มต้นถามถึงปัจจุบันเล็กน้อย เรื่องความสูงว่าสูงเท่าไร เล่นกีฬาอะไร สร้างความเป็นกันเองแก่ผู้ร่วมรายการ แล้วนำไปสู่ปฐมหลังตั้งแต่วัยเด็ก การเลี้ยงดู สภาพครอบครัว อาชีพภรรยาและคดี ท่านเกิดในกรุงเทพฯ เติบโตในครอบครัวตำรวจ เป็นลูกคนเดียว คุณย่า(พี่คุณปู่)เป็นเจ้าของมในรัชกาลที่ 5 ซึ่งคุณย่าแท้ ๆ และคุณแม่เป็นผู้เลี้ยงดูมากที่สุด ได้รับการดูแลอย่างดี แทบเป็นเด็กคนเดียวในบ้าน คุณลุงก็ไม่มีลูก

สัญญา ได้รับการเลี้ยงดูแบบไหนครับ
 พล.ต.อ. สันต์ ตามใจครับ ถ้าร้องไห้ คุณย่าจะไปดูเลยว่าใครอึด ก็จะไม่โดนดุเลย
 นาราการ ที่บอกว่าตามใจขนาดไหนคะ
 พล.ต.อ. สันต์ โตขึ้นมาอยากได้อะไรก็ได้ รังแกใครก็ไม่ผิด รังแกตำรวจอยู่ในบ้าน ก็ถือเป็นเรื่องน่ารักมาก
 สัญญา เหมือนในละครนะครับ (แซะยิ้ม ๆ)

จากนั้นเล่าต่อถึงช่วงชีวิตในวชิราวุธ อยู่โรงเรียนประจำ กลับต้องมีการเปลี่ยนแปลงในชีวิตจากที่เคยเป็นใหญ่ที่สุดในบ้าน แต่กลายเป็นเล็กที่สุด แม้ไม่เคยถูกเพื่อนชั้นเดียวกันรังแกเพราะตัวใหญ่ที่สุด แต่ก็โดนรุ่นโตกว่ารังแก แต่ก็ต้องปรับตัวให้อยู่รอดต้องรู้จักเลี้ยงเพื่อเอาตัวรอด

พล.ต.อ. สันต์ พอโตขึ้นมาหน่อยก็เริ่มรังแกคนอื่น ก็มาเข้าคณะฝั่งใหญ่ ก็โดนรังแกใหม่อีก จน ม.8 ก็ใหญ่สุด พอมาเข้าโรงเรียนนายร้อยตำรวจก็เล็กสุดอีกแล้ว โดนรังแกอีกแล้ว พอปี 4 ใหญ่สุดอีกละ นึกว่าใหญ่คับฟ้าแล้วออกมาเป็นร้อยตำรวจตรี เล็กที่สุดในหน่วยอีกแล้ว

ผู้ดำเนินรายการจับประเด็นจากการเล่าถึงตรงนี้ แล้วใช้คำถามเพื่อให้เขารับเชิญแสดงความเห็นเรื่องนี้ให้ชัดขึ้น

สัญญา ท่านคิดอย่างไรกับใหญ่-เล็ก ใหญ่-เล็ก อยู่อย่างนี้ครับ
 พล.ต.อ.สันต์ ก็ได้สำรวจธรรมว่า คนเรานี่แท้ที่จริงตัวเราเอง สิ่งที่เราใหญ่ขึ้นนี้เป็นสิ่งที่....
 นอกจากอายุของเราที่โตขึ้นนั้น ยังเป็นสิ่งสมมุติอีก...
 สุดท้ายเงื่อนไขตามเวลาก็เกษียณอายุ ก็กลับมาเป็นประชาชนธรรมดา ความจริง
 ตำรวจก็คือประชาชนที่มีหน้าที่ไปดูแลประชาชนคนอื่นโดยการอาสาเข้ามา
 เพราะฉะนั้นอย่าบ่น มีอะไรอย่าบ่น ไม่ว่าจะเหนื่อยจะยากเพราะเราได้ตัดสินใจ
 ด้วยตัวของเราเองแล้ว เราสมัครเข้ามาต้องทำงานให้เต็มที่

จากคำถามทำให้ท่านเปิดเผยความรู้สึกต่อยศตำแหน่งว่าเป็นสิ่งสมมุติเดียวใหญ่เดียวเล็ก
 ไม่มีความแน่นอน อีกแนวคิดที่เป็นสำรวจธรรมถ่ายทอดสู่ผู้ชมอย่างราบรื่นไปในการดำเนินรายการ

ตัวอย่างอีกตอนที่การใช้คำถามเพื่อตอกย้ำประเด็น ตอกย้ำความหมายที่ต้องการถ่ายทอด
 ทอด ในช่วงการสัมภาษณ์พูดคุย คือ ตอน รอดตายด้วยสติ (22 มีนาคม 2544)

สัญญา คิดว่าเรารอดได้เพราะอะไรครับ
 น้อย เพราะมีสติ เนื่องจากตอนนั้นอาวุธก็ไม่มี แรงมี แต่สู้เขาไม่ได้ แต่เรามีสติ เรามี
 ช่วงที่คิดหาทางรอด ปกติชอบดูหนังฝรั่งพวกหนังแอ็คชั่น ดูแล้วเอามาคิด และ
 คอยสังเกตว่า ทุกครั้งที่ตัวละครถูกทำร้าย เขาจะทำอะไรที่เป็นประโยชน์ต่อตัว
 เขาเอง เราารู้สึกว่าผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอ เวลาถูกคนอื่นทำร้าย ผู้หญิงส่วน
 ใหญ่จะตกใจ แล้วจะโวยวาย ทำอะไรไม่ถูก ไม่ยอมตั้งสติ แต่จริง ๆ แล้วใน
 ภาวะนั้น แม้เราจะไม่มีอาวุธ แต่ถ้าเอาช่วงเวลาโวยวายไปหยุดคิดว่าจะทำอะไร
 ต่อ เรามีคำพูดกับสติปัญญา วาจา ถ้าเราใช้ให้ดี มันอาจมีคุณกับเราได้
 ในสถานการณ์ของเรา เมื่อใช้วาจาแล้วไม่ได้ผล ก็ต้องค่อย ๆ คิดหาวิธีอื่น มัน
 ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ด้วยว่าคนร้ายทำอะไร ต่อไปเขาจะทำอะไร แล้วเราควรจะ
 ทำอย่างไรเพื่อให้รอดพ้นจากสถานการณ์นั้น
 ตัวเองชอบพูดคุย เพราะปกติก็ขายของ ต้องคุยกับลูกค้า ช่างสังเกต ก่อนจะ
 เกิดเหตุการณ์นี้เคยลองคิดเล่น ๆ ว่าถ้าเราขึ้นรถแล้วรถเกิดอุบัติเหตุหรือตกน้ำ
 เราจะออกทางไหน เพราะมีแต่กระเป๋ารถเมล์และคนขับเท่านั้นที่รู้ว่าสวิทช์เปิด-
 ปิดอยู่ตรงไหนเคยคิดว่า ช่างหลังมีประตูฉุกเฉิน ถ้าเกิดอะไรขึ้นก็จะวิ่งไปช่าง
 หลังยังเคยเอานิวเคาะกระจกว่าหนาแค่ไหน

เป็นการตั้งคำถามเพื่อให้แขกรับเชิญได้ย้ำประเด็นเดียวกันกับที่นำเสนออีกครั้ง พร้อมกับขยายความ ให้สิ่งที่สะท้อนสมบูรณยิ่งขึ้น ทำให้ผู้ชมเห็นคล้อยตามได้ด้วย

ตอน ภัยเงียบ (27 มีนาคม 2540) จากการเจ็บป่วยด้วยโรคเส้นเลือดสมองโป่งพอง เกิดอาการเฉียบพลันของคุณศิริกุล ทิวทอง แต่แล้วสามารถฟื้นฟูร่างกายให้ดีขึ้นมาได้เร็วกว่าที่คาด โดยการดูแลของคนใกล้ชิดคือ สามี่ และเพื่อนสนิท รายการให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูนี้ ตลอดจนการผ่านประสบการณ์ร้ายครั้งนี้แล้วได้รับบทเรียนอย่างไร ได้แนวคิด มุมมองใหม่อะไรบ้าง จึงใช้คำถามเพื่อดึงสาระตรงนี้ออกมา ดังนี้

- ดำรง คุณภูษิตคิดว่าอะไรที่ทำให้คุณเต้าดีขึ้น
 ภูษิต(เพื่อน) ผมคิดว่าเริ่มจากตัวเขาเองแข็งแรง ตั้งแต่ป่วยมายังไม่เห็นเขาร้องไห้เลย สองหมอก่ง สาม คือ สามี่คอยให้กำลังใจตลอด 24 ชั่วโมง จนกระทั่งทุกวันนี้ยังปฏิบัติอย่างนี้อยู่ ผมว่าหลายคู่คงไม่สามารถทำอย่างนี้ได้ โดมทำให้ได้ทุกอย่างจริง ๆ ซึ่งทำให้เต้าดีขึ้น หายเร็วขึ้น
- ดำรง คุณโดมครับ มีประสบการณ์อย่างนี้ในชีวิต ทำให้มองชีวิตเปลี่ยนไปไหมครับ
 โดม(สามี่) ผมคิดอยู่เสมอเวลาที่อยู่ด้วยกัน ถ้าเราทะเลาะกันอย่างแรกเลยคือ ต้องไม่คิดว่าเราจะเลิกกัน ต่างคนต่างต้องคิดหาวิธีแก้ไขเพื่อให้อยู่ด้วยกันไปตลอด ยิ่งเขาป่วยผมไม่ได้คิดว่า ถ้าเขาไม่หาย เราไปดีกว่าเว้ย คิดแต่ว่าเขาต้องหายหรือดีขึ้นเรื่อย ๆ ไม่ว่าจะดีขึ้นแค่ไหน ก็แค่นั้น คิดหาวิธีที่จะอยู่ด้วยกันต่อไป
- ดำรง คุณศิริกุลล่ะครับ
 ศิริกุล ชีวิตคนเราไม่แน่นอน ชั่วข้ามคืนอะไรก็เกิดขึ้นได้ หมั่นทำบุญเถอะค่ะ

การให้ผู้ร่วมรายการพูดสารดังกล่าวที่เป็นบทเรียน เมื่อผ่านไปพบเหตุร้ายยิ่งใหญ่นี้ จะทำให้ความสำคัญในสาระนั้นยังมีมากขึ้น คนดูเห็นคล้อยตามได้มากขึ้นด้วย คนดูได้รับประสบการณ์รวมถึงแนวคิดโดยทางอ้อมเพื่อปรับใช้ใน ชีวิตตนได้ต่อไป

นอกจากการเล่าเรื่องของผู้ร่วมรายการแล้วนั้น การดำเนินรายการหลายตอน จะควบคู่ไปกับการสาธิต การแสดง หรือนำอุปกรณ์ต่าง ๆ มาแสดงในรายการร่วมด้วย เพื่อให้ผู้ชมเห็นภาพชัดเจน และทำให้เรื่องสมบูรณขึ้นด้วย ตัวอย่างเช่น

ตอน แฉกลโกงการพนัน (17 พฤษภาคม 2544) มีการสาธิตการโกงไพ่ ซึ่งทำได้ทุกรูปแบบ แม้แต่จะโกงเจ้ามือยังโกงได้ ในรายการคุณสัญญาหลงเป็นเจ้ามือด้วย มีการทำท่าหนีที่ไพ่ไว้ซึ่งมองด้วยตาเปล่าแทบไม่เห็น กล้อง Close up แล้วก็ยังเห็นว่าหลอมนกันเพียงนิดเดียว คุณอันยังส่ายบ่าถึงรู้ก็ดึงไม่ออก ต้องอาศัยความชำนาญ สาธิตการซ่อนไพ่ ทั้งที่ทีมงานเตรียมไพ่ใหม่มาแล้ว สามารถกำหนดไพ่ที่ต้องการไว้ที่ตัวได้ (ทำให้ดู 3 รอบยังจับไม่ได้) ให้เฉลยโดยลับไพ่ มีการจัดชุดไว้ขณะลับไพ่ เป็นการแสดงความคล่องแคล่วของมือให้ดู สาธิตการทำท่าหนีที่ไพ่ สาธิตการแอบดูจากเงาในไฟแช็ค

สำหรับตอน แฉกลโกงการพนัน เป็นตอนที่ค่อนข้างล่อแหลม การสาธิตให้เห็นภาพการโกงโดยละเอียดอาจทำให้เกิดผลอีกทางหนึ่งได้ ซึ่งทีมงานก็เล็งเห็นและระวังตรงจุดนี้เช่นกัน

“ ตัวเราเองก็ต้องชัดเจนด้วย ถ้าเป็นเรื่องเลข ๆ เราจะมาเสนอทำไมต้องดูก่อนว่ามันมีประโยชน์อะไร อย่างเช่น การพนัน มันก็ตาบ 2 คมอยู่แล้ว คมแรกก็คือว่ามันสามารถ copy ได้ ใจคนก็จะรู้ อีกอันดับหนึ่งคนก็รู้ว่า เฮ้ย มันมีการโกง อย่าไปเล่นมันเลย เราก็ต้องมาซึ่งนำนักสองอันนี้ว่าอันไหนมันจะได้ประโยชน์มากกว่า และเทปนี้ก็ไม่ให้ copy ได้ เทปนี้จะไม่จำหน่ายเพราะคนจะไปดูซ้ำได้ เราก็ present เลยกว่ามันมีการโกงนะต่อให้คุณเล่นยังไงก็ไม่มีทาง ” (วีณา โอฬารรักษัธรรม, สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2544)

ดังนั้นการสาธิตที่จำเป็นต้องทำเพื่อให้คนดูเห็นถึงความแนบเนียน และกลวิธีต่าง ๆ ที่สามารถใช้ในการลงตาผู้ที่หลงเป็นเหยื่อของการพนันได้ทุกที่ ทุกเวลา ประกอบกับการพูดย้ำเสมอของผู้ดำเนินรายการให้เห็นพิษภัยของการพนัน อีกทั้งยังมีการเล่าถึงชีวิตของคนที่เป็นเซียนพนันหลายคน รวมทั้งผู้ร่วมรายการด้วย ซึ่งบางคนเสียชีวิตลง บางคนมีชีวิตอยู่อย่างไม่มีความสุขที่ต้องเสี่ยงตาย เงินที่ได้มางายก็หมดไปงายอย่างไม่รู้คุณค่า ทั้งหมดเป็นการประกอบสร้างทำให้ประเด็นของเรื่องที่สะท้อนชัดเจน เป็นความพยายามอย่างยิ่งของทีมงานที่จะไม่ให้ผู้ชมดูแล้วเบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่ดี

ตอน แฉเบื้องหลังคนทรงเจ้า (25 กันยายน และ 2 ตุลาคม 2540) , ตอน แชมป์โลกเดอะบอล (4 พฤษภาคม 2543) , ตอน ชีวิตโคตรโหด (เป้า ปราบังค์) (8 ตุลาคม 2541) ล้วนแต่เป็นตอนที่ดำเนินเรื่องโดยการสาธิตตลอดไปทั้งรายการ เป็นการแสดงทักษะจากการฝึกฝน การสาธิตเป็นสาระที่ต้องการให้ผู้ชมเห็นชัดเจนจริง ๆ แต่จะเป็นไปเพื่อสื่อความหมายต่างกันไป เช่น ตอน แฉเบื้องหลังคนทรงเจ้า สาธิตเพื่อมุ่งสู่ประเด็นที่ว่าคนทรงเจ้าไม่ใช่อิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์เพียงการแสดง

ที่ต้องอาศัยการฝึกฝนที่รู้หลักใครใครก็สามารถทำได้ ตอน แชมป์โลกเดอะบอล สาธิตให้เห็นทักษะที่คุณล่าองค์ทำได้ เดอะบอลพร้อมกับทำกิจกรรมหลายอย่าง ซึ่งดูแล้วสร้างความทึ่งในความสามารถของคุณล่าองค์ เพื่อจะโยงเข้าสู่ประเด็นเรื่องความมุ่งมั่นพยายามฝึกฝนทำให้สำเร็จได้จนในที่สุดมีผู้เห็นความสำคัญยังพัฒนาไปถึงเป็นอาชีพได้ ส่วน ตอน ชีวิตโคตรโหด (เป่าปรับซ์) สาธิตการเสี่ยงตายในหลายรูปแบบของอาชีพตัวแสดงแทน (stunt man) ที่คุณเป่าทำอยู่นอกจากแสดงความสามารถที่ฝึกฝนมาด้วยการรู้เทคนิคเป็นอย่างดีแล้ว ยังใช้เพื่อถ่ายทอดความหมายเรื่องของการดำเนินชีวิตที่แสนจะเสี่ยงของคนคนหนึ่ง ได้รับค่าตอบแทนน้อยนิดเมื่อเทียบกับชีวิตที่ต้องเสี่ยงตายขนาดที่ท่านผู้ชมเห็น แล้วโยงสู่ความคิดความมุ่งมั่นของคุณเป่า ที่ทำก็เพราะรักในอาชีพนี้ แม้ไม่ได้เงินแต่ก็ยังภูมิใจในเกียรติยศที่ได้รับ เคยได้รับรางวัลในฐานะผู้กำกับคิวบู

ตอน ชีวิตดั่งเพลง (20 กันยายน 2544) เรื่องราวเส้นทางชีวิตของ ชรินทร์ นันทนาคร ที่ถ่ายทอดตามลำดับการดำเนินชีวิต ตั้งแต่เล็กจนโต การนำเสนอในวันนั้นร้อยเรื่องราวให้เกี่ยวเนื่องกับเพลงทั้งรายการ ทุก ๆ ช่วงชีวิตของคุณชรินทร์ มีเพลงเข้ามาเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเสียงเพลงที่ได้ยินจากวิทยุบ้านอื่นแว่วมาทุกวันตั้งแต่ยังเป็นเด็ก เพลงที่ใช้ในการฝึกร้องเพลง หรือเพลงแรกที่บันทึกแผ่นเสียง นำเสนอโดยการร้องเพลงที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่อนั้นคลอไปกับเสียงเปียโนขณะที่นั่งสนทนาตลอดทั้งรายการ เป็นการแสดงร่วมไปกับการดำเนินรายการอีกแบบหนึ่งที่พบในรายการเจาะใจ

การคัดเลือกองค์ประกอบของผู้ร่วมรายการแต่ละประเด็นที่สะท้อนในรายการนั้นหลังจากหาข้อมูลแล้วนั้น ทีมผู้ผลิตต้องพิจารณาว่าใครที่จะเป็นผู้ให้รายละเอียดต่อประเด็นนั้น ๆ ได้มากที่สุด และเหมาะสม เป็นหนึ่งในกระบวนการคัดเลือกผู้ร่วมรายการ โดยเฉพาะเรื่องที่เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมหรือปัญหาสังคม ด้วยแนวคิดที่ว่าเรื่องเดียวกันนี้บางกรณี บางคนพูดจะมีผลมากกว่า ทั้งในแง่ที่น่าเชื่อถือมากกว่าหรือให้ข้อมูลได้มากกว่า ตัวอย่างเช่น

ตอน โจรในคราบนักธุรกิจเงินเถื่อน (28 มิถุนายน 2544) การเชิญผู้ร่วมรายการแสดงให้เห็นว่ามีการคัดเลือกเพื่อให้กระจายลักษณะของผู้เป็นเหยื่อในเหตุการณ์ ได้แก่ คุณอัน(นามสมมุติ) พนักงานบริษัท เสียเงินไป 1 แสนบาทในเวลา 1 วัน , คุณพลอย นักธุรกิจหญิง เสียเงิน 4 ล้าน 5 แสนบาท ในเวลาสองเดือน และคุณอนุพงษ์ นักข่าวโทรทัศน์ช่อง 9 เสียเงิน 8 แสนบาทในเวลา 2 เดือน โดยเฉพาะคุณอนุพงษ์นี้ ประสบการณ์ของคุณอนุพงษ์มีประโยชน์แก่ผู้ชมมาก เพราะเป็นนักข่าวผู้ที่อยู่ใกล้ข้อมูลมากที่สุด แต่ก็เชื่อเพราะสภาพข้อมูลที่บริษัทเหล่านี้แสดงไว้ก็ใกล้เคียงข้อมูลจริงมาก ถือเป็นผู้ช่วยให้ข้อมูลในมุมลึกลงไปได้อย่างดี เพราะจะเทียบเคียงให้เห็น

ความน่าเชื่อถือของฉากที่บริษัทเหล่านี้จัดขึ้นได้อย่างชัดเจน รวมทั้งให้ข้อมูลอื่น ๆ เนื่องจากมีความรู้ด้านนี้พอสมควร ส่วนผู้เสียหายที่มาพร้อมรายการอีกสองคนนั้นเป็นนักธุรกิจและพนักงานบริษัททั่วไป มีความใกล้เคียงกับผู้คนที่ไปในสังคม ดังนั้นในรายการผู้ดำเนินรายการจะถามตลอดว่า “เขาพูดว่าอย่างไร ?” เพราะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ชมที่อาจประสบการชักชวน การให้ข้อมูล ด้วยวิธีเดียวกันนี้มาแล้ว หรือกรณีที่อาจพบในอนาคต มีการใช้ VTR ที่แอบถ่ายการพูดชักชวนของพนักงานบริษัทเหล่านี้มาให้ดู ถามผู้เสียหายที่มาพร้อมรายการว่า เคยโดนชวนแบบนี้หรือไม่ คำตอบคือเคยโดนเหมือนใน VTR

นอกจากผู้เสียหายทั้ง 3 แล้ว รายการมีการนำเสนออีกแง่มุม ที่นักศึกษาจบใหม่ ๆ ดันรนอยากมีงานทำกลายเป็นเหยื่อบริษัทเช่นนี้ได้ด้วย นั่นคือ มีประกาศรับพนักงานชาย ที่มีรายได้ดี จึงเชิญผู้ร่วมรายการอีกคน คือ คุณอ๊อด เป็นพนักงานชาย ของบริษัทค้าเงินเหล่านี้ ซึ่งในที่สุดชวนญาติมาเสียเงินถึง 8 แสนบาท เธอเข้ามาเกี่ยวข้องเมื่อเรียนจบการตลาดปี 2542 มีการฝึกอบรม 3 วัน ที่โรงแรมแห่งหนึ่ง มีคนเข้าอบรมประมาณ 80 คน สอนเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร การดูค่าเงิน จะให้สอบก่อนผ่านเข้าไปประมาณ 70 คน

- สัญญา สิ่งที่เขาอบรมก็เป็นเรื่องดี ไม่ใช่บอกให้คุณไปต้มใคร เป็นวิชาการใช้ไหมครับ
- คุณอ๊อด ค่ะ เป็นข้อมูลข่าวสารต่างประเทศ ทำให้เรารู้สึกว่ามีความรู้ต่างประเทศ บอกว่ามีหลานของอดีตรัฐมนตรีกระทรวงการคลังทำงานอยู่ด้วย เป็นเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมแล้วใช่จริง ๆ หรือเปล่าครับ
- สัญญา เขาก็บอกใช่ นะคะ...นามสกุลก็ใช่ บริษัทก็มีหลายสาขาทั่วประเทศ มีการคัดคนดูเหมือนเป็นบริษัทมั่นคงมาก
- นารากร หลังจากอบรมแล้ว เขาให้เราทำอะไรในบริษัท
- คุณอ๊อด หาลูกค้าค่ะ เอาชื่อมาจากสมุดหน้าเหลือง รายชื่อจากสโมสรโรตารีต่าง ๆ โดยเขาจะสอนวิธีโทรไป

คุณสัญญาถามละเอียดถึงการพูดชักชวนลูกค้า ซึ่งเน้นการชักชวนให้ลูกค้าเข้าไปถึงที่ออฟฟิศ ที่มีการตกแต่งไว้อย่างดี มีคอมพิวเตอร์ มีชา มีฝ่ายชาวต่างประเทศ และย้ำว่าการลงทุนนี้ไม่มีความเสี่ยงเลย

- สัญญา ตัวพนักงานเองอย่างน้อง เชื่อไหมครับว่าการซื้อขายเงินตราต่างประเทศ ถูกต้อง ดี และน่าสนใจ

คุณอืด เชื้อคะ
 สัญญา แปลว่า พนักงานคุยกับลูกค้า ด้วย 100%เลย เพราะว่าตัวเองก็เชื่อว่านำลงทุน

ช่วงสองเดือนเมื่อหาลูกค้าไม่ได้ จึงขวนขวายติมาลงทุน คล้าย ๆ เงินค้ำประกันการทำงาน การซื้อขายจะไม่ได้ทำโดยผลการ จะให้โทรเข้าไปสอบถามราคาในห้อง DQ ซึ่งพนักงานไม่เคยเข้าไปในห้องนี้ การบอกค่าเงินจะอ้างว่าถามจากบริษัทแม่ที่ฮ่องกง คุณอนุพงษ์ให้ข้อมูลว่าภายหลัง ตำรวจเคยเข้าไปตรวจ ห้อง DQ นี้ เป็นช่องทางหนีไป กรณีถูกตรวจผู้บริหารจะหนี มีโทรศัพท์ติดตั้งอยู่ มีคอมพิวเตอร์ 1 เครื่อง และเป็นช่องทางลับ คุณอืดได้เงินเดือน 8,000 บาท และค่าคอมมิสชั่น 6,000 บาท การเสนอเรื่องราวตอน โจรในคราบนักธุรกิจเงินเถื่อน นี้ รายการเจาะใจมีความพยายามในการเชิญผู้ร่วมรายการหลายฝ่ายด้วยกัน เพื่อให้ได้ครบในรอบด้าน ทำรายการยังมีการนำไปเตือนภัยจากธนาคารแห่งประเทศไทยอ่านให้ฟังด้วย พร้อมทั้งขึ้นตัวหนังสือให้สอบถามข้อมูลได้

ตอน เบื้องหลังสุริโยทัย (16 สิงหาคม 2544) เป็นการนำเสนอเบื้องหลังความทุ่มเท การผลิตภาพยนตร์เรื่องสุริโยทัย ภาพยนตร์ที่ยิ่งใหญ่เป็นประวัติศาสตร์การสร้างภาพยนตร์ไทย เมื่อจะสะท้อนการทุ่มเทแรงกายและแรงใจของทุกฝ่ายที่มีส่วนที่ทำให้ภาพยนตร์เรื่องนี้สำเร็จได้ รายการจึงเชิญผู้ร่วมรายการ ทั้งฝ่ายเบื้องหน้าและเบื้องหลัง นั่นคือ ฝ่ายนักแสดง 4 คน ได้แก่ คุณปิยาภัสร์ ภิรมย์ภักดี ผู้สวมบทบาท พระสุริโยทัย คุณใหม่ เจริญปุระ ผู้สวมบทบาท ท้าวศรีสุดาจันทร์ วรรณษา ทองวิเศษ ผู้รับบท พระอัครชายา และ ศุภกิจ ดังกัตตสวัสดิ์ ผู้รับบท พระเจ้าตะเบงชเวตี้ และทีมงานเบื้องหลัง 8 คน ได้แก่ คุณสุรศักดิ์ วงศ์ไท (ผู้ช่วยผู้กำกับ) คุณวิโรจน์ ศรีสิทธิ์เสรีอมร (ดูแลผู้กำกับและประสานงานด้านข้อมูลขณะถ่ายทำ) คุณวชิระ ชอบเพื่อน (ฝ่ายข้อมูลก่อนถ่ายทำ) , คุณมนตรี วัตละเอียด (แต่งหน้า ทำผมและแต่งหน้าพิเศษ) , คุณกสิ แฟงรอด (ออกแบบและผลิตอุปกรณ์ประกอบฉาก) , คุณสุกัญญา มะเรืองประดิษฐ์(เครื่องแต่งกาย) คุณเจษฎา ผันอากาศ (ออกแบบและควบคุมงานสร้างด้านศิลปกรรมฝ่ายพม่า) และ คุณประสพโชค ธนะเศรษฐวิไล (หัวหน้าฝ่ายออกแบบและควบคุมงานสร้างด้านศิลปกรรม) ฝ่ายนักแสดงให้ข้อมูลด้านความการตัดสินใจในการรับเล่น ,การฝึกฝนพิเศษ,ฉากที่ประทับใจ , ความยากลำบากและระยะเวลาในการถ่ายทำแต่ละฉาก ส่วนทีมเบื้องหลังทั้งแปดคนให้ข้อมูลการทำหน้าที่ที่ต้องสอดประสานกันของแต่ละฝ่าย , รายละเอียดความยากลำบากและการทุ่มเทในการทำงาน รายการเจาะใจมุ่งประเด็นความทุ่มเท ความพยายามที่จะสร้างงานอันยิ่งใหญ่นี้ ซึ่งย่อมต้องมาจากหลายฝ่าย ดังนั้นองค์ประกอบของผู้ร่วมรายการจึงต้องกระจายไปสู่หลายฝ่ายจึงจะให้ข้อมูลได้ตามที่ต้องการสื่อได้

นอกจากการเล่าเรื่องและการใช้คำถามช่วยในการเล่าเรื่องแล้วนั้น วิทยากรเจาะใจมีความโดดเด่นมานานในเรื่องของแนวทางการพูดคุยและการใช้คำถามเจาะลึก มีทั้งคำถามเจาะลึกเพื่อให้ได้ข้อมูล หรือ เจาะให้ได้รับรู้ถึงความรู้สึกของแขกรับเชิญ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของเจาะใจอยู่แล้ว

“ คำว่า ‘เจาะใจ’ เจาะลึกและตรงใจผู้ชมที่บ้าน เค้าอยากรู้เรื่องอะไรเราก็ถามสิ่งนั้นให้ เน้นในเรื่องที่ซ่อนอยู่ในใจ คนเราดูหน้าไม่รู้ใจ ใจเป็นส่วนที่ลึกที่สุดของคน และเจาะลงไปตรงนั้น “
(วีรณา โอฬารรักษัรธรรม, สัมภาษณ์, กุมภาพันธ์, 2546)

กระบวนการการนำเสนอแบบเจาะลึกนั้นต้องทำมาตั้งแต่การคัดเลือกเรื่องราว การวางเค้าโครงเพื่อนำเสนอประเด็นทั้งหมด และการใช้คำถามเจาะลึก ซึ่งกรณีการใช้บางคำถามไม่ได้เขียนอยู่ในบท แต่จะเป็นไปตามสภาวะการณ์สัมภาษณ์ในเวลานั้น ๆ

“ บางทีก็มีแบบอะไรที่เราไม่ได้เขียนไว้ในบท เป็นคำถามที่จะเขียนไว้ในบทไม่ได้ เพราะไม่รู้ใครจะอ่าน เราก็จะบอกกันเป็นการส่วนตัว คือรายการเจาะใจ เราไม่รู้ว่าอะไรจะเกิดขึ้น ณ เวลานั้น ตอนนั้น เราไม่รู้ว่าเขาจะตอบอะไรด้วยความรู้สึกแบบไหน เพราะบางอย่างนี้ เราก็จะให้รู้ก่อน บางอย่างเราก็จะไม่ให้รู้ก่อนเพราะเราต้องการความสด ณ ขนาดนั้น ตรงนั้น บางคำถามนั้นถามเพื่อให้เราได้ข้อมูล ส่วนบางคำถามถามเพื่อเอาความรู้สึก คำถามที่ถามเอาความรู้สึกนั้นน่าจะต้องถาม ณ ขณะนั้น “ (วีรณา โอฬารรักษัรธรรม , สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2544)

เห็นได้จากหลายต่อหลายครั้งที่การดำเนินรายการจะถามถึงความรู้สึกต่อเหตุการณ์ หรือชะตากรรมที่ต้องเผชิญ ตัวอย่างเช่น ตอน *ที่สุดของแม่* (22 เมษายน 2542) ถามถึงความรู้สึก ผศ.ทิพย์วัลย์ แม่ผู้มีลูกพิการทั้งสองคน ดังนี้

- สัจญญา คุณทิพย์วัลย์เคยรู้สึกท้อแท้ หมดแรง หรือหมดกำลังใจบ้างไหมครับ
- ผศ.ทิพย์วัลย์ หมดไม่ได้ ป่วยก็ไม่ได้ ตายก็ไม่ได้ ไม่สบายก็ต้องลุกขึ้นมา ห้ามป่วย (หัวเราะ)
- สัจญญา มีวิธีสร้างกำลังใจให้ตัวเองอย่างไรครับ
- ผศ.ทิพย์วัลย์ คิดให้เป็นบวก เขาเป็นแบบนี้ หมายความว่าเราไม่เถียงเรา เพราะพูดไม่ได้สักคำ ไม่คือ อย่างบอมบ์ไม่มีสิทธิ์หนีเที่ยวเลย เพราะเดินไม่ได้
- สัจญญา คือไม่มีลูกหนีเที่ยวกลางคืน ไม่มีลูกสำมะเลเทเมา
- ผศ.ทิพย์วัลย์ ไม่มีเขย ไม่มีสะใภ้ ไม่มีศึกสายเลือด สบาย (ยิ้ม ๆ)
- สัจญญา พยายามมองในแง่บวกใช่ไหมครับ
- ผศ.ทิพย์วัลย์ จะทำอย่างไรได้ มาขนาดนี้แล้ว

ตอน กระสุนเปลี่ยนชีวิต (6 ธันวาคม 2544) สะท้อนประสบการณ์ชีวิตของคุณกรรณา วงศ์คำจันทร์ ช่วงชีวิตที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งเสพติดทั้งขาย เคยเลิกได้ แต่เพราะบังเอิญใกล้ชิดกับกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีกทำให้ถูกทำร้ายโดยยิงเกือบเสียชีวิต แต่ก็เปลี่ยนให้กลายเป็นคนพิการต้องนอนอยู่บนเตียง การนำเสนอเริ่มต้นเล่าเรื่องราวตามลำดับ เธอเล่าทุกเรื่องด้วยสำเนียงการพูดแบบชื้อ ๆ ตรงไปตรงมา สำหรับช่วงที่เล่าถึงการติดยานี้ออกจากบ้านไปอยู่กับกลุ่มค้ายา ผู้ดำเนินรายการใช้คำถามเจาะถึงความรู้สึก ดังนี้

สัญญา แม่ว่าอย่างไรครับ

คุณกรรณา แม่ไม่ว่าอะไร อะไรที่พลาดไปแล้ว ก็แก้ไขใหม่ แม่พยายามหยิบยกแต่เรื่องดีดี แต่หนูก็ไม่ฟัง ไม่รู้ทำไม หนึ่งปีหนีไปเลย จนกระทั่งกลัวตาย เพราะเพื่อนใช้ยาเกินขนาดแล้วตาย กลับบ้านไปหาแม่ ขโมยของ(ยาเสพติด)ไปด้วย ยังไม่บอกแม่ เอาของไปด้วยจะเลิกแต่ต้องทิ้งทวนก่อน เอาไปเป็นแหวนเลย(ประมาณ 20 บิ๊ก)

ผู้ร่วมรายการเล่าถึงช่วงหนึ่งปีที่หายไป เห็นแม่มาตามก็หนี ไม่ยอมออกมาพบ ผู้ดำเนินรายการถามถึงความรู้สึกในตอนนั้นทันทีว่า

นารากร ตอนนั้นเคยรู้สึกสงสารแม่ไหมคะ

คุณกรรณา ตอนนั้นความซัดมั้นมากกว่าความสงสาร คิดไม่ออก จริง ๆ นะพี่ คิดไม่ออก ไม่เคยสงสารใครเลย สงสารแต่ตัวเอง ตัวเองจะต้องมีของเสพ จะต้องมีความสุข จะต้องการเงินเที่ยว มีกินมีใช้ เห็นแก่ตัวมากไม่นึกถึงคนอื่น

ตอน 13 เดือนในคุกอเมริกา (30 พฤศจิกายน 2543) คุณนารากรใช้คำถามเจาะลึกลงไป ในเหตุผลที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผิดทั้ง ๆ ที่รู้

นารากร คุณสมบุญฤทธิ์ทราบใช่ไหมคะว่าสิ่งที่คุณไก่ทำ คือเปิดบ่อน มีช่อง เป็นการทำผิดกฎหมาย แล้วทำไมถึงทำงานให้เขาละคะ

สมบุญฤทธิ์ เรื่องเปิดช่อง ผมรู้ว่าเขาทำผิดกฎหมาย แต่เราไม่ได้ทำด้วยนี่ เขาทำ ถ้าจะโดนจับ เขาก็โดนไป ไม่เกี่ยวกับเรา (เงิบชนิดหนึ่งก่อนพูดต่อ) แต่ผมก็ไม่ดีที่ไปยุ่งกับเขา "

นารากร เป็นเพราะคุณสมบุญฤทธิ์คิดว่าเป็นคนไทยเหมือนกันไปคุยกับสนุกสนาน เฮฮามากกว่าใช่ไหมคะ

สมบุญรัตน์ ครับ ผมคิดแค่ว่าเขาเป็นคนไทยเหมือนกัน ไปคุยกันสนุกสนานเฮฮาเหมือน
เพื่อนกันแค่นั้น ไม่คิดว่าจะโดนจับ

ซึ่งการใช้คำถามนี้ยังเป็นส่วนหนึ่งที่สร้างความหมายแก่ผู้ชมให้รู้จักระวังตัว แม้ว่าไม่ได้ทำ
ผิดแต่ต้องระวังตนไม่เข้าไปในที่ที่อันตรายล่อแหลม หรือ เข้าไปเกี่ยวข้องกับบุคคลที่รู้อยู่แล้วว่ามี
พฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง ผิดกฎหมาย

ตอน แฉกลโกงการพนัน (24 พฤษภาคม 2544) คำถามเจาะลึก เพื่อย้ำให้เห็นถึงกลวิธีใน
การหลอกลวงนักพนันต่าง ๆ และแสดงให้เห็นถึงอันตรายในแวดวงการพนัน ดังนี้

สัญญา คนในแวดวงการพนันกับนักเลง กับอาวูธ จะเกี่ยวข้องกันเสมอหรือครับ
อื่น ใช่
สัญญา อยากให้ผู้ชมเห็นถึงพิษภัยนะครับ ท่านอาจจะเจ็บตัวในบ่อนได้ ที่อยากจะให้ดู
คือ ท่านอาจจะโดนแบบนี้ก็ได้
นารากร เคยได้ยินมาว่า แรก ๆ จะได้ การพนันจะหลอกให้อีกเต็มอยากจะได้
สัญญา เป็นการโดนเจ้ามือหลอกล่อไหมครับ
อื่น ถ้ารู้ว่าคุณมีสตางค์ แรก ๆ จะเล่นให้ได้แล้วเลิกเล่น หลอกให้อยากมาอีก แล้ว
ค่อยกินระยะยาว ถ้ารวยก็เลี้ยงไว้นิดหน่อย ถ้ามาติดผู้หญิงนั้นต้องกินเลย....
ต้องดูคน
สัญญา ถ้าเล่นอยู่แล้วเขาเริ่มรู้สึกว่าคุณนี่ไม่ธรรมดาจะทำยังไง เหมือนจะโกงหรืออะไร จะ
มีจิตวิทยายังไง
อื่น ผมก็บอกว่า ไม่ต้องห่วงนะ ผมไม่โกงหรอกนะ ถ้าคุณจับได้ ผมคืนเงินให้คุณหมด
เลย คุณจะสับเองก็ได้นะ (สาธิต โกงให้ดู ชอนไฟเปลี่ยนไฟ)
สัญญา การโกงเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกที่ทุกจังหวัด

ตอน แชมป์โลกเตาะบอล (4 พฤษภาคม 2543) ต้องการตั้งเป้าประเด็นความมุ่งมั่น
เขาจริงทำให้เกิดความสำเร็จได้ คำถามจะเจาะลึกไป ดังนี้

นารากร คิดว่าการเตาะบอลเป็นพรสวรรค์หรือเปล่าคะ
ลำอาง เป็นพรแสวงมากกว่าครับ ทุกคนทำได้อยู่ที่การฝึกฝน
นารากร ฝึกหนักอย่างไรบ้างคะ
ลำอาง ต้องฝึกกำลังขาตั้งแต่ 8 โมงเช้า
สัญญา เมื่อฝึกแล้วเบื่อบ้างอย่างไร

ล่าอาง ตอนที่ยังทำไม่ได้ จะพยายามทำให้ได้ ไม่มีเบื่อเลย ยังห้าจะทำได้

การแสดงความคิดเห็นและเปรียบเทียบของผู้ดำเนินรายการ ด้วยประสบการณ์การทำงานของผู้ดำเนินรายการเจาะใจนั้น เดิมทีคุณสัญญา คุณากรและคุณดำรง พุฒตาล มีประสบการณ์ทำงานยาวนาน มักจะมีการให้ความคิดเห็นประกอบการสัมภาษณ์เสมอ โดยหยิบยกประสบการณ์ของตนมาร่วมด้วยเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ชม คุณนารากร ดิยายน ก็จะยกตัวอย่างเปรียบเทียบกับสิ่งที่ประชาชนทั่วไปรู้มาเปรียบเทียบกับเรื่องที่คุณร่วมรายการเล่า หรือใช้ประสบการณ์ที่ตนสัมผัสมาร่วมด้วย ตัวอย่างเช่น

การถ่ายทอดความหมายด้วย การเปรียบเทียบกับประสบการณ์ที่ตนรู้มา คือ ตอน 13 เดือนในคุกอเมริกา นั้น เมื่อคุณสมบุญ (นามสมมุติ) เล่าถึงประสบการณ์การไปเป็นโรบินฮู้ดในต่างประเทศ ดังนี้

นารากร ไปอยู่อเมริกามานานเท่าไรคะ
 สมบุญ ถ้าอยู่ปกติก็สองปีกว่า ผมจบปริญญาตรี มีครอบครัวแล้ว มีลูกหนึ่งคน อายุประมาณเจ็ดขวบ ตอนอยู่เมืองไทยเคยทำงานโรงแรม แล้วไม่ค่อยชอบระบบงาน พอดีเพื่อนที่อเมริกาชวนไปทำงานเสิร์ฟในร้านอาหารที่โน่นด้วยกัน
 นารากร ผมไปอยู่แบบโรบินฮู้ด มีเงินไป 300 เหรียญ ช่วงแรกไปทำเป็นผู้ช่วยก๊ากก่อน ต่อมาเจ้าของร้านให้เป็นคนเก็บโต๊ะ รายได้ประมาณหกร้อยเหรียญต่ออาทิตย์ คิดเป็นเงินไทยประมาณหมื่นกว่าบาท เพราะตอนที่ไป หนึ่งดอลลาร์ประมาณยี่สิบห้าบาท ส่วยค่าใช้จ่ายอย่างค่าเช่าบ้าน ค่าน้ำ ค่าไฟ รวมแล้วประมาณเจ็ดแปดร้อยต่อเดือน เงินที่เหลือส่งกลับบ้าน ถ้าไม่เกิดเรื่องขึ้นก่อน ก็ตั้งใจจะทำอีก 5-6 เดือนจะกลับเมืองไทยแล้ว "

ซึ่งเมื่อถึงตรงนี้มีโอกาสทำให้ผู้ชมเข้าใจไปในอีกทางหนึ่งได้ คุณสัญญาจึงให้ทัศนะเพิ่มเติม ด้วยการหยิบยกประสบการณ์ที่ตนรู้มา เป็นการเตือนผู้ชมด้วย ดังนี้

สัญญา ฟังเล่าเรื่องแล้วอาจจะคิดว่าง่าย ๆ ไปอยู่ อย่าให้โดนจับ เก็บเงินได้เยอะ แล้วก็กลับมา แต่จากประสบการณ์ที่ผมรู้มา ไม่ได้หมายความว่าผมไม่มีเรื่องแล้วจะไม่โดนจับ บางท่านก็ถูกตำรวจตรวจคนเข้าเมืองจับ ถูกขังและส่งกลับก็มี ไม่ใช่ว่า

ทุกคนจะโชคดียังไงนี้ เดียวไปเป็นโรงบินผู้ดก้นหมด

ตัวอย่าง ตอน ต๊ะ บอยสเก๊าท์ (5 กรกฎาคม 2544) คุณ ต๊ะ เล่าประสบการณ์มาถึงจุดที่ได้
รับบทเรียนในชีวิตที่ตระหนักรู้ด้วยตนเอง

- นารากร ได้บทเรียนที่สำคัญที่สุดในชีวิต
- ต๊ะ พระพุทธเจ้ามีมงคลชีวิต 38 ข้อ เอามาใช้เพียง 2 ข้อก็คงไม่เจอเรื่องราววุ่นวาย
แบบที่ผมเจอ ข้อ 1 ไม่คบคนพาล ไม่เข้าใกล้คนสูบบุหรี่ตั้งแต่ในโรงเรียน
ข้อ 2 ไม่อยู่ในที่ที่ไม่ควรอยู่ เช่น แหล่งที่เป็นอบายมุข แม้ว่าเราไม่ได้ทำคณก็
ต้องมองว่าทำ
- ดำรง เห็นด้วยว่าเป็นจุดที่ดีมากๆ ที่ได้ยินคนที่เป็นวัยรุ่นนพูด

คุณดำรงได้เล่าประสบการณ์ของตนร่วมด้วย มีครั้งหนึ่งจะโดนชวนไปเรือสำราญที่มี
คาสีโน ทางอโคจรของเราก็ไม่ไป พร้อมทั้งเล่าติดตลกว่า เคยเข้าไปแอบอบนวด กลัวจะไม่ได้ ออก
และยังเน้นข้อคิดสำหรับคนทั่วไปว่า

- ดำรง ที่ต้องเน้นสำหรับคนที่กำลังจะเข้ามาในวงการบันเทิง ดำรงอยู่มา 30 กว่าปีแล้ว
ไม่ใช่เป็นคนดิบต๊ะอะไร แต่เพราะว่าเราระวังตัว ทางที่ไม่ควรเข้าไปก็อย่าเข้าไป
ทั้งๆ ที่เข้าไปด้วยความบริสุทธิ์ใจ

นอกจากนี้ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดำเนินรายการกับผู้ร่วมรายการก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้
การดำเนินไปของรายการนั้นราบรื่นและไม่ขัดต่อความรู้สึกของคนดู เห็นได้ว่าผู้ดำเนินรายการ
เจาะใจนั้นจะแสดงความเป็นกันเองกับผู้ร่วมรายการเสมอ การแสดงออกทั้งที่เป็นวัจนภาษาและอ
วัจนภาษา การพูดจาให้เกียรติผู้ร่วมรายการและการแสดงท่าทีที่เป็นมิตร และการให้การยกย่อง
ต่อผู้ร่วมรายการเป็นสิ่งที่เห็นเสมอในรายการเจาะใจ มีส่วนในการสร้างความหมายในรายการ
เป็นการแสดงออกถึงความสำคัญของการถ่ายทอดประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ รวมถึงแสดงให้เห็น
ให้การให้โอกาสผู้ที่ทำผิดพลาดแล้วสำนึกกลับมาเป็นคนดีของสังคมได้ ถ้าเป็นกรณีของคนพิการ
การพูดที่ให้เกิดเกียรติและการแสดงออกของผู้ดำเนินรายการจะสะท้อนถึงความทัดเทียมกันของผู้ร่วม
รายการกับคนปกติทั่วไปได้จริง ๆ มีตัวอย่างให้เห็นในการนำเสนอตอนต่าง ๆ ดังนี้

การกล่าวให้เกียรติแก่รับเชิญและขอบคุณที่ได้ถ่ายทอดบทเรียนสำคัญของชีวิตเพื่อประโยชน์แก่ผู้ชม เช่น ตอน ต๊ะ บอยสเก๊าท์ (5 กรกฎาคม 2544) ดังนี้

นารากร คุณผู้ชมคะ คนเราเนอะคะ เมื่อก้าวพลาดไปครั้งหนึ่งในชีวิต ก้าวพลาดนั้นอาจจะเกิดขึ้นจากตนเอง หรือเกิดขึ้นจากคนอื่นก็ตาม ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในอดีตจะดีมากที่สุดเลยคะ ถ้าเกิดเราได้เรียนรู้บทเรียน และนำบทเรียนของเจ้านั้นมาถ่ายทอดเป็นบทเรียนให้แก่คนอื่น วันนี้คุณต๊ะ จะนำบทเรียนความผิดพลาด ความทุกข์ที่เกิดขึ้นตลอด 2 ปีที่ผ่านมา มาถ่ายทอดให้แก่เราฟัง แล้วก็จะเรียนสำหรับคนที่อาจจะพลังพลาดไป

นอกจากการกล่าวชมและกล่าวขอบคุณผู้ร่วมรายการโดยตรงไปตรงมาเช่นนี้ ในการใช้คำพูดของผู้ดำเนินรายการจะสร้างความเป็นกันเองกับผู้ร่วมรายการเสมอ มักจะเรียกชื่อเล่น หรือเรียกลักษณะนาม แทนตัวผู้ร่วมรายการเสมอ และยังมีการแสดงออกถึงการให้เกียรติและความเอื้ออาทรที่เห็นเป็นประจำในรายการ คือ คุณสัญญาแสดงมารยาทเลือนเก้าอี้ขยับเก้าอี้ให้แขกรับเชิญเสมอ กรณีที่แขกรับเชิญเป็นคนพิการหรือคนชราจะมีการเดินไปพยุงเข้ามาที่ที่นั่งหากต้องการความช่วยเหลือ หรือแสดงความเห็นอกเห็นใจให้กำลังใจผู้ร่วมรายการ ตัวอย่างเช่น

ตอน เซลซี ตอนที่ 2 (17 พฤษภาคม 2544) สะท้อนประสบการณ์ความผิดพลาดครั้งหนึ่งของชีวิตวัยรุ่นซึ่งพลังไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ติดยาขนาดหนัก ติดเฮโรอีน ทำให้ครอบครัวทั้งพ่อและแม่เผชิญความทุกข์หนักแสนสาหัส รายการเจาะใจได้สัมภาษณ์ความรู้สึกของคุณพ่อของเซลซี ทางโทรศัพท์ ซึ่งทำให้เกิดรู้สึกกระทบใจผู้ร่วมรายการ คุณนารากรแสดงความเข้าใจและให้กำลังใจโดยการเอื้อมมือไปจับแขนผู้ร่วมรายการไว้ เป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกที่ดีที่มีต่อผู้ร่วมรายการ

บางกรณีที่คำถามอาจจะกระทบกระเทือน หรือ สร้างความไม่พอใจ แก่ผู้ร่วมรายการ แม้ว่าจะมีการตกลงทำความเข้าใจกับผู้ร่วมรายการก่อนการบันทึกเทปแล้ว แต่การนำเสนอจะแสดงให้เห็นภาพที่ผู้ดำเนินรายการแสดงมารยาทขอภัยที่จะใช้คำถามต่อผู้ร่วมรายการก่อนเสมอ ตัวอย่างเช่น

ตอน *กระเทาะเปลือกไฮโซ ไฮซ้อ* (8 พฤศจิกายน 2544) เปิดเผยชีวิตและความคิดของคุณดารุณี กฤตบุญญาลัย ผู้หญิงที่กำลังโด่งดังในแง่เป็นสาวสังคม หรือที่เรียกว่า 'ไฮโซ ไฮซ้อ' ในช่วงนั้น เป็นข่าวมากมายตลอดช่วง 2-3 ปีนั้น โดยเฉพาะในเรื่องความโดดเด่นด้านการแต่งกาย เมื่อออกงานสังคมของเธอ ในการซักถามผู้ดำเนินรายการกล่าว ดังนี้

- สัมภาษณ์ ขอบภัย ที่ต้องถามแบบคนไม่รู้ ซึ่งอาจจะถามตรง ๆ นะครับ คำว่า ไฮโซไฮซ้อ ในมุมมองของคุณดารุณี คืออะไร เป็นอย่างไรครับ
- คุณดารุณี ไฮโซไฮซ้อ ในอดีตน่าจะหมายถึงคนที่มีฐานะมั่นคงดีในระดับเจ้านาย มีชาติตระกูลสูง ๆ แล้วก็มียานระดับที่เรียกว่าประชาชนคนธรรมดาที่ไม่ได้ไปเกี่ยวข้องตรงนั้น แล้วยุคต่อ ๆ มา เริ่มจะเปลี่ยนคอนเซ็ปต์ คำว่า 'ไฮโซ' ก็อาจจะหมายถึงคนที่มีชาติตระกูล มีการศึกษา มีฐานะการงานดีและก็มีฐานะ พอมาถึงช่วงระยะหลัง ๆ 2-3 ปีมานี้ พอเศรษฐกิจเริ่มตกต่ำก็มีบางคนฟุบลงไป บางคนก็ร่ำรวยขึ้นมา ก็มีเสียงกระแห่นะกระแหน่ว่าพวกเศรษฐีใหม่เนี่ยพอเข้ามา....
- สัมภาษณ์ อ้อ..มีประมาณผู้ดีเก่า เศรษฐีใหม่
- คุณดารุณี ...เข้ามาในสังคมมาทำอะไรให้กับสังคมบ้าง ก็ถูกกล่าวขานถึง ก็เกิดมีคำกระแห่นะกระแหน่ว่า อันนี้ไม่ใช่ไฮโซนะ เป็น'ไฮซ้อ' 'ไฮซ้อม' อะไรอย่างนี้ค่ะ
- สัมภาษณ์ ไ้กระแห่นะกระแหนที่ว่า คุณดาเคยได้เจอไหมครับว่าเขาแบ่งตัวคุณดาไว้ในพวกไหน ยังไงครับ
- คุณดารุณี เป็น'ไฮซ้อ'ค่ะ

เป็นตัวอย่างส่วนหนึ่งที่แสดงออกในรายการ แม้ว่าคำถามในรายการจะเป็นที่รู้กันว่าจะเจาะลึกอย่างตรงไปตรงมา แต่ไม่ได้ออกมาด้วยท่าทีก้าวร้าวหรือข่มขู่ผู้ร่วมรายการ แต่กลับเต็มไปด้วยการยกย่องให้เกียรติผู้ร่วมรายการที่กรุณาให้ความร่วมมือในการถ่ายทอดประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ทุก ๆ เรื่องราว มีส่วนทำให้ภาพของรายการเจาะใจยังเป็นที่น่าสนใจคนดูเสมอมา

การเปิดและสรุปเรื่อง

การเปิดรายการถือเป็นช่วงที่สำคัญมากของรายการโทรทัศน์ทุกรายการเพราะถือเป็นช่วงที่ทำให้ผู้ชมได้รู้โดยสังเขปว่ารายการนั้นจะนำเสนออะไรในตอนนั้น ๆ รายการเจาะใจก็เช่นกันถือเอาช่วงเปิดรายการเป็นช่วงที่นำให้ผู้ชมได้เข้าใจประเด็นที่จะนำเสนอตอนนั้น ได้รู้วาทิตทางการพูดคุยในวันนั้นจะเป็นไปในทางใด แจ็งวัตถุประสงค์ในการนำเสนอ ตลอดจนสาระที่จะได้นำเสนอ

แก่ผู้ชมให้ได้รับจากการชมรายการตอนนั้นจะเป็นเรื่องใด รายการเจาะใจมีวิธีการในการเปิดรายการที่ไม่ตายตัว บางครั้งใช้หลายวิธีการผสมกันไปด้วยจุดประสงค์หลักคือดึงความสนใจของคนดู ทำให้เห็นความน่าสนใจ ความสำคัญของเรื่อง และแสดงประเด็นหลักของรายการให้เป็นที่เข้าใจ มีทั้งการเปิดรายการโดยวิธีต่าง ๆ เช่น การเปิดรายการโดยการเกริ่นนำของผู้ดำเนินรายการ , การเปิดรายการโดยการใช้อุปกรณ์ประกอบหรือการสาธิต และการเสริมด้วยการตัดภาพตัวอย่างที่น่าสนใจมาปิดท้ายช่วงแรก

□ วิธีการเปิดรายการโดยการกล่าวนำของผู้ดำเนินรายการ โดยอ้างอิงกับเหตุการณ์ที่ปรากฏเป็นข่าว หรือ เรื่องที่อยู่ในความสนใจ เป็นการกล่าวเปิดรายการที่โดยทั่วไปใช้บ่อย ๆ เพื่อดึงความสนใจของผู้ชมก่อนจะนำเข้าสู่ประเด็นที่จะนำเสนอ ตัวอย่างเช่น

ตอน พล.ต.อ.สันต์ ศรุตานนท์ (7 มิถุนายน 2544) รายการได้นำเสนอเรื่องราวชีวิตตั้งแต่เล็ก การเลี้ยงดูของครอบครัว จนกระทั่งชีวิตการทำงาน ซึ่งในขณะนั้นท่านเป็นคนดังที่อยู่ในความสนใจของคนในสังคม มีคดีความที่ท่านทำอยู่มากมาย ยิ่งทำให้มีภาพของท่านปรากฏตามสื่อต่าง ๆ เป็นที่รู้จักของคนในสังคม ผู้ดำเนินรายการกล่าวเปิดรายการ ดังนี้

สัญญา	เรื่องของเจาะใจในคืนนี้ เป็นผลพวงจากคดีดัง จาก พญ.ผีสมุทร แซกรับเชิญของเราเป็นคนดังจากคดีนี้
นารากร	เป็นคนที่สืบสวนสอบสวน ท่านพล.ต.อ.สันต์ ศรุตานนท์
สัญญา	ท่านรองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ สันต์ ศรุตานนท์ พูดถึงคดีดัง ๆ อีกหลายคดีที่ท่านดูแล
นารากร	เราจะคุยกับท่านเรื่องที่แปลก ๆ ในวงการตำรวจด้วย และเรื่องแปลก ๆ ที่ท่านเจอ หลายครั้งท่านต้องใช้การสมมุติว่าเป็นคนร้ายจะคิดอย่างไร
สัญญา	วันนี้เราจะได้ยินหลายเรื่องที่แปลกในวงการตำรวจครับ

ตอน เอกชัย ศรีวิชัย (26 กรกฎาคม 2544) เปิดรายการพร้อมกับหนังสือพิมพ์ฉบับวันอังคาร 24 กรกฎาคม 2544 โดยการอ่านข่าวพาดหัวจากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ “ออกหมายจับนักร้องชื่อดัง”, ไทยรัฐ “ยิงผู้จัดการวงลูกทุ่งคู่กัดเอกชัยดับดินหลังเวที” จากนั้นผู้ดำเนินรายการกล่าวถึงจุดประสงค์การออกรายการในวันนั้นของคุณเอกชัย ศรีวิชัย

สัญญา คุณเอกชัยไม่เคยให้สัมภาษณ์สื่อสารมวลชนใดเลย ก็แสดงความอึดอัดใจ

ไม่สบายใจมายังรายการเจาะใจ อยากจะขอเวทีเจาะใจเป็นที่จะเล่า ที่จะพูด เรื่องความจริง ที่จะบอกความรู้สึก หรือสภาวะ 20 กว่าวันที่เกิดขึ้นที่เป็นข่าวว่า เป็นยังไง

- นาราการ อ้อ เป็นการสื่อสารโดยตรงระหว่างคุณเอกชัยไปถึงคุณผู้ชม ไม่ต้องผ่านสื่ออะไรแล้ว
- สัญญา ครับ โดยขอให้เวทีของเราเป็นตัวกลาง
- นาราการ รายการเจาะใจของเราเห็นว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ประชาชนให้ความสนใจ ตกเป็นข่าวมาและเกี่ยวข้องกับคนหมู่มาก เราก็ให้คุณเอกชัยมาพูด โดยบอกว่าจะพูดที่เจาะใจทีเดียว แล้วไม่พูดที่ไหนอีกแล้ว
- สัญญา เดียวมาติดตามว่าพูดที่นี่ทีเดียว สิ่งที่จะพูดนั้นเป็นอย่างไรบ้างครับ

เป็นการกล่าวนำด้วยการอ้างอิงข่าว ให้ผู้ชมทราบที่มาที่ไปของเรื่องราวที่จะนำเสนอ และบอกประเด็นที่จะนำเสนอในตอนนั้น ทั้งเรื่องผลกระทบจากข่าวและบางส่วนของคดีความ

ตอน ต๊ะ บอยสเก๊าท์ (มานิช ใหญ่เสมอ) (5 กรกฎาคม 2544) นำเสนอเรื่องราวหลังจากสองปีกว่าที่คุณต๊ะเกิดคดีความ โดยรายการในวันนั้นมีคุณดำรง พุฒตาลมาเป็นผู้ดำเนินรายการรับเชิญ ดำเนินรายการร่วมกับคุณนาราการ เปิดรายการโดยอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ ข่าวสด , เดลินิวส์ , ไทยรัฐ ฉบับวันศุกร์ที่ 13 พฤศจิกายน 2541 ซึ่งมีการพาดหัวข่าว "จับต๊ะ บอยสเก๊าท์ เมายาอี ควงปิ่น" , "กระที่บแพน...."

- นาราการ ซึ่งถึงวันบันทึกเทปทั้ง คดี 3 คดี ยกฟ้องแล้ว 1 คดี เดี่ยวจะได้คุยกัน แต่ที่ต๊ะใจที่คุณดำรงมา เรื่องวันนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับวัยรุ่น ที่อาจจะผิดพลาดไป คุณดำรงมีลูกแล้วมีประสบการณ์ที่จะให้ข้อคิดเป็นข้อเตือนใจวัยรุ่นได้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับวัยรุ่นที่หลงไปติดยาหรือหลงไปคบเพื่อนที่อาจจะทำให้เราเดินทางผิดได้
- ดำรง คิดว่ามีประเด็นที่ควรจะเป็นประโยชน์แก่สังคม
- นาราการ 2 ปีครั้งที่คุณต๊ะ หายไปจากวงการไปทำอะไรมาบ้าง

□ วิธีการเปิดรายการโดยการแสดงให้เห็นความสำคัญของเรื่อง เป็นการกล่าวแสดงเหตุผลถึงความสำคัญของเรื่องที่น่าเสนอในรายการตอนนั้น ๆ ว่าการที่ผู้ชมเลือกรับชมรายการตอนนี้นอกจากจะน่าสนใจแล้ว ยังมีผลต่อชีวิตของท่านอย่างไร มีประโยชน์อย่างไร การเปิด

รายการแบบนี้มักใช้กับประเด็นเรื่องของคุณค่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่รายการนำเรื่องราวของคุณค่ามานำเสนอไม่ใช่เพียงเพราะเป็นคนดังในกระแสความสนใจเท่านั้น แต่เป็นเพราะมีความสำคัญต่อผู้ชมด้วย นอกจากนี้ยังใช้กับเรื่องที่ต้องการให้ความรู้ หรือ เตือนภัยแก่ผู้ชมด้วย ตัวอย่างเช่น

ตอน ใครข่มขืน? (25 ตุลาคม 2544) ประสบการณ์ของหญิงสาวคนหนึ่งที่ถูกข่มขืนบนรถไฟ ความทุกข์ของเธอเกิดขึ้นต่อเนื่องภายหลังเหตุการณ์ร้ายอีกมากมาย เรื่องราวในรายการเป็นเรื่องสะท้อนปัญหาสังคม ที่ต้องการนำเสนอเรียกร้องความถูกต้อง ความเห็นใจจากคนในสังคม ต้องการให้ทุกคนเห็นความสำคัญของเรื่องที่เกิดขึ้น ผู้ดำเนินรายการกล่าวเปิดรายการ ดังนี้

- สัมภาษณ์ รายการของเราในคืนนี้ เป็นเรื่องของความเลวร้ายในสังคม เป็นตอนที่คล้าย ๆ กับ อีกครั้งหนึ่งแล้ว ครั้งหนึ่งเราเคยทำเรื่อง'รอดตายด้วยสติ' เป็นเรื่องของน้องหญิงที่เกือบจะเสียชีวิตบนรถประจำทาง กรุงเทพ-ต่างจังหวัด แต่เธอสามารถรอดตายมาได้ เหตุการณ์ครั้งนี้ก็คล้าย ๆ กัน และเกิดขึ้นอีกครั้งในสังคมไทย แต่เกิดบนรถไฟ
- นาราการ เป็นรถสาธารณะใช่ไหมคะ ครั้งนั้นน้องหญิง(นามสมมุติ)เกือบจะถูกข่มขืนในรถประจำทาง อย่างที่คุณสัมภาษณ์แล้วไป แต่ว่าเธอต่อสู้ดิ้นรน เกือบจะเสียชีวิต แต่เธอรอดจากการถูกข่มขืนมาได้
- สัมภาษณ์ ฟังดูเหมือนจะดีแล้ว
- นาราการ แต่ไม่เป็นอย่างนั้นค่ะ หลังจากรอดมาเจอคนในสังคม เธอบอกว่ายิ่งกว่าตายเสียอีก เพราะว่าคนในสังคมไม่เชื่อว่าเธอรอดจากการถูกข่มขืน กลับโดนคำถาม กลับโดนถามซ้ำซาก ไม่เชื่อว่ารอดมาได้จริง ๆ หรือเปล่า เพราะว่าสิ่งที่เราจะต้องคุยกันในวันนี้คือว่า ผู้หญิงที่พยายามต่อสู้เรียกร้องความยุติธรรมจากการถูกข่มขืน กลับจะต้องมาเจออะไรในสังคมบ้าง
- สัมภาษณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกรณีทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นคู่กรณี ตำรวจ เจ้าหน้าที่บุคลากรทางการแพทย์ ด้านกฎหมาย หรือ เพื่อนร่วมงาน คนที่ทำงานด้วยกัน สิ่งเหล่านี้จะมีอิทธิพลให้กับท่านผู้หญิงท่านอื่น ๆ หรือไม่
- นาราการ รวมทั้งผู้บริหารในบริษัทขนส่งมวลชนอะไรต่าง ๆ ด้วย ใช่ไหมคะ
- สัมภาษณ์ ครับ...เดี๋ยวเรากลับมา

รายการในตอนนั้นเปิดรายการด้วยบรรยากาศจริงจัง เน้นให้ผู้ชมเห็นคล้อยตามความสำคัญขงเรื่องว่าเป็นเรื่องระดับที่คนในสังคมต้องช่วยกันดูแล โดยมีการอ้างถึงเหตุการณ์ลักษณะเดียวกันที่เคยนำเสนอไปแล้วด้วย

ตอน แฉกลโกงการพนัน (24 พฤษภาคม 2544) การนำเสนอการโกงการพนันที่มีอยู่ในทุกบ่อน ทุกที่ที่เปิดให้เล่นการพนัน ซึ่งรายการมีอดีตเขียนพนันที่โกงมาแล้วทั่วประเทศ เปิดรายการดังนี้

- สัญญา เรื่องราวของเจาะใจในคืนนี้ เป็นสิ่งที่อยู่คู่กับคนไทย เขาว่าคนไทยรักอิสระเสรี มีความคิดเป็นของตนเอง เพราะฉะนั้นเมื่อความคิดเห็นใดไม่ตรงกัน...การพนันจึงเกิดขึ้น
- นาราการ (พยักหน้าเห็นด้วย) อ้า...ถ้าเธอว่าอย่างนั้น...มาพนันกันใหม่ล่ะ??...
- สัญญา วันนี้สิ่งที่เราจะพูดนั้นเป็นสิ่งที่อยู่คู่คนไทยมาช้านาน แม้ว่าจะมีคำสอน คำเตือน คำบอก มีคำขู่ หลาก ๆ อย่างก็ตาม แต่การพนันก็ยังอยู่คู่กับเรามาตลอด
- นาราการ มีการพนันอยู่สองอย่างที่เล่นกันอยู่ในทุกวงการ คือ ไฮโลกับไพ่ไฮ้หมะคะ
- สัญญา ครับ เป็นการพนันที่ใหญ่ครับ เล่นกันมากมายทั้งในประเทศและนอกประเทศก็ยังเล่นกันด้วย.....
- วันนี้เราจะแฉเรื่องราวของกลโกงของการพนันครับ และแฉเรื่องราวของชีวิตของคนที่ยากเป็นเขียนพนัน ดูสิว่าจะมีชีวิตรูปแบบไหน อย่างไร ย้านิดหนึ่งนะครับ ใครที่ชมอยู่แล้วคิดว่า "เอาละต่อไปนี้ เราดูแล้วเราจะได้จำไปโกง ที่ไหนก็ตาม จะได้มีเงินเยอะ ๆ ".....เราแฉหมด แต่เราไม่ได้แฉวิธีโกงนะครับ แต่แฉให้ท่านรู้ว่ามันมีการโกงอยู่ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นถ้าหวังจะมีความสุข มีชีวิต มีเงินทองจากด้านนี้ อย่าหวังเลยครับ มันมีการโกงอยู่ตลอดเวลา ทุกที่ และทุกบ่อนด้วย
- นาราการ บอกตรง ๆ นะคะว่า เมื่อมีการโกงแบบนี้ อย่าหวังว่าเราจะมีทางรวยทางลัดจากการพนัน ไม่มีทาง ทุกคนบอกว่าไม่มีทาง บางคนคิดว่าถ้าเราไปเล่นการพนันเราถูกโกงนั้น งั้นเราไปเป็นเขียนโกงไพ่ดีไหม จะมีโอกาสรวยบ้าง
- สัญญา ก็จะได้รับทราบกันครับว่า ชีวิตของคนที่เป็นเขียนโกงนั้น จะมีความสุขหรือไม่อย่างไร ต้องหนีขนาดไหน มีเพื่อนเสียชีวิตไปแล้วก็คน ถูกปิ่นจ้อหัวจะยิง ต้องหนีตำรวจ ต้องอยู่กับความรุนแรง ที่รอดชีวิตมาได้ก็นับว่าดีแล้ว แม้ว่าจะไม่มีชีวิตครอบครัวที่มีความสุข ไม่มีเงินทองเก็บ ไม่มีความสุขในบ้านปลายก็แล้วแต่ะครับ
- นาราการ ไม่มีทางมีความสุข เพราะว่าการเล่นการพนันมันผิดกฎหมาย ผิดพรบ.การพนัน

ถ้าพูดกันง่าย ๆ คือ จนทั้งเงิน จนทั้งความสุขค่ะ ชีวิตนี้ความสุขหายากจริง ๆ ค่ะ
ถ้าเล่นการพนัน

□ วิธีการเปิดรายการด้วยคำถามของผู้ดำเนินรายการ หลายครั้งที่เจาะใจเปิดรายการด้วยลักษณะใช้ 'คำถาม' จะเป็นการถามนำระหว่างผู้ดำเนินรายการทั้งสอง รวมทั้งถามผู้ชมด้วยเช่นกัน จะเป็นการโต้ตอบเหมือนบทละคร เป็นการชี้แนะให้คิดถึงเรื่องที่กำลังจะนำเสนอ การแลกเปลี่ยนความคิดระหว่างผู้ดำเนินรายการทั้งสอง จะมีส่วนดึงความคิด ความสนใจของผู้ชมให้มาสนใจคำถาม คิดตาม มีความคิดเห็นกับเรื่องดังกล่าวแตกต่างกันไป ถูกดึงให้คล้อยตามไปจนกระทั่งให้ความสนใจกับเรื่องที่รายการกำลังจะนำเสนอต่อไป สำหรับบรรยากาศของการตั้งคำถามเปิดรายการนั้น มีทั้งบรรยากาศสนุกสนาน และบรรยากาศหนัก ค่อนข้างจริงจังก็มี ตัวอย่างของการเปิดรายการด้วยคำถาม เช่น

ตอนของ คุณอัจฉราพรรณ ไพบูลย์สุวรรณ (23 พฤศจิกายน 2543) เปิดรายการ ดังนี้

สัญญา คินนี้จะเริ่มรายการด้วยคำถาม ถามท่านผู้ชม ถามคุณนารากรด้วย ถามว่าถ้านึกถึงวงการบันเทิง คุณจะนึกถึงอะไรบ้างครับ

นารากร ก็คือ "โลกแห่งมายา" เป็นโลกที่ไม่จริง มีแต่คนสวย คนหล่อ แต่งตัวสีฉูดฉาด นี่ดูอันนี้ สีแดง (ให้ดูการแต่งกายของตนเอง-หัวเราะ) ก็วงการมายาไปคะ เครื่องประดับอะไร แต่งเนื้อแต่งตัว ถ้าเป็นละครหรือภาพยนตร์ก็จะมี พระเอก นางเอก มีผู้ร้าย มีตัวโกง มีตัวอิจฉา

สัญญา คือ เราจะเห็นอะไร...จริง ๆ เป็นยังไงไม่รู้ รู้แต่ว่าจะเห็นการปรุงแต่งเกิดขึ้นมาหมดเลย

นารากร ค่ะ แล้วก็คนในวงการมายา ต๊ะรู้สึกเองนะคะ จริงๆ เป็นอย่างไรไม่ทราบ ต๊ะเห็นว่าเขาอยู่หน้าจอบางครั้งเป็นอย่างนึง ต้องพูดอีกอย่างนึง คิดอีกอย่างนึง แสดงอีกอย่างนึง แต่พออยู่หลังฉากที่คนไม่เห็น อาจจะเป็นอีกอย่างนึง สามารถจะเปลี่ยนแปลงตัวเองได้ เป็นจริงใหม่คะ

สัญญา ครับ ดูอย่างผมเนี่ยสะ หน้าจอซีเหว่ แต่ถ้าเจอข้างหลังอย่าให้พูด..อู๋...
เข้า คำถามที่หนึ่งผ่านไป คำถามที่สอง ถ้าพูดถึงพุทธศาสนา พูดถึงธรรมะ คุณต๊ะนึกถึงอะไรครับ

นารากร โอ้โห...คนละด้านกับวงการมายาเลย เพราะว่าพุทธศาสนาหรือธรรมะ เป็นโลกแห่งความจริง เป็นโลกที่เป็นสีขาวบริสุทธิ์เลยนะคะ แล้วก็คนที่เข้าไปในโลกแห่ง

พุทธศาสนาจะมีสมาธิ มีจิตใจตั้งมั่น แล้วก็สงบเงียบ มันไม่ได้ใกล้ชิดกันเลยนะ
ที่ดูถามทำไมล่ะ

สัญญา เหมือนอยู่ห่างกันพอสมควร ฝั่งหนึ่งไม่สงบ ฝั่งหนึ่งสงบเงียบ แต่ว่าทั้งสองฝั่งนี้รวม
อยู่ในคน ๆ เดียวกันได้ คน ๆ นี้เป็นผู้ที่อยู่ในวงการบันเทิง รับบทที่จะต้องมียกเลศ
มาก ๆ อย่างบท คนไม่ดี คนขี้เมา แม่เล้า โสเภณี อะไรก็แล้วแต่ที่จะต้องมียกเลศใน
ตัว อารมณ์ไม่ปกติ

นาราการ อันนั้นก็คือโลกในวงการมายาของเขา

สัญญา ครับ แต่อีกขณะเดียวกันชีวิตจริงปกติมันอยู่ในโลกของพุทธศาสนา ปฏิบัติธรรม
ฟังธรรมะ ทำบุญทำทาน กินมังสะวิรัติ คน ๆ นี้สองอย่างรวมอยู่ในคน ๆ เดียวกัน
ได้ พุทฺธอย่างนี้ คนในวงการบันเทิงหลายคนนี่ก็ออกแล้วว่าพุทฺธถึงใคร คุณจี
อัจฉราพรรณ ไพบูลย์สุวรรณ

นาราการ คนนี้ตะรุ้จัก เคยทำงานร่วมกัน สมัยเมื่อ 6 ปีที่แล้ว ตะยังไม่ได้มาอยู่หน้ากล้อง
อย่างนี้ เป็นคนเขียนบทสารคดี เป็นโปรดิวเซอร์รายการสารคดีรายการหนึ่ง ออก
อากาศทางช่อง 5 นี้ เซียที่จีมาเป็นพิธีกรในรายการ ในขณะที่ทำงานที่จีก็จะสอน
เรื่องของการใช้ชีวิตอยู่ในโลก เรื่องของการทำงาน จะมีคำสอนมาเรื่อย ๆ เลย ที่
สำคัญที่จีจะเป็นมังสะวิรัติ ไม่ทานเนื้อสัตว์เลย (เน้นเสียง)

สัญญา แม่แต่น้อย...ไม่ใช่เชียเซ่อ...

นาราการ ไม่ใช่เลย ไม่กินเลย น้ำแกงที่ต้มกระดูกหมู อะไรก็ไม่ทานเลย

สัญญา อย่างนั้นแสดงว่าคุณตะเห็นด้วยว่าสองอย่างนี้รวมอยู่ในคน ๆ เดียวกันจริง ๆ

นาราการ ใช่คะ แล้วก็เจอเมื่อ 6 ปีที่แล้ว กับตอนนี้ก็ยังเหมือนเดิมไม่เคยเปลี่ยนแปลงคะ

สัญญา อย่างหนึ่งที่ชัดเจนอีกด้วยครับ ก็คือ งานการไม่เคยขาดสายเลย มีผลงานมา
เรียกว่าออกทีวีมาตลอด หลายสิบปีที่ผ่านมา

วันนี้เราจะได้รู้จักตัวเธออย่างชัดเจน

นาราการ ตะรู้มาอีกอย่างหนึ่งด้วยนะคะว่า เป็นดาราที่มีผลงานดีเด่น เขาบอกว่าค่าตัวใน
การแสดงแต่ละเรื่องมากกว่านางเอกเสียอีก

สัญญา โห...จริงหรือเปล่าครับ

นาราการ เดียวลองถามดูคะ

ตอนของคุณอัจฉราพรรณนี้เป็นการถามนำ ให้ใช้ความคิดเทียบเคียงสิ่งที่มีความรู้เคยเดิม
ชี้ให้เห็นความไม่เข้ากันของสองสิ่งตามความรู้เดิมนั้น ทำให้ผู้ชมคล้อยตามแล้วดึงเข้าสู่ประเด็น
แนะนำถึงผู้ร่วมรายการ เป็นวิธีการหนึ่งในการเปิดรายการด้วยคำถาม

ยังพบการเปิดรายการโดยการกล่าวถึงเรื่องราวก่อนแล้วจึงคำถามให้ผู้ชมคิด ตัวอย่างเช่น ตอน 'ไม่มีคำว่า'แก่เกินเรียน' (14 ธันวาคม 2543) เรื่องราวของคุณวาสนา แสงทรัพย์ อายุ 20 ปี แล้วเพิ่งมีโอกาสได้เข้าเรียนหนังสือ ในชั้น ป.1 ด้วยความใฝ่รู้ที่ไม่มีคำว่าสายเกินไปที่จะเรียน สำหรับเธอ การเปิดรายการในตอนนั้น

นาราการ ช่วงแรกนี้ เราจะพิสูจน์ให้เห็นว่าไม่มีอะไรเป็นอุปสรรคในการเรียน บางคนบอกว่า แหม แก่แล้วไม่ยากไปเรียน อายเด็ก อาจคนอื่น

สัญญา แก่เกินเรียน อายที่จะต้องไปเรียน

นาราการ บางคนก็บอกว่าบางทีไปเรียนกับเด็ก ๆ กลัวเด็กจะล้อ กลัวเพื่อนจะล้อ เราจะมาคุยกันว่าถ้าเรามีความอดทน มีความมุ่งมั่นจริง ๆ ไม่อายที่จะเรียน ไม่อายที่จะรู้ ไม่อายที่จะได้รับเรื่องดีดี บางคนนี่เรื่องไม่ดียังไม่อายเลยนะคะ

สัญญา อ้อ..หรืออะ(หัวเราะ).....จริง ๆ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ถูกยกขึ้นมาเยอะว่าเราอย่าอายที่จะทำความดี ทำเรื่องดีดี แต่บางทีมันทำไม่ได้ บางทีหลาย ๆ อย่างทำให้ทำไม่ได้ ผมกำลังจะบอกว่า ผมเองก็เป็นเหมือนกันคุณต๊ะ...หลายครั้งเวลาไปนั่งคุยกับคนอื่น 5-6 คน สมมุติเขาคุยกันเรื่องวิชาการบางเรื่องที่เราไม่รู้เรื่อง... บางครั้งนะครับ....เราต้องทำท่าทางเหมือนไม่รู้เรื่อง

นาราการ เราต้องทำเป็นแบบ... "อ้อ"....

สัญญา หรือคุยแล้วมีฝรั่งอยู่ในนั้นแล้วพูดเร็วมาก เราก็ยังต้องทำท่า "อ้ออ้อ" (พยักพยิด) ...ไม่รู้เรื่องเลย..ก็ทำเหมือนกัน คุณต๊ะเคยบ้างไหมอย่างที่เราเล่า

นาราการ เคยคะ บางทีพอครูสอนเราจะไม่เข้าใจแต่ไม่กล้าถาม

สัญญา ครูถาม "มีใครไม่รู้ไหม?"

นาราการ ไม่กล้า เพราะไม่เห็นมีใครยกมือ กลัวเพื่อนจะว่าเราไม่รู้ อยู่คนเดียว อายที่จะถาม เพราะฉะนั้นบางครั้งถ้าเราไม่ถามเราก็จะไม่รู้

สัญญา กลับไปถามท่านผู้ชมบ้างครับ ถ้าท่านอายุ 20 หรือ 30 ปี อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ท่านผู้ชมอายไหมครับที่จะต้องไปเรียนหนังสือกับเด็ก ป. 1 ตัวเล็ก ๆ ป.2 ถ้าอาย ท่านผู้ชมจะเสียเรื่องดีดี เสียโอกาสดีดีหลาย ๆ อย่างในชีวิต วันนี้ขอรับเชิญของเราไม่อายที่จะทำเรื่องดีดีครับ

เป็นการเกริ่นนำด้วยการสนทนาเทียบเคียงประสบการณ์ของตนที่คนทั่วไปมีโอกาสพบเจอ และรู้สึกอย่างนั้น แล้วใช้คำถามตรงสู่ผู้ชมในลักษณะเปรียบเทียบให้ใช้ความคิด ดึงให้คล้อยตาม ก่อนแนะนำผู้ร่วมรายการ เป็นอีกวิธีการหนึ่งในการเปิดรายการโดยการเกริ่นของผู้ดำเนินรายการ

□ การเปิดรายการโดยการใช้อุปกรณ์ประกอบหรือการแสดงสาธิต เป็นวิธีการนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจผู้ชมให้เห็นภาพชัดเจน ก่อนที่จะอธิบายเพิ่มเติมด้วยการเกริ่นของพิธีกร

ตัวอย่างเช่น ตอน แฉเบื้องหลังคนทรงเจ้า (25 กันยายน 2540) เปิดรายการด้วย โต้ะบูชา และฉากแบบที่เห็นกันในสำนักคนทรงเจ้าทำให้บรรยายภาคดูเคร่งครึมน่าเชื่อถือ มีคนหลายคนทำทางจริงจังกับการทำพิธีเชิญเจ้าลงมาประทับร่างทรง ต่อมาผู้ที่เชื่อว่าเป็นร่างทรงมีอากัปกริยาแตกต่างจากเดิมคล้ายกลายเป็นอีกคนหนึ่ง ซึ่งมีท่าทางสูงอายุ มีอิทธิฤทธิ์ และมีผู้นำชุดแบบเทพเจ้าจีนคนหนึ่งมาให้เปลี่ยน จากนั้นผู้คนรอบข้างที่ร่วมทำพิธีกราบกรานอ่อนน้อม แล้วร่างที่เชื่อว่าเทพเจ้ามาเข้าทรงซึ่งไปที่กลุ่มผู้ชมที่นั่งอยู่ทันใดนั้นก็มียอากัปกริยาคล้ายกับกำลังจะมีเทพเจ้าอีกองค์มาเข้าทรง

สัญญา ถ้าบอกว่าสิ่งที่ได้เห็นไปนั้นไม่มีเรื่องของอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ ไม่มีเจ้าใด ๆ ทั้งสิ้น เป็นเรื่องของการแสดง จะมีความรู้สึกอย่างไร ท่านจะคิดอย่างไรต้องถามคนที่กำลังทรงอยู่

(พิธีกรทั้งคู่เดินเข้าไปหาร่างคน)

สัญญา ท่านเป็นใครครับ

ร่างทรง จิ้ง (พุดสำเนียงจีน)

ดำรง จิ้งนี่เป็นใครครับ

ร่างทรง ท่านบอกว่าท่านเป็นเทพเจ้าอยู่บนสวรรค์ ลงมาช่วยมนุษย์ให้ฉลาด ไม่ต้องถูกเจ้าหลอก ไม่ต้องถูกใครหลอก (พุดสำเนียงจีน โดยมีลูกศิษย์ช่วยแปล)

สัญญา ช่วยมาก็ปีแล้วครับ

ร่างทรง ประมาณ 25 ปีกว่าแล้วครับ (พุดสำเนียงจีน โดยมีลูกศิษย์ช่วยแปล)

สัญญา ชื่อจริงชื่ออะไรครับ

ชูชาติ ชูชาติ งามการ (พุดเป็นเสียงปกติ)

ดำรง ท่านเข้าใจภาษาเราไหม สรุปลงแล้วการทรงเจ้าเป็นการแสดง

ชูชาติ ครับ ตลอด 26 ปีที่แสดงอย่างนี้ เพื่อจะนำข้อมูลมาเปิดเผยให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบว่า การทรงเจ้าที่เคยเห็นกันมนุษย์ทั่วไปสามารถทำได้ ถ้ารู้จักเรียนรู้เทคนิค ไม่มีคาถาไสยศาสตร์ มนต์ดำอะไรเลย

สัญญา แล้วอีกท่านล่ะครับ เมื่อกี้เห็นนั่งดูอยู่ พอคุณชูชาติชี้วิญญาณมาเข้าหรือครับ

ขุนทอง ผมอยู่คนเดียวกับคุณชูชาติ ตอนจะชี้ให้ใครเข้าทรงเขาต้องชี้มาที่ผม และผม

	จะเป็นเจ้าหนี้ให้สงทันที่
ดำรง	ชื่ออะไรครับ
ขุนทอง	ขุนทอง พันธมิตร
สัญญา	ว่ากันว่าในประเทศไทยมีสำนักทรงเจ้าเข้าผี ไม่ว่าจะแบบไทย แบบจีน หรือชาติไหนก็ตาม มากกว่า 100,000 สำนักขึ้นไป และมีทุกจังหวัด ที่มีเงินทุนหมุนเวียนจากผู้มีความเชื่อถือสร้างเป็นตำหนักใหญ่โตก็มีมาก ข้อมูลจากศูนย์วิจัยธนาคารกสิกรไทยบอกว่า มีเงินทุนหมุนเวียนในกิจการนี้ประมาณ 200 ล้านบาทต่อปี มากกว่างบประมาณของกระทรวงหลายกระทรวงด้วยซ้ำ
ดำรง	คงได้ยินจากปากของคนทรงเจ้าแล้วว่า ไม่ได้มีเรื่องจิตวิญญาณไสยศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะฉะนั้นสิ่งที่เราจะคุยกันจึงไม่ใช่เรื่องเทพเจ้าหรือวิญญาณ

เป็นการเปิดรายการที่ถ่ายทอดความหมาย ทำให้ผู้ชมเข้าใจประเด็นหลักของเนื้อหาที่จะนำเสนอในตอนนั้น ๆ รวมถึงสร้างความสนใจด้วยการแสดงสาธิต ซึ่งเป็นภาพการเข้าทรงที่ผู้ชมคุ้นตา หลายกลุ่มเชื่อและศรัทธาในเรื่องนั้น ๆ แต่รายการกำลังนำเสนอในอีกทางหนึ่งด้วยเจตนาของผู้ร่วมรายการ (คุณชูชาติ) ที่จะเปิดเผยเรื่องราวที่ทำให้คนเลิกมงาย

นอกจากนี้ยังมีอีกหลายตอนที่เปิดรายการด้วยการแสดงสาธิต อาทิเช่น ตอนของ น้องพี มิกจิก (8 กุมภาพันธ์ 2544) น้องพี หรือ เด็กชายประสิทธิ์โชค มานะสันต์ชาติ นักแสดงตลกที่อายุน้อยที่สุดในประเทศไทยขณะนั้น เปิดรายการโดยการแสดงความสามารถการแสดงตลกร่วมกับ จาตุรงค์ มิกจิก , ตอน ตลกดาวรุ่ง (11 ตุลาคม 2544) เปิดรายการโดยการแสดงตลกของ ยาว ลูกหยี และ ชมเชย ดอกกระโดน สองนักแสดงตลกที่มีแนวทางการแสดงต่างกัน ยังมีอีกหลายตอนที่เปิดด้วยการแสดง ทั้งคุณชินทร์ นันทนาคร ตอน ชีวิตดังเพลง (20 กันยายน 2544) , คุณลูกนก สุภาพร ร้องเพลงคุณลำไย เปิดรายการ ตอน คุณลำไย (14 มิถุนายน 2544) และ ตอน แอ๊ด คาราบาว (12 เมษายน 2544) ซึ่งเป็นการร้องเพลงแนวเพื่อชีวิตโดยคุณแอ๊ด คาราบาว เปิดรายการในตอนนั้น ซึ่งการแสดงเปิดรายการนี้จะเป็นการแสดงความสามารถที่บอกถึงตัวตนของผู้ร่วมรายการในแบบที่ผู้ชมทั่วไปรู้จักดีอยู่แล้ว ไม่ได้เป็นการปรุงแต่งให้ผู้ร่วมรายการต้องแสดงความสามารถอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงเพื่อเป็นสีสันในรายการเท่านั้น

เปิดรายการด้วยการแสดงอุปกรณ์ประกอบ เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่รายการเจาะใจ

ใช้เพื่อเป็นการทำให้ผู้ชมสนใจเรื่องราว ตัวอย่างเช่น ตอน มุ่งมั่นแม่ก้าวยาก (15 กุมภาพันธ์ 2544) เปิดรายการโดยผู้ดำเนินรายการ นำสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับแซ่กับเชิฐซึ่งดูแล้วไม่น่ามีความเกี่ยวข้องกันเลยมาแสดง อันได้แก่ ไม้ค้ำยัน และหลอดยาบรรจุมอร์ฟีน

นอกจากนี้ยังมีการเสริมด้วยการตัดภาพตัวอย่างที่น่าสนใจมาปิดท้ายช่วงแรก ช่วงเปิดรายการจะเป็นช่วงเดียวของรายการที่มีการตัดภาพ Highlight เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในตอนนั้นมาให้ผู้ชมได้ดูเป็นตัวอย่างก่อน พร้อมทั้งขึ้นตัวหนังสือ "ติดตามชม" ทำให้เรื่องราวน่าสนใจยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น

ตอน คนเคยบ้า (15 พฤศจิกายน 2544) เรื่องราวของคุณसानนท์ ศิริสมสกุล ที่เคยป่วยทางจิต แยกตัวออกจากสังคมนานถึง 6 ปี ต้องเข้ารับการรักษาว่าจะหายเป็นปกติ หลังจากกล่าวเปิดรายการแล้ว รายการเจาะใจยังตัดภาพตัวอย่างการสัมภาษณ์ก่อนปิดช่วงที่ 1 ดังนี้

สัญญา	คุณได้ยินเสียง
นาราการ	หูแว่ว ๆ ได้ยินเสียงคนอื่น
สัญญา	อยู่คนเดียวแต่ได้ยินเสียงคนอื่นได้
คุณसानนท์	อ้อ...นั่นเป็นช่วงที่ใกล้จะไปโรงพยาบาลเต็มทนแล้ว...เกิดนึกว่าตัวเองโดนคุณไสย
สัญญา	นึกว่าตัวเองโดนคุณไสยอะไรพวกนี้ กลัวไหมครับตอนนั้น
คุณसानนท์	กลัวครับ
นาราการ	แต่พอเราได้ยินเสียงเราก็ทำตามทุกครั้ง
คุณसानนท์	ครับ
นาราการ	เขาบอกให้เดินรอบบ้าน ให้ถอดเสื้อก็ทำ
คุณसानนท์	ครับ

ตอน คุณอัจฉราพรรณ ไพบูลย์สุวรรณ (23 พฤศจิกายน 2543) ซึ่งรายการนำเสนอการใช้ชีวิตตามหลักพุทธศาสนา สมณะ เรียบง่ายและมีสติ ซึ่งต่างจากภาพงานการแสดงที่เธอรับบทบาทจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจนำเสนอต่อคนดู ก่อนปิดเบรกแรก ได้ตัดภาพความสนุกในรายการมาเป็นตัวอย่าง คือ ภาพคุณวสันต์ อุตมะโยธิน ที่มาร่วมเล่าในรายการ และยังทำให้บรรยากาศคึกครื้นตัดภาพตอนคุณโหน่ง(วสันต์) แซวคุณอัจฉราพรรณอย่างสนุกสนานมาให้ดูก่อน เพื่อดึงความสนใจของคนดูให้ติดตามชมช่วงต่อไป

ตอนที่สุดของแม่ (22 เมษายน 2542) การนำเสนอเรื่องราวการทุ่มเทเวลาและทุกอย่างในชีวิตเพื่อดูแลลูกสองคนที่มีอาการป่วย ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ รายการมีการตัดภาพตัวอย่างซึ่งชวนให้ผู้ชมติดตามต่อไป โดยตัดภาพช่วงหนึ่งของการดำเนินการสัมภาษณ์ ดังนี้

- สัมภาษณ์ อยากจะเรียกว่าเป็นที่สุดของชีวิตผู้หญิงคนหนึ่ง เป็นที่สุดของชะตาชีวิต
- ผศ.ทิพย์วัลย์ ผ่าตัดด่วนแล้วอาการหนักมาก..ซ็อคไป...เกิดผลกับ'ตา' ไม่ใช่'สมอง' อย่างเดียว
วันนั้นพ่อเขาไม่อยู่ อยู่ไปก็คิดว่าทำไมต้องมาเกิดกับเรา จะอยู่ไปทำไม ชักไม่
อยากอยู่
- สัมภาษณ์ ครอบครัวนี้อะไรมีความสุขที่สุดครับ
- ผศ.ทิพย์วัลย์ อยู่กัน พ่อ-แม่-ลูก ด้วยความราบรื่น ลูกพัฒนาขึ้นนิดหนึ่งเราก็อิ่มใจ

เป็นถ้อยคำเน้นให้ที่กระทบความรู้สึกคนดู ชักชวนให้ติดตามว่าผู้ร่วมรายการจะผ่านทุกขุ
สาหัสนี้ไปได้อย่างไรต่อไป สามารถอยู่กับความทุกข์นี้ได้อย่างไร

การเปิดช่วงที่ 2 ของรายการ ก่อนเข้าสู่การสัมภาษณ์นั้นลักษณะที่เห็นเป็นประจำในการ
นำเสนอ คือ ยังคงเป็นช่วงย้ำให้เห็นถึงความสำคัญของประเด็นที่นำเสนอ และเพิ่มเติมความเข้ม
ขันของข้อมูล ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การอ้างอิงสถิติหรือข้อมูลที่เชื่อถือได้เพิ่มเติม การอ้างสุภาษิต
ที่เคยได้ยินเสมอ การกล่าวถึงความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับผู้ชม ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างการเปิดช่วง
ในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่

□ ตัวอย่างการเปิดช่วงโดยการบอกความสำคัญของเรื่อง

ตอน พล.ต.อ.สันต์ ศรุตานนท์ (7 มิถุนายน 2544) นอกจากเปิดรายการให้น่าสนใจ
เพราะเป็นคนดังในกระแสแล้ว เมื่อเปิดช่วงที่ 2 ของรายการ ยังย้ำความสำคัญของเรื่อง
นำเสนอด้วย ดังนี้

- สัมภาษณ์ ท่านผู้ชมครับ ผมเชื่อว่า คนเราทุกคน มีวิถีการใช้ชีวิต มีอำนาจ มีหน้าที่แตกต่างกันไป แต่จะมีคนกลุ่มหนึ่งที่รายการเจาะใจอยากพูดคุยด้วยมาก ก็คือ กลุ่ม
คนที่ด้วยอาชีพของเขา ด้วยการทำงาน หรือ ด้วยวิถีการใช้ชีวิตของเขานั้นมีผลต่อ
สังคมส่วนใหญ่ พุดง่าย ๆ แบบชาวบ้านก็คือ ชีวิตของชาวบ้าน ความเป็นอยู่

ความทุกข์ ความสุข ขึ้นอยู่กับเขา เพราะฉะนั้นเราพยายามจะสัมภาษณ์ท่าน นายกรัฐมนตรี หลายรุ่น หลายท่าน สำเร็จบ้างไม่สำเร็จบ้าง แขกรับเชิญของเราในวันนี้เป็นอีกคนหนึ่งที่อยู่ในกลุ่มนี้ กลุ่มคนที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของเรา ว่าจะดีหรือไม่ดีอย่างไร.....(เชิญพบกับแขกรับเชิญ)

เป็นการกล่าวถึงความสำคัญของผู้ร่วมรายการว่ามีความเกี่ยวข้องต่อชีวิตคนในสังคมทั่วไปอย่างไร

□ ตัวอย่างการเปิดช่วงสัมภาษณ์ที่จะนำเสนอ

ตอน พลร่มหญิง (15 พฤศจิกายน 2544) เรื่องของ ส.ต.อ.หญิง สายฝน ชิงรัมย์ พลร่มหญิง กองกำลังการสนับสนุนทางอากาศ ตำรวจตระเวนชายแดน หลังจากเปิดรายการโดย ยกเอาความสามารถหลายอย่างมาพูด เช่นการยิงปืนขณะขี่มอเตอร์ไซด์ โดดหอสูง เป็นต้น

สัญญา แขกรับเชิญของเราทำสิ่งที่คุณตะพูดได้หมด แต่ไม่ได้ทำตัวเอง เกิดจากการฝึกฝน

นาราการ และเป็นกรฝึกฝนอย่างหนักที่เดียวคะ

เมื่อเปิดช่วงดำเนินการสัมภาษณ์มีการสัมภาษณ์ที่จะนำเสนอโดยการอ้างถึงภษิต ดังนี้

สัญญา ท่านผู้ชมครับ เวลาเราพูดถึง เรื่องของความสามารถของมนุษย์นี้ะครับ มันมีการเปรียบเทียบไว้หลายอย่างทีเดียว มีภษิตของประเทศตุรกี ที่บอกไว้ว่า มนุษย์นั้นแข็งแรงกว่าเหล็ก แข็งยิ่งกว่าหิน แต่ว่าในบางครั้งก็บอบบางยิ่งกว่ากุหลาบ คือ มนุษย์แปรเปลี่ยนได้หลายอย่าง และอย่างทีเขาพูดกันว่าจิตใจสามารถบังคับให้ร่างกายเป็นอะไรก็ได้ ทำอะไรในสิ่งทีไม่น่าจะทำได้ก็ทำได้

นาราการ ถ้าเกิดว่าจิตใจแข็งแรง ร่างกายก็แข็งแรงไปด้วย

สัญญา แขกรับเชิญของเราในวันนี้ เป็นเรื่องทีตอบภษิตนี้ได้ชัดเจนมากที่สุดทีเดียว

แขกรับเชิญสวมเครื่องแบบชุดพรางซึ่งใช้เวลาฝึกมาร่วมรายการ

ตอน แฉกลโกงการพนัน ตอนที่ 1 (24 พฤษภาคม 2544) เปิดช่วงที่ 2 ด้วยการอธิบายความหมายคำสำคัญ ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่น่าเสนอ เพื่อให้เห็นถึงความหมายของเรื่องที่น่าเสนอชัดเจนขึ้น ดังนี้

สัญญา การพนันเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งที่เรียกว่า 'อบายมุข' ที่มึงงานไปเปิดพจนานุกรมมา 'อบาย' แปลว่า ที่ที่ปราศจากความเจริญ ที่ที่มีความฉิบหาย ไม่ได้อยากจะพูดคำหยาบนะครับ ถ้าน้อง ๆ ฟังอยู่คำนี้เป็นคำที่ไม่สุภาพนัก แต่ว่าในพจนานุกรมเขียนไว้อย่างนั้น 'อบายมุข' ก็คือ หนทางสู่ความฉิบหาย ซึ่งมีอยู่ 6 อบายมุขด้วยกัน คือ น้ำเมา เทียวกลางคืน ดูการเล่น...ซึ่งผมยังไม่รู้ว่าคืออะไร ใครรู้ช่วยเขียนมาบอก....เล่นการพนัน คบคนชั่วเป็นมิตร เกียจคร้าน หนึ่งในนั้นคือ การพนัน ซึ่งเป็นเรื่องใหญ่มาก มีทั้งตั้งใจจะพนัน หรือ เอาเข้าไปเกี่ยวข้องกับวงการกีฬา ก็เป็นอันเดียวกัน

แขกของเรานั่งอยู่ตรงนี้แล้ว ยินดีจะนำประสบการณ์ทั้งหมดที่เจอเจอในชีวิต มาฝากเตือน เป็นอุทหรณ์ว่า ชีวิตนักพนันนั้นจะเป็นอย่างไร คุณอัน (ชื่อสมมุติ)

□ ตัวอย่างการเปิดช่วงด้วยการอ้างข้อมูลทางสถิติ

ตอน ใครข่มขืน (25 ตุลาคม 2544)

นารากร คุณผู้ชมคะ เมืองไทยที่เป็นเมืองพุทธนี่นะคะ มีเรื่องที่ไม่น่าเชื่อหลายอย่างเลยคะ มีข้อมูลของศูนย์ข้อมูลสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เมื่อปี 2543 คุณสัญญา เชื่อไหมคะ ในข้อมูลเขาบอกว่าทุกชั่วโมง มีผู้หญิงไทย 1 คน โดนทำร้าย แปลว่า 24 ชั่วโมงผ่านไปก็ 24 คน และทุก 2 ชั่วโมง มีผู้หญิงไทย 1 คนถูกข่มขืน เป็นข้อมูลที่น่าตกใจมากทีเดียว

สัญญา ผมเชื่อว่า ข้อมูลแบบนี้ ถ้าคุณผู้ชมที่เป็นผู้หญิงก็คงจะสะเทือนใจ และก็ตกใจอยู่แล้ว แต่ต่อให้ท่านผู้ชมเป็นผู้ชายเอง ผมเชื่อว่าท่านก็มีคุณแม่ มีพี่สาวหรือ น้องสาว หรือมีภรรยา หรือมีอะไรก็ตาม แต่ที่น่าสะเทือนใจเช่นเดียวกัน ซึ่งเราทุกคนน่าจะมีส่วนช่วยกันดูแลให้เรื่องเหล่านี้ลดลง สถิติแบบนี้ไม่ใช่สถิติที่น่าภาคภูมิใจ ไตใดทั้งสิ้น และผมเชื่อว่าอาชญากรรมแบบนี้ไม่ได้ โหดเหี้ยมน้อยไปกว่าการฆาตกรรมเลย เพราะผู้เสียหายยังใช้ชีวิตอยู่ แต่อีกจะอยู่ด้วยภาวะจิตใจแตกต่าง

กันไปโดยสิ้นเชิง....วันนี้แขกรับเชิญของเราจะกรุณามาแล้วเรื่องที่เราคงไม่อยาก
จะเล่ามัน แต่ว่ายินดีจะสร้างประโยชน์ให้กับเรา

เมื่อถึงขั้นตอนการสรุปปิดท้าย การทิ้งท้ายและการสรุปหลังจากที่มีการพูดคุยกันมาทั้งหมด ถือเป็นขั้นตอนสำคัญของรายการเจาะใจ ซึ่งโดยส่วนใหญ่เจาะใจจะมีข้อสรุปที่ชัดเจน ซึ่งอาจเป็นเพราะถูกวางแนวทางมาชัดเจนตั้งแต่การกำหนดประเด็นแล้ว แต่ทั้งนี้ก็จะมีการเผื่อไว้ด้วยว่า อาจจะมีกรณีที่ออกมาเอนเอียงไปอีกด้านหนึ่ง

“ เรา creative เนี่ย เราก็จะ Guide บทสรุปจะเห็นบางตอนมันจะมีบทสรุปอยู่ แต่บทสรุปนั้นก็จะพูดด้วยภาษาของตัวเอง เพราะที่ดู เคยพูดกับพี่ พี่เขียนบทสรุปไป เคื่อบอกว่าเขาอาจจะไม่สรุปแบบนี้ก็ได้นะ เพราะเขายังไม่รู้ว่าคุยมาแล้ว จะออกโทนไหน เพราะฉะนั้นเขาจะขอพูดด้วยสิ่งที่เขาคิดเอง ซึ่งถ้าเกิดมันตรงกับสิ่งที่เราคุยกันอย่างที่เรามาหมายมั่นปั้นมือไว้แล้วว่าจะเป็นอย่างนั้น มันก็จะออกมาเป็นแบบนั้นแต่ก็เป็นภาษาของตัวเอง แต่ถ้าคุยไปแล้วมันเกิดสิ่งที่มันดีกว่านั้น เพราะพี่บอกเลยว่าสิ่งที่ดีที่สุดมันคือการติดต่อ คือการทำงานไว้ที่มันมาทีหลังจะสำคัญกว่าที่นี้พอคุย ๆ มาแล้ว สมมติว่าเขาพบประเด็นอื่น เขาสามารถที่จะสรุปใหม่ได้ ซึ่งจากประสบการณ์ที่เขาทำงานมามันทำได้อยู่แล้ว ในการยอมรับสติปัญญาความคิดอะไรของเขาเนี่ย มันคือเราเหมือนกันนะ ระหว่างพิธีกรกับทีมงานซึ่งอย่างนั้นมันดีกว่าเยอะเลย ที่มันออกมาจากเขาเนี่ย มันคือความจริงของเขาเลยที่เขาคิดกับแขกกับเรื่องนี้ อาศัยจากประสบการณ์ความคิดของเขาทั้งหมด แล้วเขาพูดออกมา มันจะดีกว่าเยอะ เพราะว่ามันจะหาที่ไหนไม่ได้เพราะมันมาจากตัวพี่ดูจริง ๆ ” (วีรณา โอฟารักษ์ธรรม, สัมภาษณ์, เมษายน 2542)

ซึ่งในการปิดรายการนั้นอาจจะเป็นการสรุปจากคำพูดของแขกรับเชิญ หรือ โดยการสรุปของผู้ดำเนินรายการ ก็ได้

□ การสรุปโดยผู้ดำเนินรายการ เป็นการสรุปประเด็นทั้งหมด รวมทั้งเตือนภัยหรือย้ำประเด็นสำคัญ ข้อคิดอันเป็นประโยชน์ อีกครั้ง ซึ่งจะกระทำโดยผู้ดำเนินรายการกล่าวสรุปหรืออ้างอิงจากข้อมูลที่เชื่อถือได้ก็มี

ตอน แลกเปลี่ยนการพนัน ตอนที่ 1 (24 พฤษภาคม 2544) ผู้ดำเนินรายการสรุปรายการ
ดังนี้

สัญญา ผมว่ามันเป็นความอันตรายที่อยู่คู่กับวงการพนัน เงินมันมากมันล่อใจนะครับ
 อยากให้รายการคืนนี้ไม่ใช่รายการสอนวิธีโกงไฮโลหรือไพ่นะครับ แต่เป็นรายการ
 ที่สอนให้รู้ว่าใครก็ตามที่คิดอยากจะทำอยู่ในแวดวงพนัน โปรดรู้เถอะครับว่านี่เป็น
 เพียงส่วนหนึ่งครับ ยังมีอีกหลายแบบที่เขาพร้อมจะโกงคุณตลอด ทุกนาที่ ทุก
 วินาที ทุกรูปแบบ และถ้าคิดจะเป็นนักโกงก็ต้องเสี่ยงชีวิตอย่างที่คนอื่นได้เล่าให้
 ฟังว่าหลายๆท่านที่เป็นเพื่อนเขาได้จากไปแล้ว...ขอบคุณครับคุณอื่น ที่ให้ความรู้
 แก่เรา ที่ได้เตือนให้หลาย ๆ ท่านรู้ถึงความหมายของคำว่า 'อบายมุข' ได้มากขึ้น

เป็นการสรุปย่ออีกครั้ง ทั้งในแง่ผู้ชมที่มีพฤติกรรมการเล่นการพนันอยู่ และคนที่คิดจะหัน
 เหนเป็นนักโกง ต้องระวังทั้งสิ้น เป็นการเทียบให้เห็นชัดเจน แสดงเจตนา รวมถึงสิ่งที่ต้องการสื่อที่ชัด
 ตั้งแต่ต้นจนจบของวันนั้น

ตัวอย่าง การทิ้งท้ายรายการใน ตอน *โจรในคราบนักธุรกิจเงินเถื่อน* (28 มิถุนายน 2544)
 รายการขึ้นเบอร์โทรศัพท์กระทรวงการคลังให้ มีการเตือนซ้ำอีกครั้กว่า

สัญญา ผมว่าชัดเจน ง่าย ๆ ครับ ถ้าเราจะลงทุนอะไรกับใครนะครับ จะหลักหมื่นหลัก
 แสน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักล้านนะครับ โอกาสที่จะตรวจสอบมีครับ ทุกวันนี้
 เป็นโลกของข้อมูลข่าวสาร และทางธนาคารแห่งประเทศไทย ยินดีอยู่แล้วที่จะรับ
 ฟังการสอบถามว่าบริษัทอย่างนี้มีหรือไม่มีนะครับ และมีเบอร์โทรขึ้นให้ด้วย
 นารากร (อ่านข้อมูลจาก ธนาคารแห่งประเทศไทย) บอกว่าไม่เคยมีการอนุญาตให้บริษัท
 ใดทั้งสิ้นทำการซื้อขายเงินตราและไม่มีการค้าจริง ๆ ไม่มีการนำไปลงทุนใดใด จะ
 ถูกโยนไปเข้าบัญชีส่วนตัวของผู้ประกอบการ ใครถูกหลอกแล้วสามารถแจ้ง
 ตำรวจหรือแจ้งที่กระทรวงการคลังได้ที่เบอร์....(ขึ้นตัวหนังสือให้)

การสรุปรายการในวันนั้น นอกจากสรุปข้อมูลทั้งหมดแล้ว ยังให้เกียรติแขกรับเชิญที่กรุณา
 นำมุมมองที่ผิดพลาดเสียรู้ ซึ่งถือเป็นเรื่องน่าอายนี้ มาเป็นบทเรียนอันเป็นประโยชน์แก่ผู้ชมอย่างยิ่ง

นารากร สรุปจากใบเตือนภัยของธนาคารแห่งประเทศไทย ทั้งหมดนี้เป็นการต้มตุ๋นหลอก
 ลวงทั้งสิ้น ไม่มีผลประโยชน์ใดใดที่ได้มาง่าย ๆ คนที่เชื่อเรื่องแบบนี้เสียรู้และเสีย
 เงินทองไปมากมายแล้วทั้งนั้น

สัญญา ขอบคุณแขกรับเชิญทุกท่านครับ กรุณาอย่าลืมเรื่องความผิดพลาดของตนเอง เพื่อเป็นบทเรียนให้แก่คนอื่น เราหวังว่าความตั้งใจที่ดีของทั้งสี่ท่าน จะเป็นผล คือ ไม่มีคนที่จะต้องเสียหน้าตา เสียเงิน เสียทอง ที่จะต้องเก็บหอมรอบริบมาอีก หวังว่าจะเป็นอย่างนั้น ขอบคุณทุกท่านครับ

ตอน จตุพล ชมภูนิช (26 เมษายน 2544) รายการได้สรุปขมวดประเด็นหลักจากเรื่องที่ว่า ดำเนินมาทั้งหมดของรายการตอนนั้น ๆ ดังนี้

สัญญา ถ้าอยากเป็นจริง ๆ ต้องเป็นได้ ถ้ามุ่งมั่นและตั้งใจจริง
 นารากร สิ่งหนึ่งที่ได้จากอาจารย์ ไม่ว่าจะเป็นอาชีพใดใด คือ ต้องมีข้อมูลเยอะ เติมข้อมูลเข้าไป เพื่อจะนำมาใช้ได้

เป็นการสรุปที่สอดคล้องกับเรื่องราวทั้งหมด ที่แสดงประสบการณ์ของอาจารย์จตุพล ชมภูนิช นักพูดผู้มีชื่อเสียง ทั้งที่ชีวิตจริงเป็นคนขี้อาย อยู่บ้านก็ไม่ค่อยพูด ซึ่งความสำเร็จในครั้งนี้ได้มาจากการฝึกฝนล้วนๆและการแสวงหาข้อมูลมากมาย เพื่อเติมเข้าไปเป็นวัตถุดิบในสมองอย่างสม่ำเสมอนั่นเอง

□ การสรุปจากคำพูดของแขกรับเชิญ พบว่าหลายครั้งที่การสนทนาในรายการนำมาสู่การสรุปได้อย่างชัดเจน โดยที่ผู้ดำเนินรายการไม่ต้องกล่าวสรุปอีกครั้ง ตัวอย่างเช่น

ตอน พระปราบยาเสพติด (4 ตุลาคม 2543) สะท้อนประสบการณ์การอุทิศตนเพื่อสังคมของพระอาจารย์วัชรพันธุ์ รกขิตสิโล พระสงฆ์ หัวหน้าหน่วยฝึกอบรม ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย จังหวัดอยุธยา ผู้ซึ่งหากระบวนการสอนและกลวิธีทำให้เยาวชนผู้ติดยาเสพติดมีสำนึกตระหนักในสิ่งที่ตนกระทำแล้วออกมาสารภาพว่าติดยา รวมทั้งรู้สึกได้ด้วยตนเองว่าต้องการเลิกยาเสพติด รายการเจาะใจนำเสนอกระบวนการอบรมเยาวชนของท่าน ตลอดจนอันตรายต่างๆ ที่เกิดจากผู้เสียผลประโยชน์จากการทำงานของท่าน เหตุการณ์ที่ต้องเสี่ยงชีวิตหลายครั้ง เมื่อรายการดำเนินมาถึงท้ายรายการ ผู้ดำเนินรายการทิ้งท้าย ดังนี้

สัญญา เรื่องที่คุยมาสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของพระในสังคมไทยที่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไป ปัญหาเสพติดโดยเฉพาะยาบ้า ไม่ใช่ปัญหาที่จะหมดไปง่ายๆ แต่จะลดลงได้ถ้าได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็น พ่อแม่ , เด็ก , ครู-อาจารย์ , คนในชุมชน อย่างที่พระอาจารย์ บอกว่า “ชุมชนต้องบำบัด” ไม่ใช่ใครคนใดคน

หนึ่ง ในรายการทิ้งท้ายขอเป็นกำลังใจให้และขอบคุณคนที่มีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ เพื่อให้เยาวชนของเราพ้นจากยาเสพติด ไม่ว่าจะท่านจะเป็นฆราวาสหรือบรรพชิตก็ตาม

นารากร เรื่องสำคัญก็คือว่าไม่ใช่เด็กมาหาพระแล้วก็หาย ชุมชนจะต้องร่วมมือด้วยนะคะ
 สัณญา พระกัลวตายใหม่ครับ....เรื่องเลวร้ายคุกคามท่าน
 พระอาจารย์ ย้อนหลังดูภาพนะ เราสอน เด็กให้รักชาติ....
 ผู้หญิงยังทำเพื่อชาติ....มเหสีสุริยทัย....ยังทำเพื่อชาติ...
 สัณญาเพราะฉะนั้นพระอาจารย์ก็เช่นกัน....ขอบพระคุณครับ

เป็นการสรุปปิดรายการด้วยคำตอบจากผู้ร่วมรายการ ที่มีความสมบูรณ์โดยไม่ต้องสรุปใดเพิ่มเติมอีกแล้ว

โดยส่วนมากรายการเจาะใจจะเปิดการสรุปแบบเปิด คือ เรื่องราวมีความเป็นมาอย่างไร มีสาเหตุจากอะไรและเป็นไปอย่างไรนั้น บทสรุปจะออกมาตามเหตุการณ์ไม่ได้มองว่าจะมีการจบตามแนวทางของเรื่องที่ควรจะเป็นเท่านั้น แต่สิ่งที่รายการจะสรุปเสมอคือ การย้ำแนวคิด และประโยชน์ บทเรียนที่ได้รับจากประสบการณ์นั้น ซึ่งเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับสังคม คนในสังคมส่วนมากเห็นพ้องกันว่าเป็นสิ่งที่ถูกที่ควร

การใช้องค์ประกอบต่าง ๆ สื่อความหมาย ได้แก่ ภาพ , ฉาก-อุปกรณ์ประกอบฉาก , การแต่งกาย และ ตัวหนังสือต่าง ๆ ในการนำเสนอเนื้อหาในรายการเจาะใจนั้นทีมงานไม่ได้ให้ความสำคัญในการปรุงแต่งเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อนำเสนอ การนำเสนอเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริง เน้นการสร้าง ความหมายในการดำเนินเรื่องการสนทนามากกว่าการใช้เทคนิคการนำเสนอด้วยภาพ แสง-สี ใดใด ภาพต่าง ๆ จึงไม่ได้ใช้เทคนิคทางการนำเสนอภาพ การถ่ายภาพ หรือการจัดองค์ประกอบภาพเพื่อสื่อความหมายพิโดใดเป็นพิเศษ แต่ให้ความสำคัญต่อการนำเสนอองค์ประกอบของเรื่องทุกอย่างที่จะทำให้เรื่องราวสมบูรณ์ขึ้น คนดูจะได้เห็นภาพชัดเจนขึ้น เป็นการใช้ความเป็นสื่อโทรทัศน์ที่มีทั้งภาพและเสียงในการสื่อความหมายซึ่งครบสมบูรณ์ แต่อยู่บนพื้นฐานความเป็นจริงมากที่สุด

1.การใช้ภาพสื่อความหมาย ในแง่ของการถ่ายภาพในรายการเจาะใจไม่ได้จัดภาพให้มีลักษณะพิเศษใดใด แต่จะเน้นการติดตามเรื่องราว องค์ประกอบภาพจะเน้นให้เห็นผู้สนทนาขณะนั้น ๆ และปฏิสัมพันธ์ การรับฟัง การโต้ตอบระหว่างคู่สนทนา ตลอดจนปฏิริยาของคนดูใน

ห้องส่ง ซึ่งรวมไปถึงติดตามรายละเอียดการดำเนินไปของเรื่องที่เล่า จับภาพการสาธิต การแสดง การแสดงออกถึงความรู้สึกต่าง ๆ โดยเฉพาะตอนที่ต้องการเน้นให้เห็นความรู้สึกของแขกรับเชิญ ก็ใช้การ Close up เข้ามาเท่านั้น วิธีการเลือกภาพมาใช้ในช่วงต่าง ๆ ของรายการช่วยให้การสื่อความหมายสมบูรณ์และน่าสนใจมากขึ้น

□ การเปลี่ยนขนาดภาพ จากขนาดภาพปกติที่ใช้คือ สำหรับการสนทนาใช้ภาพขนาดกลาง (Medium Shot) ถ่ายให้เห็นคนเดียวหรือสองคนบ้าง บางกรณีจะการเปลี่ยนขนาดภาพเพื่อให้มีการเคลื่อนไหวบ้าง มีการใช้ขนาดภาพระยะไกล (Long Shot) บ้างเพื่อให้เห็นฉากเบื้องหน้า (Foreground) ที่มีส่วนสื่อความหมายต่อเรื่องราวที่น่าเสนอด้วย ช่วงเปิดรายการหลังไตเติ้ลรายการจะมีการแพน (Pan) ให้เห็นป้ายโฆษณา 2 ข้างของฉากในรายการด้วย แล้วจึงเปิดตัวพิธีกรต่อไป และเปลี่ยนขนาดภาพเป็นระยะใกล้ (Close Up Shot)

□ การแทรกภาพ รายการเจาะใจจะมีการแทรก (insert) ภาพอยู่เสมอ ซึ่งเป็นภาพที่มีส่วนเสริมให้ประเด็นชัดเจนมากขึ้น หรือ เป็นการให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นที่น่าเสนอ จากผู้รู้ หรือ ผู้เกี่ยวข้องที่ไม่ได้มาร่วมรายการ ซึ่งจะเป็นภาพจาก VTR (Video Tape Recorder) ซึ่งต้องแยกบันทึกเทปมาพร้อมกับการนำเสนอรายการ

ตอน “ไม่มีคำว่า” แก่เกินเรียน“และ พระเอกขาเทียม (14 ธันวาคม 2543) รายการเจาะใจ สะท้อนภาพการให้โอกาสทางการศึกษาของผู้ร่วมรายการสองท่าน เป็นสองเรื่องที่อยู่ในประเด็นเดียวกัน สำหรับเรื่องแรกรายการเจาะใจแทรกภาพการเรียนในห้องเรียนของผู้ร่วมรายการ คุณวราสนา แสงทรัพย์ (พี่สุ) ซึ่งเรียนร่วมกับเด็ก ป.1 โรงเรียนบ้านไร่ป่า จังหวัดตราด และ เรื่องพระเอกขาเทียม แทรกภาพการว่ายน้ำในสระของ น้องแอม (ดช.กฤษวัส โปธิกสิกร) เด็กชายวัย 8 ขวบครึ่งที่ใส่ขาเทียมแต่ใช้ชีวิตได้เหมือนเด็กปกติทุกประการ เรียนหนังสือได้ เล่นพลละได้ เตะฟุตบอล เล่นบาสเก็ตบอล รวมถึงว่ายน้ำได้ รายการได้แทรกภาพกิจกรรมต่าง ๆ ของน้องแอม ให้ผู้ชมเห็นชัดเจนด้วย

ตอน ใจใ้คราบน้ำกรูกรูจเงินเดือน (28 มิถุนายน 2544) เปิดรายการโดยบอกถึงข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย ที่บอกว่ามีบริษัทแบบนี้กว่า 70 แห่งในกรุงเทพ

สัญญา อะไรทำให้เขาสามารถทำลายความระแวงได้

นารากร อะไรทำให้เชื่อถือ

ผู้เสียหาย ได้รับการเชิญให้ไปชมบริษัท ที่ดูใหญ่โตหรูหรา

แทรก VTR ให้ผู้ชมได้เห็นสภาพบริษัท ที่ผู้เสียหายจะถูกเชิญให้เข้าไปชม โดยแอบถ่ายจากบริษัทที่ย่านสีลมและพระราม 4 เป็นการแทรกภาพที่ทำให้เรื่องราวสมบูรณขึ้น

ตอน ปฏิรูปที่วิวิทย์...เพื่อใคร? (23 สิงหาคม 2544) นำเสนอเรื่องการคัดเลือก กสช.ที่กำลังปรากฏเป็นข่าวว่ามีความขัดแย้งทางความคิด การนำเสนอเรื่องดังกล่าวเนื่องจากเป็นเรื่องที่มีกระบวนการในการคัดเลือกหลายขั้นตอน ค่อนข้างซับซ้อน รายการมีการแทรกภาพ แฉนฝั่งกระบวนการในการคัดสรร เพื่อช่วยให้ผู้ชมเข้าใจได้มากยิ่งขึ้นด้วย

□ การตัดภาพตัวอย่างที่น่าสนใจมาปิดท้ายช่วงแรก ช่วงเปิดรายการจะเป็นช่วงเดียวของรายการที่มีการตัดภาพ Highlight เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในตอนนั้นมาให้ผู้ชมได้ดูเป็นตัวอย่างก่อน พร้อมทั้งขึ้นตัวหนังสือ "ติดตามชม" ทำให้เรื่องราวน่าสนใจยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น

ตอน คนเคยบ้า (15 พฤศจิกายน 2544) เรื่องราวของคุณसानนท์ ศิริสมสกุล ที่เคยป่วยทางจิต แยกตัวออกจากสังคมนานถึง 6 ปี ต้องเข้ารับการรักษากว่าจะหายเป็นปกติ หลังจากกล่าวเปิดรายการแล้ว รายการจะใจยังตัดภาพตัวอย่างการสัมภาษณ์ก่อนปิดช่วงที่ 1 ดังนี้

สัญญา	คุณได้ยินเสียง
นาราการ	หูแว่ว ๆ ได้ยินเสียงคนอื่น
สัญญา	อยู่คนเดียวแต่ได้ยินเสียงคนอื่นได้
คุณसानนท์	อ้อ...นั่นเป็นช่วงที่ใกล้จะไปโรงพยาบาลเต็มทนแล้ว...เกิดนี่กว่าตัวเองโดนคุณไสย
สัญญา	นี่กว่าตัวเองโดนคุณไสยอะไรพวกนี้ กลัวไหมครับตอนนั้น
คุณसानนท์	กลัวครับ
นาราการ	แต่พอเราได้ยินเสียงเราก็ทำตามทุกครั้ง
คุณसानนท์	ครับ
นาราการ	เขาบอกให้เดินรอบบ้าน ให้ถอดเสื้อก็ทำ
คุณसानนท์	ครับ

ตอน คุณอัจฉราพรรณ ไพบูลย์สุวรรณ (23 พฤศจิกายน 2543) ซึ่งรายการนำเสนอการใช้ชีวิตตามหลักพุทธศาสนา สมณะ เรียบง่ายและมีสติ ซึ่งต่างจากภาพงานการแสดงที่เธอรับบทบาทจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจนำเสนอต่อคนดู ก่อนปิดเบรคแรก ได้ตัดภาพความสนุกในรายการมาเป็น

ตัวอย่าง คือ ภาพคุณวสันต์ อุตมะโยธิน ที่มาร่วมเล่าในรายการ และยังทำให้บรรยาภาศศิกรีน ตัดภาพตอนคุณโหม่ง(วสันต์) แช่วคุณอัจฉราพรรณอย่างสนุกสนานมาให้ดูก่อน เพื่อดึงความสนใจของคนดูให้ติดตามชมช่วงต่อไป

ตอนที่สี่ของแม่ (22 เมษายน 2542) การนำเสนอเรื่องราวการทุ่มเทเวลาและทุกอย่างในชีวิตเพื่อดูแลลูกสองคนที่มีอาการป่วย ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ รายการมีการตัดภาพตัวอย่างซึ่งชวนให้ผู้ชมติดตามต่อไป โดยตัดภาพช่วงหนึ่งของการดำเนินการสัมภาษณ์ ดังนี้

- สัมภาษณ์ อยากจะเรียกว่าเป็นที่สุดของชีวิตผู้หญิงคนหนึ่ง เป็นที่สุดของชะตาชีวิต
- ผศ.ทิพย์วัลย์ ผ่าตัดด่วนแล้วอาการหนักมาก..ซ็อกไป..เกิดผลกับ'ตา' ไม่ใช่'สมอง' อย่างเดียว
วันนั้นพ่อเขาไม่อยู่ อยู่ไปก็คิดว่าทำไมต้องมาเกิดกับเรา จะอยู่ไปทำไม ซักไม่
อยากอยู่
- สัมภาษณ์ ครอบครัวนี้จะมีความสุขที่สุดครับ
- ผศ.ทิพย์วัลย์ อยู่กัน พ่อ-แม่-ลูก ด้วยความราบรื่น ลูกพัฒนาขึ้นนิดหนึ่งเราก็ชื่นใจ

เป็นถ้อยคำเน้นให้ที่กระทบความรู้สึกคนดู ชักชวนให้ติดตามว่าผู้ร่วมรายการจะผ่านทุกข์สาหัสนี้ไปได้อย่างไรต่อไป สามารถอยู่กับความทุกข์นี้ได้อย่างไร

2. ฉากและอุปกรณ์ประกอบฉาก และการแต่งกายของแขกรับเชิญ การนำเสนอที่พบส่วนมากของรายการเจาะใจการเตรียมฉากพิเศษจะเป็นไปเพื่อการนำเสนอเรื่องให้สมบูรณ์ หรือจะมีอุปกรณ์ประกอบฉาก ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ใช้เพื่อประกอบให้เรื่องที่น่าสนใจยิ่งขึ้นเท่านั้น บางครั้งเป็นอุปกรณ์ประกอบฉากที่มีส่วนในการสนทนาถึงด้วย แต่บางกรณีก็เป็นอุปกรณ์ประกอบเพื่อสื่อความหมายร่วมเป็นนัยเท่านั้นไม่ได้มีการกล่าวถึงอย่างชัดเจน การจัดแสงเน้นความสว่างชัดเจนไม่ได้ปรุงแต่งพิเศษเพื่อให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกใดใด ส่วนการแต่งกายของแขกรับเชิญมักจะแสดงออกถึงอาชีพ หรือ ความเป็นตัวตนจริง ๆ ของแขกรับเชิญ ตัวอย่างเช่น

ตอนที่แปด-นาที่ตาย (12 กรกฎาคม 2544) สะท้อนประสบการณ์การปฏิบัติภารกิจพิเศษช่วยเหลือผู้ประสบเหตุฉุกเฉินต่าง ๆ บนท้องถนน ซึ่งเป็นภารกิจของตำรวจจราจรในโครงการพระราชดำริ ผู้ร่วมรายการ คือ ตำรวจจราจรในหน่วยพิเศษนี้ แต่งกายเครื่องแบบตำรวจจราจรเต็มยศมาร่วมรายการ พร้อมทั้งมีการเชื่อมต่อโทรทัศน์ตำรวจเข้ามา และในการดำเนินการสัมภาษณ์ได้ให้แสดงอุปกรณ์ที่มีอยู่ประจำรถให้ดูด้วย พร้อมทั้งอธิบายอุปกรณ์ในชุดปฐมพยาบาล ชุดทำคลอดที่

มีอยู่ด้วย อีกทั้งยังมีการดู VTR ที่เจาะใจตามไปถ่ายการทำคลอดเด็กมาด้วย ทุก ๆ องค์ประกอบ ทำให้เรื่องราวที่น่าเสนอนั้นชัดเจนยิ่งขึ้น

ตอน *ชีวิตจิต* (30 เมษายน 2541) และ ตอน *อยู่ร้อยปีชีวิตเป็นสุข* (3 มกราคม 2545) เป็นสองตอนที่ใช้อุปกรณ์ประกอบฉากมากมาย เพื่อให้ผู้ชมเห็นอาหารชีวิตว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร คืออะไรบ้าง เป็นการอธิบายแต่ละชนิดโดยบอกถึงสรรพคุณไปด้วย ส่วนตอน *อยู่ร้อยปีชีวิตเป็นสุข* นอกจากนำอาหารที่ นพ.เจก ธนะศิริ รับประทานเพื่อดูแลสุขภาพเป็นประจำมาแสดงให้ดูแล้ว ยังมีการยกอุปกรณ์การออกกำลังกายมาให้คุณหมอสาธิตว่าสามารถใช้ได้จริง แสดงถึงความแข็งแรงและศักยภาพของร่างกายแม้ว่าอายุถึง 70 กว่าปีแล้วก็ตาม

ตอน *เบื้องหลังสุริโยไท* (16 สิงหาคม 2544) รายการนำเสนอรายละเอียดในการผลิตความทุ่มเท ความยิ่งใหญ่ของภาพยนตร์ประวัติศาสตร์ มีการนำหุ่นแสดงเสื้อผ้าของแต่ละตัวละครที่ใช้ในภาพยนตร์มาประกอบในรายการ มีการถ่ายภาพผ่านให้เห็นอุปกรณ์สำคัญประกอบฉากนี้ไปสู่การพูดคุยบนเวทีหลัก

ตอน *แฉกลोगการพนัน* ตอนที่ 2 (31 พฤษภาคม 2544) เป็นการแฉกลोगไฮโล ที่สาธิตอุปกรณ์ที่ทำพิเศษมากมาย ทั้งในลูกเต๋าที่มีแม่เหล็กฝังอยู่ หรือ มีแบบที่ใช้ยาตะให้ลูกเต๋าดูออกตามต้องการจนถึงแบบไฮเทคที่ด้วยการฝังไมโครชิพไว้ ใช้ร่วมกับลูกเต๋าสถิตที่สามารถใช้รีโมทดสั่งให้เต๋ามองออกได้ตามต้องการ คุณอันบอกว่าเมื่อออกมาใหม่ ๆ ราคา 20,000 กว่าบาท เล่นกินกันเป็นแสน ๆ มีการผ่าถ้วยที่มีการฝังไฟไว้ และมีหน้าตาต่างเล็กมากเลื่อนเปิดได้เพื่อดูลูกเต๋าช้างใน มีเทคนิคที่ต้องตะพร้อมแม่เหล็กในมือ การนำเสนอรายการในวันนั้นมีอุปกรณ์มาแสดง และยังกระเทาะให้เห็นการฝัง การดัดแปลงอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อการโกงในแบบที่คนดูเห็นแล้วนึกไม่ถึงทีเดียว

ตอน *แชมป์โลกเดอะบอล* (4 พฤษภาคม 2543) นับเป็นอีกตอนหนึ่งที่มีการจัดอุปกรณ์ประกอบฉาก และอุปกรณ์ในการแสดงมากมาย ทั้งยกฉากจริงที่เป็นห้องน้ำที่ใช้ในวันที่ทำลายสถิติเดอะบอล ซึ่งแขกรับเชิญถูกขอให้แสดงการเดอะบอลไปขณะที่เข้าห้องน้ำ เสมือนเรื่องจริงในวันนั้น นอกจากนี้ยังมีอุปกรณ์ ทั้งครกและเครื่องสำหรับตำส้มตำเพื่อสาธิตการตำส้มตำไปพร้อมกับการเดอะบอล

ตอน *รักแม่...แม่ไม่ขับ* (16 สิงหาคม 2544) เป็นช่วงหนึ่งของรายการที่นำเสนอการรณรงค์โครงการรักแม่...แม่ไม่ขับ นอกจากผู้ร่วมรายการคือคุณแม่-ลูก 3 คู่ ที่มาให้ข้อมูลแล้วนั้น

มีการนำชากรรที่ประสบอุบัติเหตุ มาประกอบฉาก เป็น foreground ถ่ายภาพผ่านไปสู่เวทีพูดคุย นั่นเอง นับเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความหมายแก่ผู้ชม ทั้งที่ไม่ได้มีการพูดอะไรถึงชากรรคันนี้เลยก็ตาม

ในบางตอนจำเป็นต้องมีการอำพรางหน้าตาของผู้ร่วมรายการ ส่วนหนึ่งมาจากการที่เกรงว่าจะเกิดอันตรายต่อผู้ร่วมรายการ เพราะเกี่ยวข้องกับคดีความ หรือเกี่ยวข้องกับเรื่องราวที่มีผู้เสียชีวิตประโยชน์ เกรงว่าจะมีอันตรายเกิดแก่ผู้ร่วมรายการ เช่น ตอน รอดตายด้วยสติ ซึ่งขณะบันทึกเทปนั้นยังจับคนร้ายไม่ได้จึงต้องอำพรางหน้าตาเพื่อความปลอดภัย รวมทั้งการที่เกรงว่าผู้ชมจะเกิดความไม่เข้าใจแล้วส่งผลกระทบต่อชีวิตของผู้ร่วมรายการ เช่น ตอน เซลซี ซึ่งเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และ ตอน นู้ดเพื่อการศึกษา อาชีพแปลกที่ผู้ชมอาจไม่เคยรู้มาก่อน รายการขึ้นตัวหนังสือว่า 'เปลือยกายชายเงา' คือ การทำอาชีพเป็นนางแบบนู้ดเพื่อการศึกษา ให้นักศึกษาศิลปะได้ใช้เป็นแบบในการวาด เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน คุณพร(นามสมมุติ) มาเล่าประสบการณ์อันน่าสนใจของเธอให้ฟัง คุณสัญญาบอกว่าถึงเหตุผลที่ต้องพรางตัวแขกรับเชิญในครั้งนี้

สัญญา ปกติแขกรับเชิญของเจาะใจจะพรางตัวก็ต่อเมื่อเรารู้สึกว่า เรื่องราวของเขานั้นจะมีความไม่เข้าใจมากกระทบถึงตัวเมื่อรู้ว่าตัวจริงเป็นใคร เรามีแขกรับเชิญหลายท่านนะครับ มีผู้เสียหายหลายคน ต้องพรางตัว แต่กรณีคุณพร เราไม่ได้พรางตัวเพราะว่าจะป็นอันตรายถึงตัวเอง เพราะท่านทำงานสุจริต แต่ที่พรางตัวเพราะเรากลัวว่าจะมีคนไม่เข้าใจ หนึ่ง และสองก็คือได้ยินมาว่าคนอื่นก็ไม่รู้ว่าคุณพรทำอาชีพนี้ คนในครอบครัว ,แฟนก็ไม่ทราบ

เป็นสิ่งที่ทีมงานรายการเจาะใจเอาใจใส่ที่จะดูแลถึงผลกระทบที่จะเกิดกับผู้ร่วมรายการด้วย การออกรายการเจาะใจต้องไม่เกิดผลเสียหาย โดยเฉพาะบางส่วนของที่ป้องกันได้ในขั้นตอนการทำงาน

3. ตัวหนังสือแสดงชื่อตอน หรือ คำเตือนต่าง ๆ เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งของการนำเสนอที่มีส่วนช่วยบอกประเด็นที่จะนำเสนอในตอนนั้นได้เป็นอย่างดี รวมทั้งทำให้ตอนนั้นน่าสนใจอีกด้วย เพราะมักจะเป็นชื่อสั้น ๆ สื่อความหมาย หรือเป็นชื่อที่ดึงให้สนใจชวนให้ติดตาม ตัวอย่างเช่น ตอน 'ที่สุดของแม่' (22 เมษายน 2542) , ตอน 'กระสุนเปลี่ยนชีวิต' (6 ธันวาคม 2544) , ตอน 'เปลือยกายชายเงา' หรือ 'นู้ดเพื่อการศึกษา' (22 พฤศจิกายน 2544) เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีการขึ้นตัวหนังสือให้ข้อมูลต่าง ๆ ทั้งที่เป็นคำเตือน เช่น

“ การพนันเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ควรใช้วิจารณญาณในการชม” ขึ้นขณะสาธิตการโกงไพ่ ในตอน แดกกลโกงการพนัน ตอนที่ 1 เป็นต้น

เนื่องจากรายการเจาะใจทำหน้าที่เป็นสื่อกลางความสัมพันธ์ทางสังคมมานาน มักจะได้รับหน้าที่ในประชาสัมพันธ์เรื่องต่าง ๆ รวมทั้งประชาสัมพันธ์การรณรงค์ต่าง ๆ ในสังคม ดังนั้นจะมีการใช้ตัวหนังสือเพื่อให้ข้อมูลเพื่อการบริจาค หรือ ศูนย์ให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น

การนำเสนอเกี่ยวกับเรื่อง การรณรงค์เลิกบุหรี่ โดยเชิญ คุณวิวัฒน์ จิตติวรรณ ผู้ที่ติดบุหรี่ยาวนาน ตั้งแต่จบม.3 เริ่ม จนอายุได้ 43 ปีเพิ่งเลิกได้ แม้จะสูบไม่มากแต่สูบนาน ได้มาเล่าถึงความลำบากในช่วงที่สูบบุหรี่ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้อยากเลิก ทดลองมาหลายวิธี จนกระทั่งเลิกได้ ก็มีการขึ้นตัวหนังสือเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ชม ดังนี้

“ บริการการเลิกบุหรี่ Quit to win เลิกเพื่อชัยชนะ โทร.350-4000

สำนักงานควบคุมการบริโภคยาสูบ โทร.591-8269

Quit Line โทร.1600 “

การถ่ายทอดความหมายด้วยใช้องค์ประกอบต่าง ๆ ทางโทรทัศน์นั้น เห็นได้ว่า รายการเจาะใจเน้นความสมบูรณ์ของเนื้อหา ดังนั้นการเพิ่มเติมส่วนใดใด เช่น ภาพ , ตัวหนังสือ , ฉาก และ อุปกรณ์ประกอบฉากต่าง ๆ เป็นไปเพื่อสื่อความหมายให้สมบูรณ์ และจะทำเท่าที่จำเป็นต่อเนื้อหาที่ต้องการสื่อเท่านั้น วิธีการสร้างความหมายโดยรวมให้ความสำคัญกับวิธีการนำเสนอโดยวิธีการสื่อสารผ่านผู้ร่วมรายการ ผู้ดำเนินรายการ และประเด็นเนื้อหา เพื่อให้การนำเสนอแต่ละประเด็นเนื้อหาได้ให้สาระประโยชน์แก่คนดูมากที่สุด